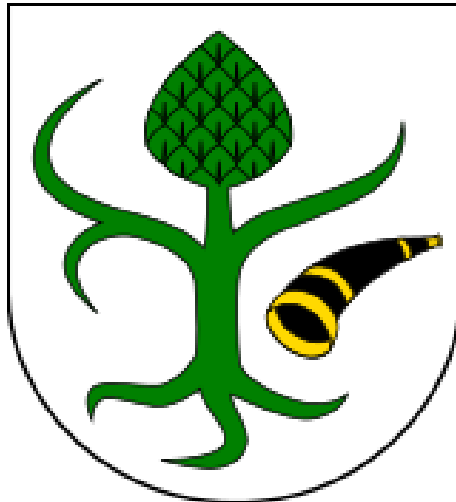

Załącznik do Uchwały Nr 218/XXXV/17
Rady Miejskiej w Chorzelach
z dnia 16 marca 2017 roku

Program Rewitalizacji Gminy Chorzele na lata 2016-2023

Gmina Chorzele

Powiat Przasnyski

Województwo Mazowieckie

Niniejsze opracowanie zostało wykonane przez

ul. Podmurna 65/1

87-100 Toruń

Spis treści

1. Wstęp.....	4
2. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy	6
3. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych	17
4. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego, tj. określenie w oparciu o diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych, terytoriów wymagających wsparcia	41
4.1 Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego.....	41
4.2 Zasięgi przestrzenne obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	49
4.3 Analiza jakościowa obszaru rewitalizacji	77
5. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji)...	86
6. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk	88
7. Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	91
8. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących kierunki działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową	109
9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji	124
10. Indykatywne ramy finansowe przedsięwzięć.....	139
11. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów oraz grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji	142
12. System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji.....	146
13. System monitoringu oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu	149
Spis tabel, wykresów, rysunków, schematów	154

1. Wstęp

Program rewitalizacji to inicjowany, opracowany i uchwalany przez radę gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 446 ze zm.), wieloletni program działań w sferze społecznej, ekonomicznej, przestrzennej, infrastrukturalnej, środowiskowej, kulturowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysu oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

Gmina Chorzele rozpoczęła prace związane z opracowaniem *Programu Rewitalizacji Gminy Chorzele na lata 2016-2023* na mocy *Uchwały Rady Miejskiej w Chorzelach* z dnia 29 lutego 2016 roku w sprawie: wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Chorzele (Uchwała Nr 118/XIX/16). Kolejnym etapem prac nad programem rewitalizacji było zlecenie zewnętrznym ekspertom opracowanie *Diagnozy Gminy*, w tym diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych, przeprowadzenie analizy wskaźnikowej w celu wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji, opracowanie diagnozy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. W międzyczasie, tj. 22.07.2016 r. na podstawie Zarządzenia Burmistrza Miasta i Gminy Chorzele powołano Zespół Roboczy ds. opracowania Programu Rewitalizacji Gminy Chorzele na lata 2016-2023, którego głównym zadaniem było koordynowanie prac związanych ze sporządzeniem dokumentu Programu Rewitalizacji. W skład zespołu weszli wyznaczeni dyrektorzy i kierownicy wydziałów i referatów Urzędu Miasta i Gminy w Chorzelach, dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Chorzelach, przedstawiciel stowarzyszeń funkcjonujących na terenie gminy oraz przedstawiciel samorządu mieszkańców miasta Chorzele.

Zgodnie z art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2015 poz. 1777 ze zm.): *Do dnia 31 grudnia 2023 r. dopuszcza się realizację przedsięwzięć wynikających z programu zawierającego działania służące wyprowadzeniu obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego, przyjmowaną uchwałą rady gminy, bez uchwalania gminnego programu rewitalizacji.*

Od roku 2024 realizacja procesu rewitalizacji będzie możliwa jedynie w oparciu o gminny program rewitalizacji sporządzony na podstawie ustawy o rewitalizacji. Do końca roku 2023 ustawa daje możliwość opracowania programu rewitalizacji w oparciu o ustawę o samorządzie gminnym oraz *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*. Powyższe rozwiązanie umożliwi realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych zarówno ze środków budżetu gminy, środków prywatnych, jak również z wykorzystaniem funduszy unijnych i środków krajowych dedykowanych rewitalizacji.

Podstawowe elementy niniejszego programu rewitalizacji to:

- Opis powiązań programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi;
- Diagnoza gminy wraz z wynikającymi z niej wnioskami;

-
- Wskazanie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji;
 - Analiza jakościowa obszaru rewitalizacji;
 - Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu działań zaplanowanych w programie rewitalizacji;
 - Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk;
 - Lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
 - Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
 - Mechanizmy zapewnienia komplementarności pomiędzy przedsięwzięciami oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy;
 - Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
 - Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji;
 - System zarządzania realizacją programu rewitalizacji;
 - System monitoringu i oceny skuteczności działań oraz system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu.

Prace nad programem przebiegały w pięciu głównych etapach:

- 1) Diagnoza strategiczna całej gminy;
- 2) Analiza zróżnicowania gminy w podziale na miejscowości, wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji;
- 3) Wyznaczenie celów strategicznych i kierunków działań wraz z przeprowadzeniem otwartego naboru propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
- 4) Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko;
- 5) Konsultacje społeczne.

Dokument został sporządzony z uwzględnieniem podstawowych zasad planowania rewitalizacji:

- Kompleksowość - program ujmuje działania finansowane z różnych źródeł i łączące aspekty: społeczny oraz gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny, środowiskowy. Działania te są ze sobą powiązane i charakteryzują się synergią.
- Koncentracja - program dotyczy terenów kluczowych z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, dotkniętych szczególną koncentracją zjawisk kryzysowych - obszaru rewitalizacji.
- Komplementarność - program zapewnia komplementarność w wymiarach: przestrzennym, problemowym, międzyokresowym, proceduralno - instytucjonalnym, źródeł finansowania.
- Realizacja zasady partnerstwa i partycypacji - program zakłada partnerstwo i partycypację społeczną zarówno na etapie jego tworzenia, oceny, jak i na etapie zarządzania programem rewitalizacji.

2. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy

Rewitalizacja obszaru zdegradowanego w obrębie Gminy Chorzele, wyznaczonego na podstawie analizy wskaźnikowej i jakościowej, rozumiana jako proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego tego obszaru, prowadzona w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, wpisuje się w założenia dokumentów strategicznych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym.

Założenia *Programu Rewitalizacji Gminy Chorzele na lata 2016-2023* są komplementarne w stosunku do poniżej wymienionych dokumentów:

Dokumenty strategiczne na poziomie krajowym:

- Narodowy Plan Rewitalizacji 2022 (Projekt)
- Strategia Rozwoju Kraju 2020
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020

Dokumenty strategiczne na poziomie regionalnym:

- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego – aktualizacja 2014 r.
- Plan Inwestycyjny dla Miasta Ostrołęki i Subregionu Ostrołęckiego

Dokumenty strategiczne na poziomie lokalnym:

- Strategia Rozwoju Królewieckiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2025
- Strategia Rozwoju Powiatu Przasnyskiego na lata 2008-2020 – aktualizacja z 2016 r.
- Strategia Rozwoju Gminy Chorzele na lata 2014-2020
- Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Chorzele na lata 2011-2016
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Chorzele

NARODOWY PLAN REWITALIZACJI 2022 – Założenia

Główny cel dokumentu Narodowego Planu Rewitalizacji 2022 został określony jako: *Poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym*. Sformułowane w ramach przedmiotowego Programu Rewitalizacji cele oraz wyznaczone w ich ramach kierunki działań wykazują na pełną komplementarność ze wskazanym powyżej dokumentem. Program rewitalizacji zakłada działania z zakresu poprawy warunków zamieszkania, poprawy jakości przestrzeni publicznej i stanu zabudowy oraz aktywizację społeczno-gospodarczą obszaru zdegradowanego Gminy Chorzele. Tak sformułowane cele i kierunki działań wskazują na kompleksowe i zintegrowane

podejście do planowanej rewitalizacji obszaru zdegradowanego wyznaczonego na terenie Gminy Chorzele.

STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020

Wyznaczone w niniejszym programie rewitalizacji cele i kierunki działań ściśle korespondują z celami strategicznymi i operacyjnymi wyznaczonymi w *Strategii Rozwoju Kraju 2020*, w szczególności z celami i priorytetami rozwojowymi uporządkowanymi według następujących obszarów interwencji:

Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka

- Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego
 - Priorytet rozwojowy II.4.1 Zwiększenie aktywności zawodowej
 - Priorytet rozwojowy II.4.2 Poprawa jakości kapitału ludzkiego
- Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko
 - Priorytet rozwojowy II.6.2 Poprawa efektywności energetycznej
 - Priorytet rozwojowy II.6.4 Poprawa stanu środowiska

Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna

- Cel III.1 Integracja społeczna
 - Priorytet rozwojowy III.1.1 Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym
 - Priorytet rozwojowy III.1.2 Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonym
- Cel III.2 Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych
 - Priorytet rozwojowy III.2.1 Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych

Wszystkie ww. cele znajdują swoje odzwierciedlenie w programie rewitalizacji, przede wszystkim w celu 1. Aktywizacja społeczno-gospodarcza obszaru zdegradowanego, w którym uwzględniono kierunki działań w zakresie: aktywizacji społeczno-zawodowej osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem poprzez integrację społeczną, aktywizację zawodową, wsparcie rodzin wielodzietnych, osób samotnie wychowujących dzieci oraz rodzin z osobami starszymi i niepełnosprawnymi (osoby najbardziej zagrożone ubóstwem), rozwój różnych form działalności społecznej (opiekuńczej, zdrowotnej, środowiskowej) skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz rozwój działalności kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej, w tym poprzez organizację wydarzeń cyklicznych i innych działań integrujących mieszkańców. Ww. cele znajdują również swoje odzwierciedlenie w celu 2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej i stanu zabudowy na obszarze zdegradowanym, w którym przewidziano realizację prac infrastrukturalnych w zakresie termomodernizacji

budynków publicznych i wielorodzinnych budynków mieszkalnych oraz inwestycji w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną, która wpływa na poprawę jakości środowiska.

KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2010-2020: REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE (KSRR)

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 wyznacza cele polityki rozwoju regionalnego, w tym wobec obszarów wiejskich i miejskich oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o ukierunkowaniu terytorialnym. Celem strategicznym KSRR 2010-2020 jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.

Program Rewitalizacji Gminy Chorzele na lata 2016-2023 wraz z założonymi celami oraz kierunkami działań wpisuje się w następujące cele KSRR 2010-2020:

- Cel 1 Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów - Cele strategiczne:
 - 1.2. Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji poza miastami wojewódzkimi,
 - 1.3. Budowa podstaw konkurencyjności województw.
- Cel 2 Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji na obszarach problemowych - Cele strategiczne:
 - 2.2. Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe,
 - 2.3. Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze.

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO DO 2030 ROKU

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku identyfikuje obszary strategicznej interwencji (OSI), w których występują problemy będące barierą rozwoju regionu. Jednym z nich jest Ostrołęcko-siedlecki Obszar Strategicznej Interwencji, charakteryzujący się znaczącą koncentracją negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych, w tym słabym dostępem do usług publicznych i niewielkim potencjałem rozwojowym oraz wysokim poziomem bezrobocia. Zgodnie ze strategią, obszar ten jest niedoinwestowany pod względem infrastrukturalnym i wymaga: poprawy dostępności komunikacyjnej, rozwoju specjalizacji przemysłowych (w tym wykształconych specjalizacji przemysłu: energetycznego, papierniczego, celulozowego, drzewnego, maszynowego i metalowego), poprawy jakości i dostępności usług publicznych oraz przekształcenia w rolnictwie.

Planowana rewitalizacja obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Chorzele przyczyni się do poprawy sytuacji społecznej i gospodarczej w Ostrołęcko-siedleckim OSI dzięki planowanej

interwencji w obszar kluczowy z punktu widzenia rozwoju OSI. Przeprowadzone działania rewitalizacyjne będą pozytywnie oddziaływać na ten obszar i skutkować podniesieniem jakości życia i polepszeniem warunków prowadzenia działalności gospodarczej oraz wykształcenia zdolności absorpcyjnych obszaru. Realizacja programu rewitalizacji przyczyni się również do zwiększenia dostępu do usług publicznych oraz podniesienia ich jakości. Tym samym założenia niniejszego programu rewitalizacji są komplementarne w stosunku do analizowanego dokumentu strategicznego.

Spójność przedmiotowego programu rewitalizacji z analizowaną strategią występuje również na poziomie celów strategicznych i ramowych celów strategicznych. Cele wyznaczone w programie są komplementarne w stosunku do następujących celów strategii.

Cele strategiczne:

- *Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii*
- *Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu oraz kształtowanie ładu przestrzennego*
- *Poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki*

Ramowe cele strategiczne:

- *Zapewnienie gospodarce regionu zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami środowiska*
- *Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia*

Założenia przedmiotowego programu rewitalizacji wpisują się w szczególności w cel strategiczny *Poprawę jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki*, który wprost odnosi się do zintegrowanych działań rewitalizacyjnych, a który w programie znajduje swoje bezpośrednie odniesienie w celu strategicznym 1. Aktywizacja społeczno-gospodarcza obszaru zdegradowanego oraz w celu strategicznym 2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej i stanu zabudowy obszaru zdegradowanego. Te cele odwołują się również do sfery jakości życia i wykorzystania kapitału ludzkiego i społecznego. Cel strategiczny 2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej i stanu zabudowy na obszarze zdegradowanym wpisują się również w wyznaczone cele dzięki kierunkom działania w zakresie: termomodernizacji obiektów, podnoszenia jakości infrastruktury technicznej oraz obiektów pełniących funkcje kulturalne.

PLAN INWESTYCYJNY DLA MIASTA OSTROŁĘKI I SUBREGIONU OSTROŁĘCKIEGO

Problem główny zdiagnozowany na terenie miasta Ostrołęki subregionu ostrołęckiego, do którego należy m.in. Powiat Przasnyski wraz z Gminą Chorzele, to niedostateczny poziom

użyteczności gospodarczej, społecznej, środowiskowo-rekreacyjnej ostrołęckiego obszaru funkcjonalnego, skutkujący ograniczoną dostępnością zewnętrzną i wewnętrzną do potencjału subregionu ostrołęckiego. Dokument wyznacza szereg celów do osiągnięcia wydzielonych z różnych punktów widzenia, w tym:

Z punktu widzenia funkcjonowania komunikacji i transportu:

- Poprawa jakości infrastruktury sieci drogowej województwa mazowieckiego,
- Poprawa parametrów technicznych i standardu dróg na obszarze subregionu ostrołęckiego,
- Zwiększenie atrakcyjności i dostępności terenów subregionu ostrołęckiego,

Z punktu widzenia gospodarczo-ekonomicznego rozwoju subregionu:

- Przygotowanie bazy do realizacji działań dla ożywienia gospodarczego,
- Minimalizowanie niekorzystnego zjawiska, jakim jest wysoka stopa długotrwałego bezrobocia,
- Niwelowanie stanu kryzysowego w sferze gospodarczej i społecznej,
- Zwiększenie aktywności gospodarczej w danym obszarze,

Z punktu widzenia ładu przestrzennego i ochrony środowiska:

- Zmniejszenie emisji CO₂,
- Poprawa jakości powietrza na terenie subregionu ostrołęckiego,

Z punktu widzenia potrzeb społeczno-kulturalnych

- Zatrzymanie degradacji funkcji społecznych, kulturalnych i gospodarczych w regionie poprzez tworzenie warunków przestrzennych i technicznych dla lepszej komunikacji, transportu, realizacji zadań społeczno-kulturalnych,
- Przygotowanie bazy pod realizację działań na rzecz rozwiązania kwestii społecznych, występujących na przedmiotowym obszarze,
- Wzrost komfortu życia mieszkańców subregionu ostrołęckiego i Mazowsza,
- Poprawa dostępności do bogatej oferty turystycznej oraz kulturalnej.

Przedmiotowy program rewitalizacji w wyznaczonych trzech celach i kierunkach działania w sposób kompleksowy ujmuje kwestie komunikacyjne, gospodarczo-ekonomiczne, ładu przestrzennego i ochrony środowiska oraz w zakresie potrzeb społeczno-kulturalnych, ujęte w powyżej wymienionych celach Planu Inwestycyjnego dla Miasta Ostrołęki i subregionu ostrołęckiego. Ponadto do zestawienia planowanych inwestycji w ramach Planu Inwestycyjnego wpisano bezpośrednio przedsięwzięcie rewitalizacyjne przyjęte do Programu Rewitalizacji Gminy Chorzele, a mianowicie projekt Edukacyjnego Inkubatora Przedsiębiorczości w Zdziwóju Starym i Zdziwóju Nowym.

STRATEGIA POLITYKI SPOŁECZNEJ WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO NA LATA 2014-2020

Łagodzenie problemów społecznych jest jednym z kluczowych kierunków działań rewitalizacji obszaru zdegradowanego Gminy Chorzele, co znajduje odzwierciedlenie w wyznaczonych

celach i kierunkach działania. Charakteryzują się one komplementarnością w stosunku do następujących celów wyznaczonych w strategii:

Obszar I:

- *Zwiększenie aktywności zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia, w szczególności z grup defaworyzowanych (Bezrobocie)*
- *Wyrównywanie szans dla osób z niepełnosprawnością oraz przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu (Niepełnosprawność)*
- *Poprawa dostępu do usług społecznych w tym zdrowotnych dla osób długotrwale lub ciężko chorych (Długotrwała lub ciężka choroba)*

Obszar II:

- *Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu osób i rodzin (Ubóstwo)*

Obszar III:

- *Rozwój zróżnicowanych form oraz usług społecznych wspierających samodzielność i aktywność osób starszych (Polityka senioralna)*

Wszystkie ww. cele znajdują swoje odzwierciedlenie w programie rewitalizacji, przede wszystkim w celu 1. Aktywizacja społeczno-gospodarcza obszaru zdegradowanego, w którym uwzględniono kierunki działań w zakresie: aktywizacji społeczno-zawodowej osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem poprzez integrację społeczną, aktywizację zawodową, wsparcie rodzin wielodzietnych, osób samotnie wychowujących dzieci oraz rodzin z osobami starszymi i niepełnosprawnymi, rozwój różnych form działalności społecznej (opiekuńczej, zdrowotnej, środowiskowej) skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz rozwój działalności kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej, w tym poprzez organizację wydarzeń cyklicznych i innych działań integrujących mieszkańców, w tym osób starszych oraz niepełnosprawnych. Ww. cele znajdują również swoje odzwierciedlenie w celu 2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej i stanu zabudowy na obszarze zdegradowanym, w którym przewidziano realizację prac infrastrukturalnych z uwzględnieniem dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych.

STRATEGIA ROZWOJU KRÓLEWIECKIEGO OBSZARU FUNKcjONALNEGO do roku 2025

Projekt *Strategii Rozwoju Królewieckiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2025* w części programowej odwołuje się do podstawowych założeń rewitalizacji – rewitalizacja obszarów problemowych oraz rewitalizacja terenów zdegradowanych. Niniejszy program rewitalizacji wykazuje komplementarność z następującymi celami strategicznymi i operacyjnymi wyznaczonymi w strategii.

Cele strategiczne:

Cel strategiczny III. Aktywizacja gospodarcza Królewieckiego Obszaru Funkcjonalnego poprzez rozwój stref gospodarczych oraz stworzenie systemu zachęt dla inwestorów, w ramach kierunków działań operacyjnych:

- Tworzenie dogodnych warunków dla lokalizacji przedsięwzięć gospodarczych – Rozwój stref gospodarczych
- Tworzenie warunków do rozwoju drobnej przedsiębiorczości

Cel strategiczny IV. Budowa nowej oraz modernizacja istniejącej infrastruktury, w ramach kierunków działań operacyjnych:

- Poprawa stanu dróg (w tym dojazd do stref gospodarczych)
- Uzupełnienie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej
- Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej

Cel strategiczny V. Poprawa jakości życia mieszkańców Obszaru Królewieckiego, w ramach działań operacyjnych:

- Ograniczenie bezrobocia
- Walka z patologiami
- Rewitalizacja obszarów problemowych
- Poprawa sytuacji osób niepełnosprawnych (dostosowanie infrastruktury dla potrzeb osób niepełnosprawnych)

Przedmiotowy program rewitalizacji w wyznaczonych trzech celach i kierunkach działania w sposób kompleksowy ujmuje kwestie gospodarcze, społeczne, przestrzenne i środowiskowe ujęte w celach strategicznych i operacyjnych wyznaczonych dla Królewieckiego Obszaru Funkcjonalnego.

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU PRZASNYSKIEGO NA LATA 2008-2020

Wyznaczone w niniejszym programie rewitalizacji cele i kierunki działań ściśle korespondują z celem nadrzędnym, celami strategicznymi, pośrednimi oraz kierunkami działań wyznaczonymi w Strategii Rozwoju Powiatu Przasnyskiego na lata 2008-2020. Cele programu rewitalizacji, w tym poprawa warunków zamieszkania, poprawa jakości przestrzeni publicznej i stanu zabudowy oraz przede wszystkim aktywizacja społeczno-gospodarcza są zbieżne przede wszystkim z następującymi kierunkami działań Strategii:

- 1.1. Wzmocnienie infrastruktury drogowej
- 1.3. Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców
- 2.1. Podniesienie poziomu wykształcenia oraz kwalifikacji zawodowych mieszkańców
- 2.3 Rozwój rynku pracy i przeciwdziałanie bezrobociu
- 2.5 Skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych
- 2.6 Poprawa bezpieczeństwa publicznego
- 3.2 Wielofunkcyjny rozwój terenów wiejskich

Zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne korespondują tym samym z przyjętymi w strategii kierunkami inwestycyjnymi.

STRATEGIA ROZWOJU MIASTA I GMINY CHORZELE NA LATA 2014-2020

Wyznaczone w niniejszym programie rewitalizacji cele i kierunki działań ściśle korespondują z celami strategicznymi i operacyjnymi wyznaczonymi w *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Chorzele na lata 2014-2020*, w szczególności z celami:

Cel strategiczny 1. Zaspokajanie potrzeb zbiorowych mieszkańców

- Cel operacyjny 1.1. Rozwijanie i unowocześnianie infrastruktury społecznej na potrzeby różnych grup wiekowych
- Cel operacyjny 1.2. Poprawa bezpieczeństwa publicznego
- Cel operacyjny 1.3. Rozbudowywanie i modernizowanie infrastruktury drogowej technicznej na terenie gminy
- Cel operacyjny 1.5. Integracja społeczeństwa i budowanie wspólnoty
- Cel operacyjny 1.6. Doradztwo i pomoc dla mieszkańców

Cel strategiczny 2. Rozwijanie przedsiębiorczości i wspomaganie rozwoju rolnictwa

- Cel operacyjny 2.2. Tworzenie dogodnych warunków dla lokalizacji przedsięwzięć gospodarczych oraz wzmocnienie potencjału innowacyjnego gminy
- Cel operacyjny 2.3. Rozwój rynku pracy poprzez wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców
- Cel operacyjny 2.5. Aktywizacja zawodowa i przeciwdziałanie bezrobociu
- Cel operacyjny 2.6. Wsparcie, doradztwo i pomoc dla rolników i przedsiębiorców

Cel strategiczny 3. Rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego i promocja gminy

- Cel operacyjny 3.1. Rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego i kształtowanie tożsamości lokalnej

Niniejszy program rewitalizacji ściśle koresponduje z założeniami polityki rozwoju Miasta i Gminy Chorzele. Wyznaczony obszar zdegradowany charakteryzuje się szczególnym natężeniem negatywnych zjawisk społecznych (w tym m.in. starzenie się społeczeństwa, bezrobocie, w tym długotrwałe bezrobocie, wysoki odsetek osób objętych pomocą społeczną itp.), gospodarczych (mała stabilność prowadzonej działalności gospodarczej). Jednocześnie jest to obszar charakteryzujący się znaczącymi problemami infrastrukturalnymi i technicznymi (niski poziom dostępności do sieci wodociągowej, brak sieci kanalizacji sanitarnej). Szerokie spectrum zaplanowanych do realizacji kierunków działań w obszarze zdegradowanym wpisuje się wprost w ogólne założenia polityki rozwoju gminy w zakresie poprawy warunków życia mieszkańców, stymulowania rozwoju gospodarczego oraz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego – zaangażowanego w sprawy gminy.

STRATEGIA INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA I GMINY CHORZELE NA LATA 2011-2016

Kluczowym elementem procesu rewitalizacji jest zapobieganie negatywnym zjawiskom społecznym, takim jak: bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Działania w tym zakresie stanowią również podstawę prowadzenia polityki społecznej, co przekłada się na ścisłe powiązanie założeń niniejszego programu rewitalizacji z analizowanym dokumentem strategicznym, w tym jego celami:

Cel strategiczny 1. Poprawa standardu życia mieszkańców

Cele operacyjne:

1. Zmniejszenie bezrobocia. Aktywizacja i doradztwo zawodowe.
2. Profesjonalizacja pomocy społecznej

Cel strategiczny 3. Budowa i rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, zapewniającego im właściwą opiekę

Cele operacyjne:

1. Zapewnienie odpowiednich form opieki osobom wymagającym pomocy
2. Usprawnienie osób starszych i niepełnosprawnych oraz aktywizacja osób upośledzonych umysłowo

Cel strategiczny 4. Zwiększenie integracji społecznej i rozwój kulturalny

Cele operacyjne:

1. Zwiększenie i uatrakcyjnienie spotkań, imprez integracyjnych i kulturalnych
2. Podejmowanie działań minimalizujących zjawisko izolacji i osamotnienia

Cel strategiczny 5. Rozwój kompetencji społecznych i przedsiębiorczości

Cele operacyjne:

1. Rozwój przedsiębiorczości wśród mieszkańców
2. Podniesienie świadomości i aktywności mieszkańców

Celem ukierunkowanym na rozwiązywanie problemów społecznych jest w niniejszym programie rewitalizacji w szczególności cel 1. Aktywizacja społeczno-gospodarcza obszaru zdegradowanego, który przewiduje aktywizację społeczno-zawodową osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem poprzez integrację społeczną, aktywizację zawodową, wsparcie rodzin wielodzietnych, osób samotnie wychowujące dzieci, rodzin z osobami starszymi i niepełnosprawnymi, rozwój różnych form działalności społecznej (opiekuńczej, zdrowotnej, środowiskowej) skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz rozwój działalności kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej, w tym poprzez organizację cyklicznych wydarzeń i inne działania integrujące mieszkańców, w tym osób starszych oraz

niepełnosprawnych. Celem wspierającym rozwiązywanie problemów społecznych jest również cel. 2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej i stanu zabudowy obszaru zdegradowanego, w ramach którego zaplanowano kierunek priorytetowy w zakresie adaptacji istniejącej zabudowy na funkcje gospodarcze, społeczne, edukacyjne lub kulturalne, w tym dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych (zaplanowano przedsięwzięcia związane m.in. z adaptacją obiektów na potrzeby utworzenia Środowiskowego Domu Pobytu Dziennego w Łazie dla wspierania osób starszych oraz niepełnosprawnych oraz adaptację budynku byłej Szkoły Podstawowej w Zdziwój Starym na Edukacyjny Inkubator Przedsiębiorczości).

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CHORZELE

Dominującymi funkcjami Gminy Chorzele są wg Studium: rolnictwo i jego obsługa, przemysł, mieszkalnictwo, rekreacja i wypoczynek. Funkcja produkcji rolniczej, ze względu na swój charakter, obejmuje przeważającą część gminy i jest rozłożona równomiernie na terenie całej gminy. Ze względu na relatywnie niski potencjał glebowo-rolniczy oraz kolonijny charakter istniejącej zabudowy nie wyznaczono terenów wyłączonych z zabudowy ze względu na ochronę rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Rozwój przemysłu związany jest z Przasnyską Strefą Gospodarczą – Podstrefa Chorzele I – jest to teren o pow. ok. 180 ha zlokalizowany w północnej części miasta Chorzele. Mieszkalnictwo realizowane jest na wyznaczonych obszarach osadnictwa skoncentrowanego na terenie miasta Chorzele oraz wokół istniejącej skoncentrowanej zabudowy zagrodowej wsi. Funkcja rekreacyjno-wypoczynkowa, realizowana jest w oparciu o Mazowieckie Centrum Sportów Zimowych w Chorzelach oraz rekreacji indywidualnej, zlokalizowanej głównie we wsiach Mącice i Krukowo (objętych obszarem rewitalizacji), położonych wzdłuż rzeki Omulew. System ośrodków obsługi mieszkańców stanowią: ośrodek gminny w mieście Chorzele, ośrodki wspomagające ośrodek gminny we wsiach: Zaręby, Duczymin, Krzynowłoga Wielka, Poścień Wieś oraz Zdziwój Stary i Krukowo (objęte obszarem rewitalizacji), ośrodki podstawowe we wsiach: Nowa Wieś, Rycice, Rembielin, Przysowy, Budki, Raszujka, Pruskołęka oraz Łaz (Łaz objęty obszarem rewitalizacji). Tym samym *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Chorzele* wskazuje na różne funkcje miejscowości objętych obszarem rewitalizacji. Cele i kierunki działań planowane do realizacji w ramach niniejszego programu rewitalizacji są komplementarne w stosunku do założeń polityki przestrzennej gminy – czynników wpływających na konkurencyjność Gminy:

- Stworzenie dogodnych warunków dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego,
- Zapewnienie wysokiego standardu terenów mieszkaniowych,
- Stworzenie dogodnych warunków dla rozwoju budownictwa rekreacyjnego,
- Podniesienie standardu obsługi mieszkańców, zwłaszcza przez podniesienie atrakcyjności ośrodka usługowego w mieście Chorzele,
- Uruchomienie Przasnyskiej Strefy Gospodarczej – Podstref Chorzele I i Chorzele II.

PLAN DZIAŁAŃ NA RZECZ ZRÓWNOWAŻONEJ ENERGII MIASTA I GMINY CHORZELE

Dokument Planu powołuje się na dbałość o środowisko, realizowane poprzez podnoszenie efektywności energetycznej urządzeń wytwarzających energię, a także obiektów ją zużywających, jak również wdrażanie urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii, które mają na celu ograniczenie emisji dwutlenku węgla, gazu uznawanego za jeden z głównych czynników sprzyjających powstawaniu efektu cieplarnianego i innych niekorzystnych zjawisk przyrodniczych. Przewidziane w niniejszym programie rewitalizacji kierunki działań, zakładające m.in. termomodernizację budynków użyteczności publicznej oraz wielorodzinnych budynków mieszkalnych (budynek komunalny) oraz innego rodzaju przedsięwzięcia umożliwiające redukcję emisji zanieczyszczeń (modernizacja dróg), umożliwią osiągnięcie założonego celu, a zatem realizują zapisy ww. dokumentu strategicznego.

3. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

1. Wprowadzenie

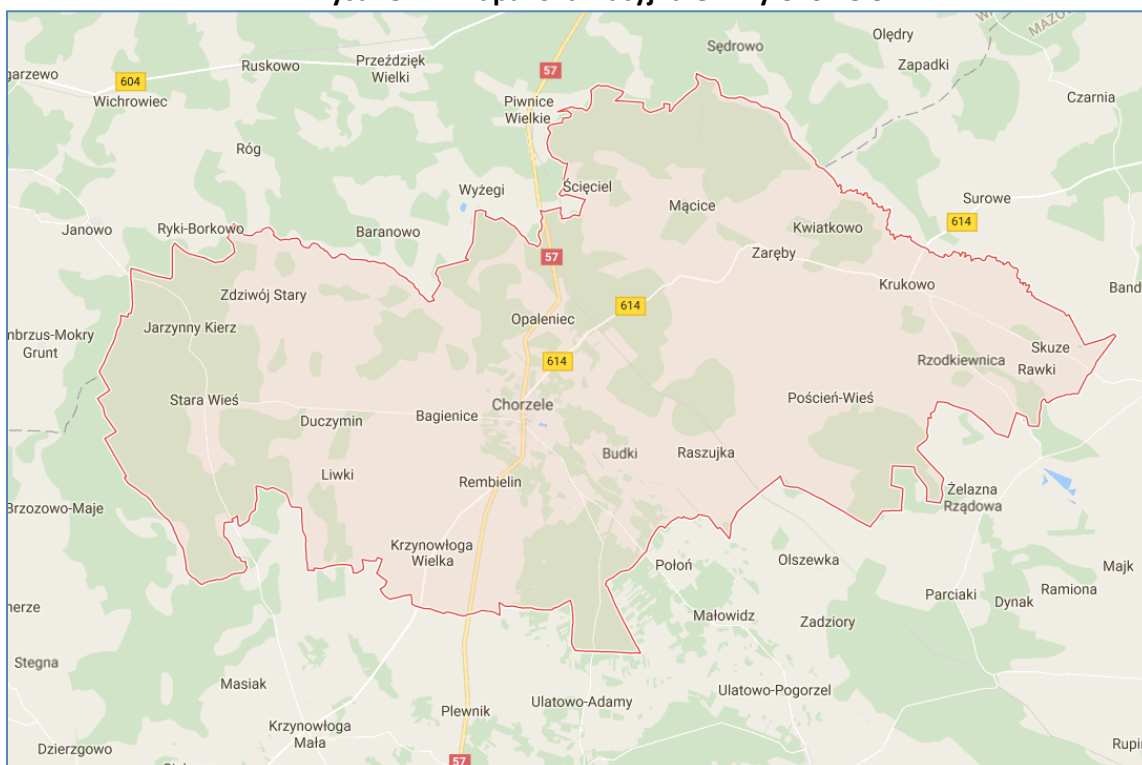
Gmina Chorzele obejmuje swym zasięgiem administracyjnym miasto Chorzele oraz obszar wiejski w skład, którego wchodzi łącznie 65 miejscowości w ramach 41 sołectw. Gmina położona jest na północnej granicy województwa mazowieckiego w powiecie przasnyskim. Gmina od północy graniczy z województwem warmińsko-mazurskim z powiatami: nidzickim (Gmina Janowo) oraz szczycieńskim (Gmina Wielbark). W obrębie województwa mazowieckiego Gmina Chorzele sąsiaduje z następującymi gminami:

- od południa - Gmina Krzynowłoga Mała i Gmina Jednorożec (powiat przasnyski),
- od południowego-wschodu - Gmina Baranowo (powiat ostrołęcki),
- od północnego-wschodu - Gmina Czarnia (powiat ostrołęcki),
- od zachodu - Gmina Dzierzgowo (powiat mławski).

Chorzele są największą terytorialnie gminą w obrębie województwa mazowieckiego z powierzchnią około 371,53 km². Obszar gminy charakteryzuje się stosunkowo wysokim stopniem zalesienia na poziomie ok. 42% powierzchni gminy. Przez teren gminy przepływają dwie rzeki Orzyc i Omulew. Rzeka Omulew charakteryzuje się wyjątkowymi walorami krajobrazowymi, dzięki czemu jej dolina została objęta ochroną prawną w ramach sieci NATURA 2000 Dolina Omulwi i Płodownicy.

Gmina posiada dogodne drogowe położenie komunikacyjne - droga krajowa nr 57 jest najkrótszą drogą prowadzącą z Warszawy na Mazury, co jest niewątpliwym walorem pod kątem rozwoju usług dla ruchu turystycznego oraz potencjałem dla pozyskania nowych inwestorów oraz mieszkańców. Główny układ komunikacyjny uzupełniają drogi wojewódzkie nr 616 (dojazd do Gruduska i Ciechanowa) oraz nr 614 (dojazd do Myszyńca).

Rysunek 1. Mapa lokalizacyjna Gminy Chorzele

Źródło: <http://www.google.pl>

2. Analiza demograficzna

Zgodnie z danymi GUS na koniec 2015 r. Gminę Chorzele zamieszkiwało 10.256 osób, w tym 3.030 mieszkańców miasta Chorzele (29,54% wszystkich mieszkańców) oraz 7.226 mieszkańców obszaru wiejskiego gminy (70,46%).

Liczba ludności Gminy Chorzele od ponad 10 lat oscyluje w granicach ok. 10.000 osób z zauważalną tendencją spadkową. Spadek liczby mieszkańców z mniejszych ośrodków oraz terenów wiejskich do Warszawy i innych dużych miast regionu województwa mazowieckiego jest powszechnym zjawiskiem i jest związane głównie z migracjami zarobkowymi (miejsca pracy, wyższe wynagrodzenia). W latach 2010-2015 liczba ludności w mieście Chorzele nieznacznie wzrosła, w przeciwieństwie do liczby ludności terenu wiejskiego gminy – obserwowany jest wzrost udziału mieszkańców miasta Chorzele z 27% do ponad 29% w ogólnej liczbie mieszkańców gminy.

Tabela 1. Ludność Gminy Chorzele na tle danych powiatu przasnyskiego oraz woj. mazowieckiego

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Woj. Mazowieckie	5 267 072	5 285 604	5 301 760	5 316 840	5 334 511	5 349 114
Powiat Przasnyski	54 180	53 999	53 791	53 536	53 439	53 253
Gmina Chorzele	10 407	10 342	10 321	10 235	10 244	10 256
<i>W tym</i>						
<i>Miasto Chorzele</i>	2 969	2 968	2 981	2 939	2 972	3 030
<i>Teren wiejski</i>	7 438	7 374	7 340	7 296	7 272	7 226

Źródło: Dane GUS

Tabela 2. Ludność Gminy Chorzele z podziałem na płeć mieszkańców

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Mężczyźni	5 338	5 292	5 277	5 244	5 270	5 279
Kobiety	5 069	5 050	5 044	4 991	4 974	4 977
Razem	10 407	10 342	10 321	10 235	10 244	10 256

Źródło: Dane GUS

Oprócz miasta Chorzele największymi miejscowościami pod względem liczby mieszkańców są Zaręby (903 os.) i Krukowo (517 os.), które przejęły częściową rolę ważnych ośrodków lokalnych gminy. Zaludnienie pozostałych miejscowości nie przekracza obecnie 300 mieszkańców.

Tabela 3. Przyrost naturalny i ruch migracyjny Gminy Chorzele

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Przyrost naturalny						
Ogółem	21	-15	-14	-30	24	19
Mężczyźni	8	-26	-14	-5	20	6
Kobiety	13	11	0	-25	4	13
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	2,0	-1,4	-1,4	-2,9	2,4	1,9
Przyrost naturalny Województwo Mazowieckie	1,4	0,8	0,5	0,2	0,7	0,5
Przyrost naturalny Powiat Przasnyski	1,0	0,5	-0,2	-0,4	1,1	0,0
Migracje na pobyt stały gminne						
Zameldowania ogółem	80	63	68	90	80	78
Zameldowania z miast	29	21	29	44	15	18
Zameldowania ze wsi	50	41	39	46	64	60
Zameldowania z zagranicy	1	1	0	0	1	0
Wymeldowania ogółem	121	113	112	150	129	114
Wymeldowania do miast	69	65	60	95	81	76
Wymeldowania na wieś	52	47	52	55	48	38
Wymeldowania za zagranicę	0	1	0	0	0	0
Saldo migracji	-41	-50	-44	-60	-49	-36

Źródło: Dane GUS

Przyrost naturalny na terenie Gminy Chorzele w perspektywie ostatnich 6 lat nie kształtuje się pozytywnie – skumulowany przyrost naturalny z tego okresu wyniósł +5 osób! W latach 2011-2013 wartość wskaźnika przyrostu naturalnego przyjmowała znaczące wartości ujemne, co oznaczało przewagę liczby zgonów nad liczbą urodzeń żywych w danym okresie. Dopiero od 2014 wskaźniki związane z przyrostem naturalnym wykazują wartości dodatnie. Utrzymanie

tego trendu może mieć kluczowe znaczenie w długookresowej perspektywie, gdyż może być ważnym czynnikiem utrzymującym liczbę ludności gminy.

Jeszcze mniej korzystne wyniki przyjmuje saldo migracji mieszkańców, które w każdym roku przyjętej perspektywy wykazuje wysokie wartości ujemne. Oznacza to niekorzystną tendencję wyprowadzania się z terenu gminy znaczącej liczby jej mieszkańców - corocznie ponad 1% wszystkich mieszkańców decyduje się na opuszczenie terenu gminy, przy czym przeważa wymeldowanie do miast. Ujemne saldo migracji wskazuje wyraźnie na niekorzystne warunki mieszkaniowo-gospodarcze na terenie gminy.

Tabela 4. Prognoza liczby ludności Gminy Chorzele na lata 2016-2020

Wyszczególnienie	Saldo migracji	Przyrost naturalny	Liczba mieszkańców Gminy Chorzele
2016	-59	-36	9 954
2017	-57	-38	9 859
2018	-54	-40	9 764
2019	-53	-43	9 668
2020	-52	-45	9 571

Źródło: Dane GUS - Prognoza liczby ludności na obszarach wiejskich oraz miejskich podregionu ostrołęcko – siedleckiego – powiat przasnyski

Utrzymujące się od wielu lat wyraźnie ujemne saldo migracji jak również niepewny trend przyrostu naturalnego wskazują na negatywną tendencję liczby ludności Gminy Chorzele zarówno w perspektywie średniookresowej jak i długookresowej. Ujemny przyrost mieszkańców potwierdza również Prognoza liczby ludności na obszarach wiejskich oraz miejskich podregionu ostrołęcko – siedleckiego – powiat przasnyski opracowanej przez GUS, którego wyniki pokazano w powyższej tabeli.

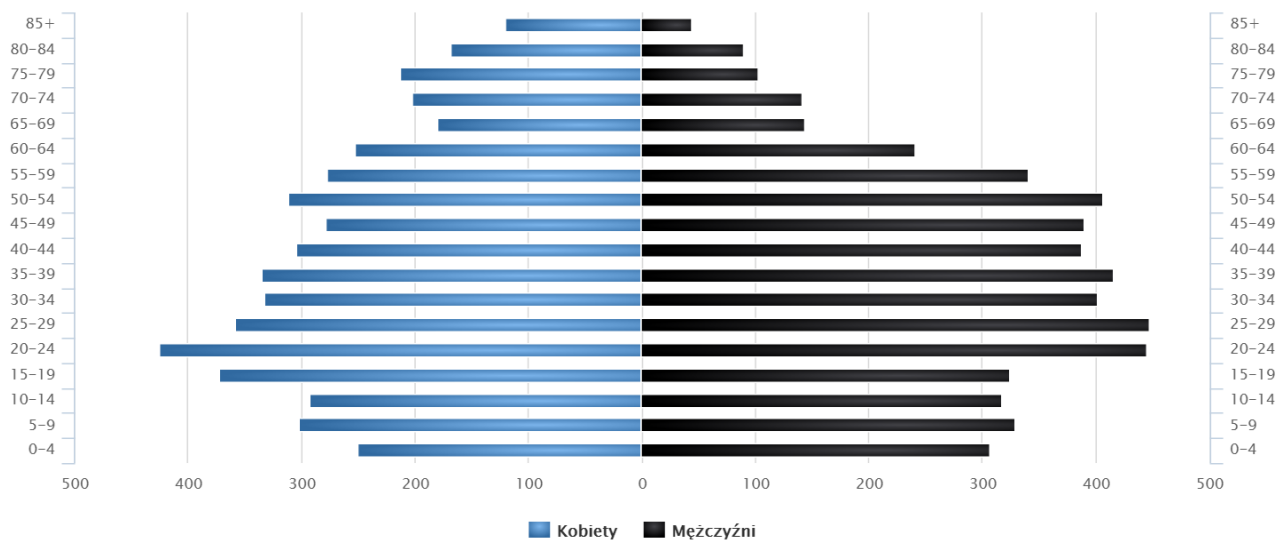
Wnioski z dynamiki liczby ludności Gminy Chorzele:

1. Spadek liczby ludności w perspektywie krótko- i średniookresowej może wpłynąć na stagnację rozwoju gospodarczego gminy – brak nowych mieszkańców spowoduje spadek zapotrzebowania na usługi świadczone w gminie, odpływ młodych ambitnych i wykształconych mieszkańców wpłynie na zmniejszenie liczby nowo otwieranych firm.
2. Spadek liczby ludności wpłynie na stagnację w rozwoju mieszkalnictwa – brak nowych mieszkańców oraz odpływ przede wszystkim młodych ludzi może spowodować obniżenie liczby nowych inwestycji w budynki mieszkalne.
3. Spadek liczby ludności, w tym przede wszystkim z powodu niskiej liczby urodzeń, może spowodować potrzebę ograniczenia dostępu do niektórych usług społecznych – np. zamknięcie części punktów przedszkolnych, ograniczenie działalności oświatowej szkół o najmniejszej liczbie uczniów (racjonalizacja wydatków na cele publiczne).
4. Zgodnie z prognozami GUS liczba mieszkańców gminy w kolejnych latach nadal będzie spadać. W odniesieniu do województwa trend ten jest odwrotny – liczba mieszkańców Mazowsza do 2020 r. ma wzrosnąć do 5 469 490 osób.

Na terenie Gminy Chorzele ludność w wieku produkcyjnym w 2015 r. stanowiła 62,4% ogólnej liczby mieszkańców, natomiast ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 21,0%, a w wieku poprodukcyjnym 16,6%. Struktura wiekowa mieszkańców gminy w ujęciu statycznym (2015 r.) w porównaniu z wynikami uzyskanymi dla powiatu przasnyskiego oraz całego województwa mazowieckiego, prezentuje się niezwykle korzystnie. Mniej pozytywnie wygląda jednak ujęcie dynamiczne struktury wiekowej mieszkańców Gminy Chorzele w perspektywie ostatnich 6 lat:

- Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym nieustannie maleje, co oznacza że rodzi się coraz mniej dzieci i/lub osoby w wieku przedprodukcyjnym opuszczają teren gminy,
- Liczba ludności w wieku produkcyjnym rośnie, co oznacza że coraz więcej mieszkańców gminy osiąga wiek, w którym powinien podjąć pracę lub naukę w szkołach wyższych,
- Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym minimalnie rośnie, co oznacza że coraz więcej osób przechodzi na emeryturę.

Wykres 1. Piramida wieku mieszkańców Gminy Chorzele w 2015 r.

Źródło: GUS

Tabela 5. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w Gminie Chorzele w latach 2010-2015

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
W wieku przedprodukcyjnym [%]	23,1	22,6	22,0	21,2	20,9	21,0
W wieku produkcyjnym [%]	60,7	61,1	61,8	62,6	62,7	62,4
W wieku poprodukcyjnym [%]	16,2	16,3	16,2	16,2	16,4	16,6

Źródło: Dane GUS

Tabela 6. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w Powiecie Przasnyskim i Województwie Mazowieckim w 2015 r.

Wyszczególnienie	Powiat Przasnyski	Województwo Mazowieckie
W wieku przedprodukcyjnym [%]	20,2	18,6
W wieku produkcyjnym [%]	62,0	61,4
W wieku poprodukcyjnym [%]	17,8	20,0

Źródło: Dane GUS

Wnioski ze struktury wiekowej mieszkańców Gminy Chorzele:

1. Społeczeństwo gminy stopniowo starzeje się, chociaż nie jest to tak dynamiczny proces jak w przypadku ludności powiatu przasnyskiego jak i całego województwa mazowieckiego. Starzenie się społeczeństwa jest aktualnie normalnym zjawiskiem w skali całego kraju jak i Europy.
2. Niekorzystne zmiany w strukturze wiekowej mogą pociągać za sobą szereg problemów społeczno-ekonomicznych:
 - a. Spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym przekłada się na spadek zapotrzebowania na usługi edukacyjne (przedszkola i szkoły), co może mieć wpływ na potrzebę racjonalizacji wydatków publicznych związanych z utrzymaniem obiektów szkolnych. Systematycznie spadająca liczba osób w wieku przedprodukcyjnym może mieć również negatywny wpływ na lokalną gospodarkę – spadek ilości potencjalnych zasobów pracy, co może skutkować problemami z pozyskiwaniem pracowników w dalszej perspektywie czasu.
 - b. Dynamiczny wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym może przełożyć się na problemy związane z dodatkową podażą na pracę, która w przypadku gminy o wysokim bezrobociu może być czynnikiem zmuszającym do ruchów migracyjnych poza gminę.
 - c. Obserwowany wzrost liczebności osób w wieku poprodukcyjnym wpłynie na nasilenie się problemów związanych z brakiem odpowiednio wykształconych usług z zakresie opieki społecznej i zdrowotnej dla osób starszych. Taka perspektywa wymaga podjęcia licznych inicjatyw na rzecz rozwoju usług zdrowotnych i opiekuńczych skierowanych do osób starszych, niepełnosprawnych oraz niesamodzielnych. Potrzebne będzie również stopniowe likwidowanie barier architektonicznych w budynkach publicznych oraz rozwój usług transportowych na potrzebę osób starszych (dojazd do placówki medycznej, do placówek społecznych i handlowych).

3. Analiza społeczna

Wyniki przeprowadzonych konsultacji społecznych wskazują, że dla większości mieszkańców głównymi problemami społeczno-gospodarczymi są bezrobocie, ogólnie pojęte problemy rynku pracy związane z małą liczbą podmiotów gospodarczych oraz małą liczbą miejsc pracy. Brak pracy i ubożenie społeczeństwa powodują, że dla ponad 3% wszystkich mieszkańców głównym źródłem utrzymania są świadczenia z pomocy społecznej. Podstawowe powody korzystania z niej to: ubóstwo, bezrobocie oraz długotrwała choroba, w dalszej kolejności niepełnosprawność oraz bezradność w sprawach opieki rodzicielskiej i wychowawczej. Niejednokrotnie w rodzinach występuje kumulacja kilku z wymienionych czynników.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna ma na celu wspomóc ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwić im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest również zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Jednostką organizacyjną w zakresie pomocy społecznej dla mieszkańców Gminy Chorzele jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorzelach, który realizuje działania polegające w szczególności na:

- Przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
- Pracy socjalnej,
- Prowadzeniu rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- Analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z zakresu pomocy społecznej,
- Realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- Rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Poniżej zaprezentowano liczbę osób korzystających z poszczególnych świadczeń pomocy społecznej w latach 2013-2015. W 2015 roku pomoc przyznano łącznie 1.141 osobom, z czego pomoc w formie zasiłków społecznych przyznano 317 z nich. Liczba osób, które korzystają z pomocy społecznej od kilku lat utrzymuje się na stosunkowo wysokim poziomie ok. 11% ludności gminy. Łączna kwota świadczeń wypłaconych w ramach zadań własnych gminy co roku zwiększa się – pomiędzy 2013 a 2015 rokiem wzrosła o 15,8%.

Tabela 7. Pomoc społeczna w Gminie Chorzele

Wyszczególnienie	Stan na dzień 31.12.2013	Stan na dzień 31.12.2014	Stan na dzień 31.12.2015
Liczba osób, którym przyznano świadczenie	1175	1 162	1 141
Z powodu ubóstwa	487	484	473
Z powodu bezrobocia	195	202	191
Z powodu niepełnosprawności	115	125	127
Z powodu długotrwałej choroby	212	176	217
Z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	63	62	54
Kwota świadczeń w tys. zł (zadania własne gminy)	898 463,00	956 529,01	1 040 172,13

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Chorzelach

By działania pomocowe były skuteczne powinny objąć wszystkie sfery życia, dla jak najszerzego przeciwdziałania wykluczeniu. Wielowymiarowość wymaga szerokiej współpracy instytucjonalnej podmiotów ze sfery gospodarczej, politycznej i społecznej. Zintegrowany system pomocowy, by był jak najbardziej skuteczny, powinien obejmować całe rodziny.

Z perspektywy społecznej ważny jest stan zasobów mieszkaniowych. Liczba mieszkań socjalnych i komunalnych w latach 2010-2015 w Gminie Chorzele sukcesywnie rosła. W 2015 r. w gminie dostępne było łącznie 27 lokali, w tym 9 mieszkań socjalnych w miejscowościach Chorzele i Raszujka oraz 18 lokali komunalnych znajdujących się w miejscowościach: Chorzele, Duczymin, Krzynowłoga Wielka, Mącice, Niskie Wielkie, Opalenie, Raszujka, Zdziwój Nowy i Zaręby. Głównymi problemami z utworzeniem kolejnych lokali socjalnych i komunalnych jest znikomy zasób budynków gminnych lub należących do Skarbu Państwa, które można byłoby zaadaptować na takie cele oraz brak odpowiednich funduszy inwestycyjnych mogących pokryć większą część kosztów tego typu inwestycji.

Na koniec 2015 roku 2.997 mieszkańców Gminy Chorzele jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata), w tym 1.480 kobiet oraz 1.517 mężczyzn. Wg danych Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku 11,7% ludności gminy posiada wykształcenie wyższe, 2,8% wykształcenie policealne, 12,0% średnie ogólnokształcące, a 14,4% średnie zawodowe. Wykształcenie zasadnicze zawodowe posiada 22,2% mieszkańców, gimnazjalne 6,2%, podstawowe ukończone 27,4%, a 3,4% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej. W porównaniu do całego województwa mazowieckiego mieszkańcy gminy Chorzele mają znacznie niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w gminie największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (27,8%), zasadnicze zawodowe (15,7%) oraz wyższe (14,6%), natomiast wśród mężczyzn dominuje wykształcenie

zasadnicze zawodowe (28,7%), podstawowe ukończone (26,9%) a na trzecim miejscu średnie zawodowe (14,8%).

Infrastrukturę edukacyjną Gminy Chorzele w roku szkolnym 2015/2016 tworzyły: 1 publiczne przedszkole, 5 oddziałów przedszkolnych i 1 punkt przedszkolny, 6 publicznych szkół podstawowych oraz 4 publiczne gimnazja. W gminie nie funkcjonują obecnie żadne szkoły czy przedszkola prywatne.

Przedszkola i oddziały przedszkolne:

- Przedszkole Samorządowe w Chorzelach wraz z Oddziałem zamiejscowym w Łazie,
- Oddział Przedszkolny w Zarębach,
- Oddział Przedszkolny w Krzynowłodze Wielkiej,
- Oddział Przedszkolny w Duczynie,
- Oddział Przedszkolny w Pościeniu Wsi,
- Oddział Przedszkolny w Krukowie.

W 2015 roku do przedszkoli uczęszczało 183 wychowanków, największym zainteresowaniem cieszyło się Przedszkole Samorządowe w Chorzelach, które w 2015 r. opiekowało się 97 wychowankami (w porównaniu do 150 dzieci w 2013 r.).

Wychowanie dzieci młodszych do 3 lat jest wspomagane instytucją Żłobka Miejskiego w Chorzelach oraz Klubu Dziecięcego. W 2015 r. z usług żłobka i klubu dziecięcego skorzystało łącznie 82 dzieci (43 os. w żłobku oraz 39 os. w klubie).

Dzięki dobrze rozwiniętej opiece żłobkowej i edukacji przedszkolnej, gmina zapewnia rodzicom dzieci (zwłaszcza młodym matkom) możliwość podjęcia lub kontynuacji pracy po powrocie z urlopu macierzyńskiego lub wychowawczego zwiększając tym samym ich szanse na rynku pracy. W każdej jednostce publicznej zapewniony jest dostęp do wykwalifikowanej kadry. Każda z nich posiada bogatą ofertę spędzania czasu dla dzieci. Przedszkole na terenie gminy Chorzele oferuje swoim podopiecznym różnorodne zajęcia dydaktyczne, ruchowe i językowe. Jego działania są doceniane nie tylko przez rodziców i dzieci, ale również przez instytucje oświatowe. Dzięki oryginalnym pomysłom i zaangażowaniu nauczycieli, Przedszkole Samorządowe w Chorzelach zostało docenione przez Ministerstwo Edukacji Narodowej otrzymując tytuł „Przedszkole w Ruchu”.

Szkoły podstawowe:

- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Chorzelach,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Krukowie,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Pościeniu Wsi,
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Ojca Honoriusza Kowalczyka w Duczynie,
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Bolesława Chrobrego w Zarębach,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Krzynowłodze Wielkiej.

Wyniki testu 6-klasistów w 2015 roku w poszczególnych szkołach przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 8. Wyniki testu 6-klasistów w 2015 roku w poszczególnych SP w Gminie Chorzele na tle wyników powiatu przasnyskiego i województwa mazowieckiego

	Średni wynik testu w SP	Średni wynik testu w Gminie	Średni wynik testu w Powiecie	Średni wynik testu w województwie
SP w Chorzelach	67,25	66,80	66,85	75,10
SP w Krukowie	68,30			
SP w Pościeniu Wsi	68,65			
SP w Duczynie	66,20			
SP w Zarębach	64,85			
SP w Krzynowłodze Wlk.	71,20			

Źródło: dane Urzędu Miasta i Gminy w Chorzelach

Średni wynik testu 6-klasistów w 2015 roku w Szkołach Podstawowych na terenie Gminy Chorzele jest minimalnie niższy w przypadku wyników uzyskanych w powiecie przasnyskim (-0,05 pkt) oraz znacząco niższy w przypadku wyników uzyskanych w całym województwie mazowieckim (-8,3 pkt).

Gimnazja:

- Publiczne Gimnazjum im. Papieża Jana Pawła II w Chorzelach,
- Publiczne Gimnazjum w Krzynowłodze Wielkiej,
- Publiczne Gimnazjum im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Zarębach,
- Publiczne Gimnazjum im. Ojca Honoriusza Kowalczyka w Duczynie.

Wyniki testów gimnazjalnych w 2015 roku w poszczególnych gimnazjach przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 9. Wyniki testów gimnazjalnych w 2015 roku w poszczególnych Gimnazjach w Gminie Chorzele na tle wyników powiatu przasnyskiego i województwa mazowieckiego

	Średni wynik testu w SP	Średni wynik testu w Gminie	Średni wynik testu w Powiecie	Średni wynik testu w województwie
Gimnazjum w Chorzelach	48,98	47,84	50,39	56,09
Gimnazjum w Duczynie	54,95			
Gimnazjum w Zarębach	47,20			
Gimnazjum w Krzynowłodze Wlk.	44,61			

Źródło: dane Urzędu Miasta i Gminy w Chorzelach

Średni wynik testów gimnazjalnych w 2015 roku na terenie Gminy Chorzele jest niższy zarówno w przypadku wyników uzyskanych w powiecie przasnyskim (-2,55 pkt) jak i całym województwie mazowieckim (-8,25 pkt). Na wyróżnienie zasługuje Gimnazjum w Duczynie,

którego uczniowie uzyskali średni wynik lepszy niż średnia dla powiatu i zbliżony do wyniku dla całego województwa.

Na terenie Gminy Chorzele funkcjonuje Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Wł. St. Reymonta w Chorzelach, który oferuje szeroki zakres kierunków edukacji. Na zespół szkół składają się: Liceum Ogólnokształcącego (3-letnie), Technikum Przetwórstwa Mleczarskiego (4-letnie), Technikum Żywienia i Usług Gastronomicznych (4-letnie), Technikum Obsługi Turystycznej (4-letnie) oraz Zasadnicza Szkoła Zawodowa (3-letnia szkoła z zawodami: kucharz, cukiernik, piekarz, mechanik – monter maszyn i urządzeń, stolarz, rolnik oraz operator maszyn i urządzeń przemysłu spożywczego).

Inne jednostki ponadgimnazjalne, w tym liceum ogólnokształcące, technika o profilu hotelarskim, ekonomicznym oraz szkoła zawodowa znajdują się w mieście powiatowym Przasnyszu. W Przasnyszu działa również Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy – Zasadnicza Szkoła Zawodowa dla dzieci upośledzonych w stopniu lekkim oraz Zespół Szkół Medycznych Szkół Policealnych (w tym szkoła dla dorosłych).

Istotnym czynnikiem wpływającym na standard życia jest jakość **usług w zakresie ochrony zdrowia**. Na terenie miasta Chorzele funkcjonują następujące podmioty medyczne:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „SALUS” SC (3 lekarzy medycyny rodzinnej, lekarz specjalista rehabilitacji medycznej oraz lekarz ginekolog).
- Zespół „W” w budynku Przychodni Zdrowia w Chorzelach. Placówka została uruchomiona w ramach realizacji Programu Zintegrowane Ratownictwo Medyczne. Uzasadnieniem dla jej utworzenia były znaczne odległości terenu Gminy Chorzele od miasta powiatowego Przasnysza, w którym znajduje się Szpital Powiatowy funkcjonujący w strukturze Samodzielnego Publicznego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w Przasnyszu.
- 4 prywatne praktyki lekarskie, w tym 3 specjalistów stomatologów.

Poza obszarem Miasta Chorzele funkcjonuje tylko jeden Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Gajda-Med” (medycyna rodzinna i pediatria) w Zaręczach, który obsługuje głównie wschodnią część gminy.

Stan zdrowia mieszkańców Gminy Chorzele oceniany jest jako średni, natomiast ilość sprzętu medycznego zadawalająca. W wyniku przeprowadzonego badania ankietowego wśród mieszkańców gminy uzyskano informację zwrotną, że znaczna część mieszkańców liczy na poprawę dostępu do usług zdrowotnych (16,8% odpowiedzi - najwyższy wynik wśród odpowiedzi w zakresie propozycji przedsięwzięć podejmowanych w celu ograniczania negatywnych zjawisk społecznych).

Na obszarze gminy funkcjonują organizacje niosące pomoc uzależnionym od alkoholu, narkotyków jak i chorym na AIDS. Również władze gminy podjęły działania mające na celu pomoc m.in. ofiarom przemocy jak i osobom uzależnionym. W tym celu powołano Gminną

Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Problem alkoholu oraz innych używek został podkreślony również wynikami przeprowadzonego badania ankietowego wśród mieszkańców, w którym stwierdzono, że jest jednym z najważniejszych problemów tego obszaru (4. wynik w ankiecie z wynikiem 7% odpowiedzi).

Biorąc pod uwagę powszechne zjawisko starzenia się społeczeństwa, narastającym problemem jest niska dostępność do specjalistycznej opieki zdrowotnej dla osób starszych, co może mieć istotne negatywne konsekwencje dla zdrowia seniorów, a w konsekwencji prowadzić do ich wykluczenia społecznego. Zły stan zdrowia jest najważniejszym czynnikiem ograniczającym sprawność i samodzielność funkcjonalną jednostki. Ryzyko jednoczesnego występowania kilku schorzeń i utraty sprawności wyraźnie rośnie w grupie osób w wieku 75+. Blisko 1/3 seniorów ocenia swój stan zdrowia źle i bardzo źle, co oznacza konieczność zapewnienia opieki zdrowotnej tej grupie osób. Brak odpowiedniej opieki medycznej dla osób starszych będzie powodował w przyszłości obciążenie systemu pomocy społecznej, a w przypadku części seniorów oznacza lub będzie oznaczać ubóstwo i trwanie na marginesie życia społecznego.

Obecnie na terenie Gminy funkcjonuje tylko jeden prywatny podmiot pełniący funkcję Domu Seniora z zaledwie 3 miejscami. Ponadto nie funkcjonuje żaden inny podmiot pełniący funkcję Domu Pomocy Społecznej lub Domu Seniora, tym samym występuje ograniczona pomoc stacjonarna dla osób starszych i niepełnosprawnych z terenu gminy. OPS w Chorzelach w ramach opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi oferuje pomoc społeczną w formie usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi obejmują pomoc w:

- Zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych
- Opieką higieniczną
- Zaleconą przez lekarza pielęgnacją
- Oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Usługi opiekuńcze są dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. Ośrodek Pomocy Społecznej, przyznając usługi opiekuńcze ustala ich zakres, okres i miejsce świadczenia. Niestety z roku na rok liczba składanych wniosków o przyznanie usług opiekuńczych w Gminie Chorzele wzrasta. Wzrost liczby osób wymagających usług opiekuńczych zaczyna stanowić problem dla władz gminnych, ze względu na ograniczenia budżetu gminy.

Wnioski z analizy społecznej:

1. Według wyników przeprowadzonej ankiety wśród mieszkańców i podmiotów Gminy Chorzele głównymi problemami społeczno-gospodarczymi na tym obszarze są: wysokie bezrobocie, ogólnie pojęte problemy rynku pracy związane z małą liczbą podmiotów gospodarczych oraz małą liczbą miejsc pracy. Ponadto ankietowani wskazali również na problem nadużywania alkoholu lub innych środków odurzających,

co może mieć również bezpośredni wpływ na pogłębianie się problemów z jednej strony bezrobocia i idącego za tym ubóstwa społeczeństwa oraz z drugiej strony brak odpowiednio wykształconych i zaangażowanych pracowników dla istniejących na tym terenie przedsiębiorstw.

2. W ujęciu rok do roku zauważa się minimalny spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej. W 2013 roku było to 1175 osób, w 2015 roku 1141 osób – spadek o 34 osoby (-2,9%). Łączna kwota świadczeń wypłaconych w ramach zadań własnych gminy co roku zwiększa się – pomiędzy 2013 a 2015 rokiem wzrosła o 15,8%. Głównymi powodami korzystania z pomocy społecznej są przede wszystkim: ubóstwo, bezrobocie oraz długotrwała choroba.
3. Gmina posiada bardzo mało lokali socjalnych i komunalnych w swoich zasobach mieszkaniowych (łącznie 27 lokali), jednakże ich liczba w ostatnich latach sukcesywnie rosła.
4. Zauważalnym problemem gminy jest również stosunkowo niski poziom kształcenia w placówkach oświatowych – średnia ocen z egzaminów w szkołach podstawowych oraz gimnazjach w Gminie jest niższa od średniej wyliczonej na poziomie powiatu przasnyskiego oraz województwa mazowieckiego. Wyniki przeprowadzonej ankiety wśród mieszkańców gminy wskazują na problem niskiego poziomu wykształcenia oraz niskie kwalifikacje zawodowe mieszkańców, co może być wynikiem niskiego poziomu nauczania.
5. Na terenie gminy funkcjonują tylko dwa NZOZy świadczące usługi lecznicze oraz 4 prywatne gabinety lekarskie – oprócz NZOZu w Zarębach wszystkie podmioty świadczą usługi na terenie Miasta Chorzele. O poprawę dostępu do usług zdrowotnych wnioskowali uczestnicy badania ankietowego, którzy wskazali to jako najważniejsze przedsięwzięcie podejmowane w celu ograniczania negatywnych zjawisk społecznych.
6. Gmina Chorzele nie wykształciła scentralizowanej opieki osób starszych i niepełnosprawnej w postaci domu pomocy społecznej, czy domu środowiskowego stałego lub dziennego pobytu, z którego mogłyby skorzystać osoby niepełnosprawne i/lub osoby starsze. Postępujące zjawisko starzenia się społeczeństwa wymusi w najbliższym czasie potrzebę stworzenia infrastruktury i miejsc opieki dla osób starszych i niepełnosprawnych.

4. Analiza gospodarcza

Zgodnie z danymi GUS w 2015 r. na terenie gminy Chorzele zlokalizowanych było 524 podmiotów gospodarczych, z czego przeważająca większość tj. 501 (95,61%) stanowiły mikroprzedsiębiorstwa (zatrudniające poniżej 10 pracowników). Ponadto zarejestrowanych było 20 małych przedsiębiorstw (od 10 do 49 pracowników) oraz tylko 3 średnie przedsiębiorstwa (zatrudniające 50-249 pracowników). W gminie nie występują natomiast duże przedsiębiorstwa, czyli zatrudniające powyżej 250 osób.

Tabela 10. Podmioty gospodarcze działające na terenie Miasta i Gminy Chorzele w latach 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	511	503	514	528	512	524
Sektor publiczny ogółem	32	32	32	34	36	35
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	29	29	29	30	32	31
Spółki handlowe	0	0	0	1	1	1
Sektor prywatny ogółem	479	471	482	494	476	488
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	421	410	418	431	409	421
Spółki handlowe	9	9	9	9	10	10
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagran.	1	1	1	1	1	1
Spółdzielnie	6	6	6	6	6	6
Fundacje	1	1	1	1	1	1
Stowarzyszenia	19	19	20	20	21	21

Źródło: dane GUS

Na sektor prywatny składają się: osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowiące 87% podmiotów w sektorze, spółki handlowe i spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego – 2%, spółdzielnie – 1%, fundacje i stowarzyszenia 4,5%.

Tabela 11. Podmioty gospodarcze wg sekcji

Wyszczególnienie	Rok					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ogółem	511	503	514	528	512	524
Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	49	53	47	46	31	31
Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie	0	1	1	1	1	1
Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe	34	34	37	36	38	37
Sekcja D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0	0	0	0	0
Sekcja E – Dostawy wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	5	7	9	10	7	6
Sekcja F – Budownictwo	69	68	79	82	77	84
Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	166	157	157	152	155	155
Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa	38	34	36	37	43	45
Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	17	17	14	19	19	19
Sekcja J – Informacja i komunikacja	0	0	1	1	1	2
Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	14	15	11	10	7	9
Sekcja L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	7	6	6	7	7	7
Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	20	21	16	19	19	23
Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	6	7	9	10	9	7

Sekcja O – Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	15	15	15	15	15	15
Sekcja P – Edukacja	31	31	35	35	35	31
Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	9	10	12	16	15	16
Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3	3	3	3	5	5
Sekcja S i T – Podstawowa działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	32	30	33	37	34	36
Sekcja U - Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0	0	0

Źródło: dane GUS

Podmioty zarejestrowane na terenie gminy Chorzele skupiają swoją działalność głównie w zakresie handlu (155 podmiotów), budownictwie (84 podmioty), transporcie (45), przetwórstwie przemysłowym (37) oraz rolnictwie (31).

Do największych podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy Chorzele należą:

- „Bel Polska” spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Chorzele, zajmująca się produkcją serów;
- Spółdzielnia mleczarska „Mazowsze”, Chorzele, oferująca szeroki asortyment produktów mleczarskich;
- Przedsiębiorstwo produkcyjno-handlowe „Synapsa” Sp. z o.o., Chorzele;
- Firma handlowo-usługowa „Ankrom” J. Krajewski, J. Krajewska spółka jawna, Zaręby, usługi transportowe, materiały budowlane i wykończeniowe, nawozy, pasze i stacja paliw;
- Przedsiębiorstwo produkcyjno-handlowo-usługowe „Rozmaitex” Sp. z o.o., Opaleniec;
- „Etos” Sp. z o.o., Chorzele, handel w zakresie okien i drzwi oraz bębny kablowe i przewody elektroenergetyczne;
- „Drewmax” Sp. z o.o., Chorzele, handel: wagi, zautomatyzowane linie ważące pakujące, roboty przemysłowe, automatyczne mikrodozowania systemy regałów obrotowych. Przedsiębiorstwo oferuje również usługi z zakresu automatyki przemysłowej;
- Bank Spółdzielczy w Chorzelach.

Z perspektywy oceny sytuacji gospodarczej istotna jest analiza wskaźnika przedsiębiorczości. Zazwyczaj określa się go przez podanie liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Im wyższy wskaźnik, tym ocena gospodarczego rozwoju danej jednostki jest wyższa.

Tabela 12. Wskaźnik przedsiębiorczości w Gminie Chorzele, Województwie Mazowieckim oraz Polsce – podmioty wpisane do rejestru REGON na 1 tys. ludności.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015

Polska	101,5	100,4	103,2	105,7	107,1	108,9
Województwo Mazowieckie	129,3	127,7	131,9	136,4	139,1	143,2
Gmina Chorzele	49,1	48,6	49,8	51,6	50,0	51,1

Źródło: dane GUS

W 2010 r. na 1000 mieszkańców przypadały 49,1 podmiotów, natomiast do 2015 roku odnotowano minimalny wzrost do 51,1 podmiotów. Za niepokojącą należy uznać rosnącą dysproporcję poziomu przedsiębiorczości pomiędzy Gminą Chorzele a średnią dla Mazowsza.

Jeszcze niższy wynik przedsiębiorczości mieszkańców ukazuje wskaźnik podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym, którego wyniki przedstawiono w poniższej tabeli. Wskaźnik przedsiębiorczości uzyskany dla Gminy Chorzele w 2015 roku stanowił zaledwie 46,9% wartości wskaźnika uzyskanego dla całego kraju oraz tylko 35,0% wartości wskaźnika dla województwa mazowieckiego.

Tabela 13. Wskaźnik przedsiębiorczości w Gminie Chorzele, Województwie Mazowieckim oraz Polsce – podmioty wpisane do rejestru REGON na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	157,5	156,4	161,6	166,7	170,0	174,3
Województwo Mazowieckie	203,5	201,9	209,7	218,4	224,6	233,4
Gmina Chorzele	80,9	79,7	80,6	82,4	79,8	81,8

Źródło: dane GUS

Na niewielką liczbę funkcjonujących przedsiębiorstw na terenie Gminy Chorzele zwrócili uwagę również uczestnicy przeprowadzonej ankiety, którzy uznali za najważniejszy problem „Małą liczbę przedsiębiorstw, mała liczba miejsc pracy” (10,2% wszystkich odpowiedzi).

Aby zaradzić problemowi braku odpowiedniej liczby przedsiębiorstw, a tym samym małej liczby miejsc pracy dla mieszkańców gminy, jak również wykorzystać istniejący potencjał społeczno-gospodarczy tego terenu, Gmina Chorzele podjęła inicjatywę włączenia się do obszaru **Przasnyskiej Strefy Gospodarczej**. W ramach PSG gmina Chorzele wytyczyła i przygotowała dwie podstrefy:

Podstrefa I w Chorzelach o powierzchni 179 ha, nastawiona przede wszystkim na działalność gospodarczą, w tym działalność produkcyjną oraz składową, czemu sprzyja dodatkowo dogodnie położenie przy drodze krajowej nr 57 i drodze wojewódzkiej 614.

Podstrefa II w Chorzelach o powierzchni 82,5 ha przeznaczona pod rozwój turystyki, działalności rekreacyjnej i usługowej, czy tereny nastawione na infrastrukturę sportową.

Przasnyska Strefa Gospodarcza Podstrefa Chorzele powstała w bliskim sąsiedztwie drogi krajowej nr 57. Położenie w obszarze PSG niewątpliwie sprzyja rozwojowi gminy stawiając na przyciągnięcie potencjalnych inwestorów. Gospodarka gminy skoncentrowana jest przede

wszystkim na rozwoju sektora rolno-produkcyjnego, transportowego oraz usługowego. Na chwilę obecną Gmina wraz z innymi podmiotami zaangażowanymi w PSG prowadzi szeroką działalność promocyjną mającą na celu zainteresowanie i przyciągnięcie potencjalnych inwestorów. Tereny PSG zostały przygotowane pod kątem infrastrukturalnym – rozbudowano drogi dojazdowe, strefa ma dostęp do linii kolejowej, została wyposażona w sieć wodno-kanalizacyjną, trwają prace nad przedłużeniem sieci gazowej do strefy.

Z uwagi na obecność 2 dużych zakładów produkcyjnych z branży mleczarskiej: Spółdzielni Mleczarskiej Mazowsze w Chorzelach, zajmującej się produkcją wyrobów mlecznych oraz będący częścią koncernu Bel Fromageries firma Bel Polska produkująca sery, spora część profilu rolniczego gminy Chorzele (prawie 25%) stanowią pastwiska pod hodowlę bydła. Niski stan gleb oraz istnienie tego typu podmiotów sprzyja koncentrowaniu rolnictwa w tym kierunku, oferując zarówno jako dogodne miejsce dla nowych zakładów produkcyjnych jak i dla producentów rolnych, którzy coraz chętniej rozwijają i modernizują swoje gospodarstwa celem dostosowania się do rynku oraz oferty agroturystycznej, również z wykorzystaniem środków pochodzących z funduszy unijnych.

W obrębie Gminy Chorzele nie funkcjonuje obecnie żaden podmiot pełniący funkcję Instytucji Otoczenia Biznesu (IOB) wspierającej inicjowanie i rozwój działalności gospodarczej (np. Inkubator przedsiębiorczości, usługi szkoleniowo-doradcze dla biznesu, usługi finansowe), wspierającej inicjowanie i rozwój działalności podmiotów ekonomii społecznej.

Wnioski z analizy gospodarczej:

1. Gmina charakteryzuje się bardzo niskim poziomem przedsiębiorczości – wskaźniki znacząco odbiegają od średnich wartości dla Polski i województwa mazowieckiego. Na terenie gminy nie funkcjonują duże przedsiębiorstwa. Ponad 95% firm stanowią mikroprzedsiębiorstwa (poniżej 10 pracowników), ponadto odnotowano 20 małych i 3 średnie przedsiębiorstwa.
2. Gmina zainwestowała w utworzenie 2 podstref Przasnyskiej Strefy Gospodarczej o łącznej powierzchni ponad 260 ha, w obrębie których przygotowano niezbędną infrastrukturę techniczną – układ drogowy i kolejowy, dostęp do mediów technicznych.
3. W obrębie Gminy nie funkcjonuje obecnie żaden podmiot pełniący funkcję Instytucji Otoczenia Biznesu (IOB), który by oferował usługi z zakresu wspierania przedsiębiorczości (np. Inkubator przedsiębiorczości).

5. Rynek pracy

Analiza danych statystycznych dotyczących liczby osób pozostających bez pracy w Gminie Chorzele w latach 2010-2015 wskazuje, że do 2013 roku liczba zarejestrowanych osób

bezrobotnych systematycznie wzrastała, natomiast od 2013 odnotowuje się spadek, również uwzględniając częściowe wyniki za 2016 rok. Jednakże liczba zarejestrowanych bezrobotnych nie jest w pełni miarodajnym wskaźnikiem określającym stan gospodarki gminy, gdyż ze względu na niewielką liczbę miejsc pracy, stosunkowo małą liczbę funkcjonujących przedsiębiorstw, wiele osób po prostu wyjeżdża za pracę poza teren gminy, w tym również za granicę. Część osób pozostająca bez pracy nie rejestruje się jako bezrobotni, pracując dorywczo w tzw. „szarej strefie”.

Tabela 14. Struktura bezrobocia na terenie Miasta i Gminy Chorzele w latach 2010-2015

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bezrobotni zarejestrowani wg płci							
Ogółem	osoba	488	628	613	690	603	530
Mężczyźni	osoba	231	321	308	357	300	272
Kobiety	osoba	257	307	305	333	303	258
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci							
Ogółem	%	7,7	9,9	9,6	10,8	9,4	8,3
Mężczyźni	%	6,5	9,0	8,6	9,9	8,3	7,5
Kobiety	%	9,3	11,2	11,0	11,9	10,8	9,2

Źródło: dane GUS

W 2015 roku udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na terenie Gminy Chorzele wyniósł 8,3%, przy czym dla kobiet był wyższy 9,2%, zaś dla mężczyzn niższy 7,5%. Z porównania tych danych z wynikami dla powiatu, województwa i kraju, uzyskujemy informację, iż udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na terenie gminy był niższy niż w powiecie, ale jednocześnie znacząco wyższy niż w województwie i kraju.

Tabela 15. Struktura bezrobocia na terenie powiatu przasnyskiego, województwa mazowieckiego i kraju

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym							
Powiat przasnyski							
Udział bezrobotnych	%	9,3	10,1	10,5	11,3	10,1	8,9
Województwo Mazowieckie							
Udział bezrobotnych	%	7,1	7,4	8,2	8,5	7,6	6,6
Kraj							
Udział bezrobotnych	%	7,9	8,0	8,7	8,8	7,5	6,5

Źródło: dane GUS

Brak pracy lub jej strata jest przyczyną wielu bardzo niepokojących zjawisk społecznych (wzrost przestępczości, uzależnienia od alkoholu i innych środków odurzających, patologie rodzinne), a także czynnikiem skutecznie ograniczającym popyt wewnętrzny. Długotrwałe występowanie tych efektów bezrobocia może wpływać bezpośrednio na wzrost wydatków gminy na pomoc społeczną w zakresie minimalizacji niekorzystnych zjawisk społecznych.

Dużym problemem jest stosunkowo wysoki udział długotrwale bezrobotnych w liczbie ogólnej bezrobotnych, tj. 53,96% (286 osób). Długa przerwa w zatrudnieniu niejednokrotnie stanowi wiodącą przeszkodę w znalezieniu nowej pracy. Zjawisko to prowadzi do pogorszenia sytuacji materialnej rodziny, zwiększenia liczby osób korzystających z pomocy społecznej, a w konsekwencji do wykluczenia społecznego.

Wnioski z analizy rynku pracy:

1. Na koniec 2015 roku liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych wyniosła 530 osób, w tym 258 kobiet i 272 mężczyzn. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosi tym samym 8,3%. Porównując ten wynik w skali lokalnej, regionalnej i krajowej, uzyskujemy następujące informacje: bezrobocie w gminie jest minimalnie niższe niż w przypadku powiatu przasnyskiego (8,9%) oraz jest znacząco wyższe zarówno w przypadku wyników dla województwa (6,6%) jak i kraju (6,5%).
2. W okresie 2010-2015 liczba bezrobotnych wzrosła w liczbie bezwzględnej o 8,6% (o 42 osoby).
3. Dużym problemem jest struktura bezrobocia, duża dysproporcja bezrobotnych w podziale na płeć (znacząca przewaga bezrobotnych kobiet 9,2% w stosunku do bezrobotnych mężczyzn 7,5%) oraz wysoki udział długotrwale bezrobotnych w liczbie ogólnej bezrobotnych, tj. 53,96% (286 osób).
4. Bezrobocie stanowi zatem jeden z najpoważniejszych problemów Gminy Chorzele. Koszty społeczne zjawiska są wysokie (np. kwota zasiłków, koszty aktywizacji, brak wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych, niższa konsumpcja i popyt na towary i usługi), stąd też konieczne jest podjęcie środków zaradczych, które przyczyniłyby się do zmniejszenia skali tego zjawiska. Ważną rolę odgrywa skuteczność aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu, w tym dodatków aktywizacyjnych, prac interwencyjnych itp.

6. Infrastruktura techniczna

Dostępność oraz użyteczność infrastruktury technicznej, związana z ciągłością i powszechnością świadczenia usług wpływa na standard życia mieszkańców. Współtworzy także atrakcyjność mieszkaniową i inwestycyjną regionu, wpływając tym samym na jego rozwój społeczno-gospodarczy. Składowe infrastruktury technicznej Gminy Chorzele kształtują się następująco:

1. Sieć wodociągowa

Za świadczenie usług wodociągowych i kanalizacyjnych odpowiedzialny jest Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Chorzelach. Gmina zaopatrywana jest w wodę z 5 ujęć. Na koniec 2015 r. na terenie gminy długość sieci wodociągowej wynosiła 288,7 km, do której

podłączonych było 2.106 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Sieć dostarczała wodę dla 6507 osób, co stanowi zaledwie 62,8% mieszkańców gminy. Rozbudowa sieci wodociągowej istotnie podnosi jakość życia mieszkańców poprzez zapewnienie ciągłości dostaw wody spełniającej wszelkie normy sanitarne, co z pewnością pozytywnie wpływa na stan zdrowia użytkowników sieci. Wyposażenie obszaru w podstawową infrastrukturę techniczną zwiększy atrakcyjność gminy dla obecnych i potencjalnych mieszkańców i inwestorów.

2. Sieć kanalizacji sanitarnej

Ze względu na ukształtowanie powierzchni, na terenie gminy funkcjonuje grawitacyjno-tłoczna sieć kanalizacyjna. Zgodnie z danymi GUS na koniec 2015 r. długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosiła 16,3 km i odprowadzała ścieki z 707 budynków położonych na terenie gminy. Z sieci kanalizacyjnej korzystało 2.953 mieszkańców gminy (wyłącznie mieszkańcy Miasta Chorzele), zaś łączna objętość odprowadzonych ścieków wyniosła 155,3 dam³.

Teren gminy obsługiwany jest przez oczyszczalnię ścieków w Chorzelach, która przyjmuje ścieki komunalne z terenu miasta. Ścieki dopływają do oczyszczalni siecią kanalizacyjną. Po oczyszczeniu ścieki odprowadzane są do rzeki Orzyc. Średnia przepustowość oczyszczalni ścieków to 1.500 m³/dobę, a maksymalna 1.800 m³/dobę. Planowana przebudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Chorzelach, pozwoli na podłączenie do sieci również części pozostałych miejscowości w gminie, w szczególności tych znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie miasta.

3. System ciepłowniczy

Na terenie gminy nie ma dostępu do sieci ciepłowniczej. Zarówno budynki jednorodzinne, jak i zakłady usługowe i urzędy są ogrzewane z indywidualnych kotłowni zasilanych paliwami stałymi, gazem płynnym lub olejem.

Na terenie gminy Chorzele wykorzystuje się odnawialne źródła energii. Oprócz budynku Urzędu Miasta i Gminy w Chorzelach, gdzie zainstalowano 4 solary próżniowe o mocy 18 kW, na obszarze całej gminy zlokalizowanych jest około 50 innych instalacji pozyskujących energię słoneczną.

4. Gospodarka odpadami

Podmiotem odpowiedzialnym za zorganizowanie odbioru i nadzorującym wywóz odpadów komunalnych jest gmina. Zasięg obowiązywania przepisów zawartych w regulaminie obejmuje nieruchomości zamieszkałe i niezamieszkałe na terenie gminy Chorzele. W ramach opłaty odbierane są zarówno odpady zebrane selektywnie jak i odpady zmieszane. Odbieraniem odpadów na terenie gminy Chorzele zajmuje się firma, która została wyłoniona w postępowaniu przetargowym. Na terenie Gminy nie ma czynnego składowiska odpadów komunalnych, odpady z terenu gminy są wywożone poza jej obszar do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK) w Kosinach Bartosowych k. Mławy.

5. Energia elektryczna

Zasilanie gminy w energię elektryczną jest zapewnione przez GPZ 110/15 kV Przasnysz z dwoma transformatorami o mocy 25 MVA. Główny Punkt Zasilający jest zasilany przez dwie linie wysokiego napięcia 110 kV z Ostrołęki i z Ciechanowa. Sieć energetyczna zaspokaja terażniejsze zapotrzebowanie mieszkańców, jest przygotowana na zwiększony pobór i pozostawia możliwość rozbudowy o kolejne pola linowe.

6. Infrastruktura drogowa

Gmina Chorzele jest dobrze położona pod względem komunikacyjnym. Sieć drogową tworzą drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe oraz gminne. Połączenie z drogami krajowymi i wojewódzkimi gwarantuje dobrze rozwinięta sieć dróg powiatowych oraz gminnych, które zapewniają mieszkańcom terenów wiejskich gminy dotarcie do Miasta Chorzele i innych większych miejscowości. Infrastrukturę drogową na terenie gminy Chorzele tworzą:

- ✓ **Droga krajowa nr 57** Bartoszyce - Biskupiec - Szczytno - Przasnysz - Pułtusk, klasy G, przebiegająca przez środek gminy z północy na południe, zapewnia dogodny dostęp z Chorzel do Przasnysza i Szczytna.

- ✓ **Drogi wojewódzkie:**

nr 616, relacji Rembielin - Krzynowłoga Wielka – Ciechanów

nr 614, relacji Chorzele - Krukowo – Myszyniec

- ✓ **Sieć dróg powiatowych** o łącznej długości ok. 90 km, z których część wymaga modernizacji.

- ✓ **Drogi gminne.** Sieć dróg gminnych umożliwia obsługę jednostek osadniczych, zarówno tych skupionych, jak i tych w zabudowie kolonijnej i na obszarach rolniczych. Ogółem długość dróg zewidencjonowanych na terenie gminy Chorzele wynosi 138,432 km. Są to głównie drogi o nawierzchni bitumicznej oraz gruntowe wzmocnione żwirem i gruntowe naturalne z gruntu rodzimego.

Wymagana jest jednak dalsza rozbudowa i modernizacja dróg, która niewątpliwie poprawi komfort życia ludności gminy i zachęci do osiedlania się nowych mieszkańców oraz inwestorów.

Przy drogach i ulicach na terenie gminy rozmieszczonych jest około 1.300 lamp oświetlających jezdnie w godzinach nocnych. Stan techniczny oświetlenia ulicznego jest dobry, natomiast potrzebne jest dalsze rozbudowywanie infrastruktury oświetleniowej w szczególności na terenach wiejskich, ale także częściowo na terenie miasta.

7. Infrastruktura budynków użyteczności publicznej, w tym budynków kultury

W obrębie Gminy funkcjonuje Ośrodek Upowszechniania Kultury, Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna oraz sieć świetlic wiejskich oraz świetliczo-remiz Ochotniczej Straży Pożarnej w ramach których realizowana jest działalność społeczno-kulturalna gminy.

Ośrodek Upowszechniania Kultury (OUK) jest główną instytucją gminną powołaną do krzewienia kultury na terenie całej Gminy Chorzele. Instytucja dysponuje trzema obiektami: siedzibą główną mieszczącą się w Chorzelach przy ul. Ogrodowej oraz dwiema filiami OUK - świetlicami wiejskimi z Zarębach oraz w Krukowie. OUK organizuje przeglądy muzyczne i poetyckie, festiwale, zajęcia dla dzieci i młodzieży w okresie ferii zimowych i letnich. Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna wraz z 4 filiami (Chorzele, Duczymin, Zaręby, Krukowo) prowadzi, oprócz podstawowej działalności związanej z wypożyczalnią oraz czytelnią książek, również działania kulturalno-edukcyjne, wśród których znajdują się spotkania autorskie z pisarzami i poetami, regionalistami, aktorami i podróżnikami. MGBP przyczynia się również do rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego – organizuje wystawy lokalnych artystów i hobbystów. MGBP organizuje liczne imprezy kulturalne, konkursy oraz warsztaty rękodzielnicze.

Na terenie gminy znajdują się ponadto świetlice wiejskie w miejscowościach: Bagienice, Budki, Duczymin, Krukowo, Mącice, Niskie Wielkie, Nowa Wieś k/Duczymina, Nowa Wieś Zarębska, Opaleniec, Przysowy, Rawki, Rycice, Rzodkiewnica. Inne miejsca spotkań służące celom krzewienia kultury to świetlice-remizy: OSP Budki, OSP Chorzele, OSP Krukowo, OSP Łaz, OSP Pruskołęka, OSP Raszujka, OSP Rembielin, OSP Zaręby. Większość budynków świetlic wymaga gruntownych działań modernizacyjnych, w tym szerokiego zakresu prac termomodernizacyjnych, przebudowy i adaptacji pod cele rozwoju działalności kulturalnej. Świetlice wiejskie są zwykle jedynymi budynkami spełniającymi funkcje społeczne (miejsce spotkań, zebrań mieszkańców, miejsce realizacji różnych inicjatyw społecznych i towarzyskich, miejsce spotkań członków stowarzyszeń).

Wyniki przeprowadzonego badania ankietowego wykazały, że przedsięwzięcia w zakresie rozbudowy/modernizacji świetlic wiejskich i poprawy ich wyposażenia zostały wybrane przez respondentów za jedno z najważniejszych rodzajów przedsięwzięć (10,4% wszystkich odpowiedzi), które powinny być zrealizowane w celu ograniczenia negatywnych zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych na obszarze gminy.

Poniżej przedstawiono wszystkie budynki komunalne, w tym budynki użyteczności publicznej na terenie Gminy Chorzele, z uwzględnieniem pełnionych funkcji oraz aktualnych potrzeb modernizacyjnych.

Wnioski z analizy stanu infrastruktury technicznej:

1. Infrastruktura techniczna dotycząca sieci mediów oraz dróg kołowych jest bardzo zróżnicowana w obrębie gminy – mieszkańcy Miasta Chorzele mają praktycznie pełen dostęp do sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej, dostęp do dobrej jakości dróg (krajowa, wojewódzkie, gminne i wewnętrzne). Obszar wiejski gminy odnotowuje znaczące braki w tym zakresie. Poza miastem w chwili obecnej nie funkcjonuje sieć kanalizacji zbiorczej. Drogi gminne wymagają w znacznej części modernizacji i utwardzenia.
2. Znaczna część budynków komunalnych, w tym budynków użyteczności publicznej będących w zasobach gminy, wymaga pilnych działań modernizacyjnych (przede

wszystkim na obszarze wiejskim gminy), gdyż w obecnym stanie technicznym nie wypełniają swoich celów, do których zostały przeznaczone. Większość z nich wymaga działań termo modernizacyjnych.

3. Na terenie gminy nie ma sieci ciepłowniczej.

7. Turystyka

Zgodnie z danymi GUS powierzchnia gruntów leśnych w gminie Chorzele wynosi 16.006,34 ha, co stanowi ok. 42,5% powierzchni całej gminy, natomiast powierzchnia samych lasów 15.760,26 ha. Dominują lasy sosnowo-świerkowe oraz mieszane suche i świeże. Stosunkowo wysoki poziom lesistości i związane z tym walory przyrodnicze, a także dogodne położenie (przebieg droga krajowa nr 57, bliskość Jezior Mazurskich, czy odległość od dużych ośrodków miejskich) może stanowić niezwykle atrakcyjną ofertę turystyczną. Dużym atutem gminy jest zróżnicowanie topograficzne - występują tu zarówno rozległe równiny jak i wznoszące się do 236 m n.p.m. Góry Dębowe. Wytyczone szlaki turystyczne i ścieżki rowerowe sprzyjają przyciągnięciu turystów preferujących aktywniejsze formy spędzanie wolnego czasu. Również rozwinięta sieć wodna (rzeki Orzyc i Omulew) oraz możliwość ich wykorzystania (np. spływy kajakowe) stanowi dopełnienie szerokiej oferty turystycznej Gminy. Brakuje natomiast na terenie gminy dobrze rozwiniętej infrastruktury turystycznej, w tym małej infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej typu miejsca postojowe wzdłuż wytyczonych szlaków oraz w miejscach o szczególnych walorach przyrodniczo-krajoznawczych, które mogłyby być zorganizowane w oparciu o wiaty turystyczne, zestawy odpoczynkowe (ławy i stoły), parkingi leśne, odpowiednio przygotowane bezpieczne miejsca na ognisko, grill itp. Tego typu miejsca, wraz z przygotowaną infrastrukturą mogą przyciągać zarówno turystów zewnętrznych, ale mogą być również miejscem odpoczynku, spotkań i integracji wszystkich mieszkańców gminy.

8. Środowisko

Powierzchnia użytków rolnych gminy Chorzele wg danych statystycznych stanowi 19 259 ha. Pomimo faktu, że aż 85% z nich stanowią gleby ubogie sklasyfikowane jako V-VI klasa bonitacyjna na terenie gminy, aż 46% z nich użytkowana jest jako grunty orne, reszta przeznaczona jest na łąki (30%) i pastwiska (24%), co jest związane z głównym profilem działalności rolnej na tym terenie, czyli hodowlą bydła mlecznego.

Tabela 16. Struktura gruntów na terenie miasta i gminy Chorzele (spis rolny 2005 r.).

Wyszczególnienie	J.m	Powierzchnia	Udział %
I. Użytki rolne, w tym:	ha	19 259	52
I.1. Grunty orne	ha	8 823	46
I.2. Sady	ha	10	0
I.3. Łąki	ha	5 844	30
I.4 Pastwiska	ha	4 582	24
II. Lasy i Grunty Leśne	ha	15 498	42
III. Pozostałe grunty i nieużytki	ha	2 396	6
Razem	ha	37 153	100

Źródło: dane GUS

Teren gminy Chorzele posiada dobrze rozwiniętą sieć hydrograficzną. Jej głównymi ciekami są rzeki: Orzyc i Omulew, a także ich liczne dopływy i kanały. Gmina leży w bliskiej odległości jezior mazurskich, jednak na jej terenie nie występują jeziora. Z naturalnych zbiorników wodnych można spotkać liczne starorzecza w dolinach rzek oraz śródleśne oczka wodne. Największym zbiornikiem wodnym gminy jest zalew miejski, położony w południowej części miasta Chorzele.

Na terenie gminy zlokalizowany jest obszar NATURA 2000, który obejmuje obszar specjalnej ochrony ptaków doliny Omulwi i Płodownicy (PLB140005). Obszar obejmuje w sumie 34386,7 ha, z czego 13.357,5 ha znajduje się na terenie Gminy Chorzele. Ochroną prawną objęte zostały doliny rzeki Omulew i Płodownica, a także przyległe do nich tereny rolnicze oraz występujące w północnej i centralnej części lasy. Na terenie chronionym występują rzadkie gatunki ptaków i zwierząt.

Czynnikiem wyróżniającym gminę Chorzele na tle województwa mazowieckiego jest stan powietrza. W odniesieniu do całości województwa mazowieckiego jest to obszar o najczystszej powietrzu. Zanieczyszczenia takie jak pyły, dwutlenek siarki, dwutlenek azotu czy tlenek węgla nie stanowią znaczącego problemu. Ich źródłem jest głównie energetyczne przetwarzania paliw, ruch pojazdów, a w okresie jesienno-zimowym tzw. „niska emisja”.

4. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego, tj. określenie w oparciu o diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych, terytoriów wymagających wsparcia

4.1 Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego

Pierwszym etapem prac zmierzających do wyznaczenia obszarów kryzysowych było wyznaczenie porównywalnych jednostek przestrzennych, powstałych przy wykorzystaniu istniejącego podziału administracyjnego gminy. W wyniku przeprowadzonej analizy dostępności danych do wyliczenia wskaźników, dla poszczególnych typów jednostek administracyjnych, przyjęto podział Gminy na miejscowości. Miejscowości stanowią pewne całości pod względem funkcjonalnym i charakteryzują się pewną spójnością społeczną i przestrzenną. Gmina składa się z 66 miejscowości.

Przy określeniu jednostek porównawczych zastosowano wyjątek od powyżej opisanej reguły w przypadku dwóch miejscowości Zdziwój Stary i Zdziwój Nowy. Obie miejscowości stanowią jedną jednostkę funkcjonalną – stanowią jedną zwartą zabudowę, mają wspólne punkty handlowo-usługowe, wspólny ośrodek kultu religijnego, wspólne organizacje pozarządowe działające w obu miejscowościach, do niedawna miały również wspólny obiekt szkoły podstawowej (Szkoła Podstawowa w Zdziwoju Starym, zlokalizowana na granicy działek obu miejscowości). Z powyższych powodów podjęto decyzję o połączeniu obu jednostek organizacyjnych gminy jako jedną jednostkę statystyczną do celów porównawczych i na potrzebę delimitacji obszarów kryzysowych w Gminie Chorzele.

Dla wyznaczonych jednostek/miejscowości zebrano dane niezbędne do wyznaczenia wartości wskaźników dotyczących sfer: społecznej, gospodarczej i technicznej. Dane pozyskano z takich instytucji jak: Urząd Miasta i Gminy w Chorzelach, Komisariat Policji w Chorzelach, Powiatowy Urząd Pracy w Przasnyszu, Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorzelach. W procesie gromadzenia danych na potrzeby delimitacji obszarów kryzysowych w Gminie Chorzele pozyskano informacje na temat:

- ✓ liczby ludności (stan na 31.12.2015 r.);
- ✓ liczby osób w wieku produkcyjnym (stan na 31.12.2015 r.);
- ✓ liczby osób w wieku poprodukcyjnym (stan na 31.12.2015 r.);
- ✓ liczby osób nieletnich (do 18 r.ż.) (stan na 31.12.2015 r.);
- ✓ liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej (stan na 31.12.2015 r.);
- ✓ liczby wyrejestrowanych z rejestru REGON (stan na 31.12.2015 r.);
- ✓ liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej (stan na 31.12.2015 r.);
- ✓ liczby osób bezrobotnych (stan na 31.12.2015 r.);
- ✓ liczby osób długotrwale bezrobotnych – powyżej 12 miesięcy (stan na 31.12.2015 r.);
- ✓ liczby rodzin, którym udzielono zasiłku (stan na 31.12.2015 r.);
- ✓ liczby niebieskich kart (stan na 31.12.2015 r.);
- ✓ liczby osób do 18 r.ż. korzystających z dożywiania (stan na 31.12.2015 r.);

-
- ✓ liczby dzieci do lat 18, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny (stan na 31.12.2015 r.);
 - ✓ liczby interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego (stan na 31.12.2015 r.);
 - ✓ liczba przestępstw stwierdzonych ogółem (stan na 31.12.2015 r.);
 - ✓ liczba budynków komunalnych/publicznych (stan na 31.12.2015 r.);
 - ✓ liczba budynków komunalnych/publicznych wymagających modernizacji, w tym termomodernizacji (stan na 31.12.2015 r.).

Wszystkie wskazane powyżej dane uzyskano dla wszystkich miejscowości Gminy Chorzele. Pozyskane dane pozwoliły na wyznaczenie wartości wskaźników dla poszczególnych sfer:

- Sfera społeczna
 - a) **Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności** (dane statystyczne liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w danej miejscowości w 2015 r. uzyskane z OPS w Chorzelach przeliczone na 1 tys. ludności);
 - b) **Udział bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym** (dane statystyczne liczby osób bezrobotnych w danej miejscowości w 2015 r. uzyskane z PUP w Przasnyszu przeliczone na liczbę osób w wieku produkcyjnym – dane uzyskane z UG w Chorzelach);
 - c) **Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym** (dane statystyczne liczby osób długotrwale bezrobotnych (powyżej 12 miesięcy) w danej miejscowości w 2015 r. uzyskane z PUP w Przasnyszu przeliczone na liczbę osób w wieku produkcyjnym – dane uzyskane z UG w Chorzelach);
 - d) **Liczba przestępstw na 1 tys. ludności** (dane statystyczne liczby przestępstw popełnionych na obszarze miejscowości w 2015 r. uzyskane z Komisariatu Policji w Chorzelach, przeliczone na 1 tys. ludności),
 - e) **Liczba interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego na 1 tys. ludności** (dane statystyczne liczby interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego w obrębie miejscowości w 2015 r. uzyskane z Komisariatu Policji w Chorzelach, przeliczone na 1 tys. ludności);
 - f) **Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności** (dane statystyczne liczby osób w wieku produkcyjnym w miejscowości na koniec 2015 roku w stosunku do ogólnej liczby osób w – dane uzyskane z UG w Chorzelach);
 - g) **Liczba niebieskich kart na 100 mieszkańców** (dane statystyczne liczby niebieskich kart wystawionych wśród mieszkańców miejscowości wg. stanu na koniec 2015 roku uzyskane z UG w Chorzelach w przeliczeniu na 100 mieszkańców);
 - h) **Udział osób do 18 r.ż. korzystających z dożywiania w ogólnej liczbie ludności** (dane statystyczne liczby osób do 18 r.ż. korzystających z dożywiania w danej

-
- miejsowości w 2015 r. uzyskane z OPS w Chorzelach przeliczone przez liczbę mieszkańców miejscowości);
- i) **Udział osób do 18 r.ż., na które rodziny otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie ludności** (dane statystyczne liczby osób do 18 r.ż., na które rodziny otrzymują zasiłek rodzinny w danej miejscowości w 2015 r. uzyskane z OPS w Chorzelach przeliczone przez liczbę mieszkańców miejscowości);
- Sfera gospodarcza
 - a) **Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób** (dane statystyczne liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w poszczególnych miejscowościach na koniec 2015 r. przeliczone na 100 mieszkańców – dane uzyskane z UG w Chorzelach),
 - b) **Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób** (dane statystyczne liczby wyrejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w poszczególnych miejscowościach na koniec 2015 r. przeliczone na 100 mieszkańców – dane uzyskane z UG w Chorzelach)
 - Sfera techniczna
 - a) **Odsetek budynków komunalnych/publicznych wymagających modernizacji, w tym termomodernizacji** (udział liczby budynków wymagających modernizacji w liczbie budynków komunalnych/publicznych ogółem w poszczególnych miejscowościach - dane uzyskane z UG w Chorzelach)

W wykorzystanych do przeprowadzenia analizy zróżnicowania miejscowości we wskaźnikach przeważają wskaźniki dotyczące sfery społecznej, ponieważ fundamentem diagnozy powinna być identyfikacja negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu kapitału społecznego. Stąd też za kluczowe uznano wskaźniki dotyczące właśnie sfery społecznej.

W celu uznania obszaru za zdegradowany konieczne jest ponadto występowanie na obszarze co najmniej jednego negatywnego zjawiska gospodarczego oraz negatywnego zjawiska ze sfery środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Do analizy przyjęto wskaźnik odnoszący się do sfery technicznej, jednocześnie należy podkreślić, iż wskaźnik ten wpisuje się również w sferę przestrzenno-funkcjonalną, ponieważ zjawiska kryzysowe w sferze technicznej współwystępują ze zjawiskami kryzysowymi w sferze przestrzenno-funkcjonalnej. Ponadto analizie poddano wskaźniki dotyczące sfery gospodarczej, z uwagi na fakt, że jest to szczególnie problem obszaru praktycznie całej gminy, w tym w szczególności w miejscowościach poza miastem gminnym Chorzele.

W analizie nie uwzględniono danych dot. negatywnych zjawisk środowiskowych, co wynika głównie z braku miarodajnych danych nt. przekroczenia standardów jakości środowiska dla poszczególnych miejscowości Gminy. Powyższe uniemożliwia przeprowadzenie wiarygodnej analizy zróżnicowania pomiędzy miejscowościami i wskazanie obszarów charakteryzujących się negatywnymi zjawiskami środowiskowymi.

Pierwszym etapem wyznaczenia obszaru zdegradowanego było przeprowadzenie analizy wskaźnikowej:

- zebranie bezwzględnych danych liczbowych dla wszystkich analizowanych wskaźników dla miejscowości – wyznaczonych jednostek przestrzennych - według stanu na dzień 31.12.2015 r¹. W tym zakresie wykorzystano dane uzyskane z Urzędu Miasta i Gminy w Chorzelach, Ośrodka Pomocy Społecznej w Chorzelach, Komendy Policji w Chorzelach oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Przasnyszu;
- przyporządkowanie miejscowościom liczby mieszkańców;
- odniesienie nominalnych wartości wskaźników do liczby mieszkańców miejscowości;
- obliczenie średniej arytmetycznej ujednoczonych wskaźników;
- obliczenie średniego odchylenia standardowego dla poszczególnych wskaźników;
- standaryzację wskaźników w celu umożliwienia sumowania danych – **standaryzacja polega na odjęciu od wartości wskaźnika dla danej jednostki przestrzennej średniej wartości dla całej gminy i podzieleniu przez odchylenie standardowe dla całej gminy.** W wyniku przeprowadzenia tej procedury wszystkie wystandaryzowane wskaźniki charakteryzują się rozkładem odznaczającym się jednakową średnią (zero) i odchyleniem standardowym (jeden), co umożliwia ich logiczną interpretację oraz dodawanie. Wystandaryzowane wskaźniki oznaczają odchylenie od normy, którą reprezentuje wartość średnia dla całej gminy i mogą przyjmować wartości dodatnie lub ujemne; przejście odchylenia od średniej do wartości dodatniej wskazuje, które jednostki analityczne odznaczają się wskaźnikiem degradacji wyższym od średniej dla całej gminy; wartości ujemne odchylenia z kolei ukazują jednostki o najlepszej sytuacji społeczno-gospodarczej, z mniejszym natężeniem negatywnych zjawisk;
- obliczenie sumarycznego wskaźnika degradacji polegające na zsumowaniu wystandaryzowanych wskaźników dla poszczególnych miejscowości, a następnie wyliczenie średniej dla gminy.

Do dalszej analizy zakwalifikowano jednostki przestrzenne, dla których średnia sumarycznego wskaźnika degradacji przekroczyła średnią dla Gminy.

Kolejnym etapem było ustalenie miejscowości, w których minimum 5 wskaźników społecznych potwierdzało sytuację kryzysową. Mając na uwadze, że obszar zdegradowany powinien charakteryzować się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, przyjęto, że obszar zdegradowany powinien charakteryzować się co najmniej 5 negatywnymi zjawiskami społecznymi mierzonymi wskaźnikami, co wskazuje koncentrację problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych w sferze społecznej.

Kolejnym etapem było zweryfikowanie, czy potencjalne obszary zdegradowane charakteryzują się negatywnymi zjawiskami gospodarczymi i technicznymi.

¹ W przypadku danych dot. liczby mieszkańców uwzględniono liczbę osób zameldowanych na stałe.

Oprócz negatywnych zjawisk społecznych, obszar zdegradowany powinien charakteryzować się również innymi negatywnymi zjawiskami np. gospodarczymi, czy technicznymi. Obszary przeanalizowano pod kątem występowania negatywnych zjawisk gospodarczych badanych wskaźnikami: *liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób, liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób* oraz negatywnych zjawisk technicznych badanych wskaźnikiem *odsetek budynków komunalnych/publicznych wymagających modernizacji, w tym termomodernizacji*.

Obszary, które spełniły powyższy warunek, czyli zdiagnozowano na podstawie wskaźników negatywne zjawiska gospodarcze i techniczne, zostały zakwalifikowane do obszaru zdegradowanego Gminy Chorzele.

Podsumowanie metodologii wyznaczenia obszaru zdegradowanego – **obszar musi spełniać sumarycznie następujące warunki:**

1. **Obszar, dla którego średnia sumarycznego wskaźnika degradacji przekroczyła średnią dla Gminy.**
2. **Obszar, dla którego co najmniej 5 wskaźników społecznych potwierdziło sytuację kryzysową**
3. **Obszar, dla którego co najmniej 1 wskaźnik gospodarczy oraz 1 wskaźnik techniczny potwierdziły sytuację kryzysową.**

Zestawienie średniego sumarycznego wskaźnika degradacji wraz z wyliczonymi 7 wskaźnikami potwierdzającymi sytuację kryzysowe w sferach społecznej, gospodarczej i technicznej, potwierdza szczególną koncentrację i nawarstwienie negatywnych zjawisk na wyznaczonym obszarze.

Tabela 17 Analiza wskaźnikowa miejscowości Gminy Chorzele

	W1 - Liczba osób korzystających z zasieków pomocy społecznej na 1 tys. ludności	W2 - Udział bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	W3 - Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	W4 - Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	W5 - Liczba niebieskich kart na 100 mieszkańców	W6 - Udział osób do 18 r.ż. korzystających z dożywiania w ogólnej liczbie ludności	W7 - Udział osób do 18 r.ż, na które rodziny otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie ludności	W8 - Liczba przestępstw na 1 tys. ludności	W9 - Liczba interwencji służb porządkowych z powodu zakłócenia miru domowego i porządku publicznego na 1 tys. ludności	W10 - Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	W11 - Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	W12 - Odsetek budynków komunalnych/publicznych wymagających modernizacji, w tym termomodernizacji	Liczba wskaźników potwierdzających sytuację kryzysową	Średnia wartość sumarycznego wskaźnika degradacji
Aleksandrowo	0	5,88	0	7,84	0	0	19,61	0	78,43	1,96	1,96	0	2	-7,83
Annowo	32,26	5	0	9,68	0	9,68	29,03	0	0	0	3,23	0	5	-5,53
Bagienice	28,17	4,65	2,33	16,2	0	5,63	6,34	0	70,42	2,82	1,41	0	2	-6,33
Binduga	21,28	1,85	1,85	11,7	0	84,04	32,98	0	53,19	0	3,19	0	4	1,98
Bobry	0	7,69	7,69	6,67	0	6,67	6,67	66,67	0	6,67	0	0	2	-4,94
Bogdany Małe	24,39	7,69	3,85	14,63	0	7,32	17,07	0	0	7,32	0	0	2	-4,45
Bogdany Wielkie	24,69	12,5	5,36	14,81	0	4,94	8,64	0	98,77	1,23	0	0	3	-5,51
Brzeski –Kołaki	13,33	9,43	5,66	9,33	0	2	16,67	20	60	0	0	0	5	-6,73
Budki	7,41	5,49	3,3	12,22	0	3,7	5,56	3,7	7,41	0,37	0,74	100,00	2	-7,08
Bugzy-Jarki	50	7,69	7,69	10	0	5	25	0	0	0	0	0	3	-5,27
Bugzy-Święchy	76,92	11,11	11,11	7,69	0	7,69	15,38	0	0	0	0	0	7	-4,22
Bugzy Płoskie	20,83	3,13	3,13	12,5	0	0	18,75	20,83	208,33	14,58	6,25	0	4	3,11
Chorzele	32,44	7,21	3,63	17,12	0,67	2,34	10,2	29,43	246,49	6,25	3,24	25,00	5	2,36
Czaplice-Furmany	0	7,69	0	6,25	0	0	12,5	0	0	0	0	0	2	-11,4
Czaplice-Sulimy	0	0	0	17,24	0	0	20,69	0	0	0	0	0	3	-9,91
Czaplice Wielkie	97,56	8	4	14,63	0	9,76	29,27	24,39	24,39	4,88	0	0	4	0,22
Czarzaste Małe	0	25	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	-11,19

Czarzaste Wielkie	0	26,32	5,26	22,22	0	0	0	74,07	0	3,7	0	0	4	-2,43
Dąbrowa	22,73	7,14	3,57	27,27	0	0	6,82	0	340,91	0	4,55	0	4	-0,53
Dąbrówka Ostrowska	75,76	13,64	11,36	10,61	0	9,09	16,67	30,3	45,45	1,52	4,55	0	8	1,51
Duczymin	10,81	8,2	4,1	14,05	0,54	2,16	10,27	21,62	135,14	4,32	1,08	66,67	4	-1,44
Dzierżęga-Nadbory	49,18	3,57	3,57	27,87	0	8,2	19,67	0	213,11	0	0	0	6	-1,82
Gadomiec-Chrzczany	22,22	0	0	11,11	0	13,33	22,22	22,22	0	0	0	0	4	-7,94
Gadomiec-Miłocięta	0	9,52	4,76	22,73	0	0	27,27	22,73	90,91	0	0	0	6	-3,77
Gadomiec-Peronie	0	0	0	40	0	0	0	200	0	0	0	0	3	-2,04
Grąd Rycki	0	0	0	15,79	0	0	10,53	0	0	0	0	0	2	-11,34
Jerzynny Kierz	0	0	0	22,22	0	0	0	0	0	5,56	5,56	0	2	-6,57
Jedlinka	89,29	8,82	5,88	17,86	0	7,14	7,14	0	125	1,79	0	0	6	-2,61
Krukowo	27,08	9,06	5,63	13,15	0,77	10,83	12,57	7,74	96,71	1,93	1,55	100,00	7	0,27
Krzynowłoga Wielka	21,81	8,04	3,02	19	0,31	2,8	7,79	12,46	68,54	2,8	1,56	100,00	4	-1,91
Kwiatkowo	85,11	10	10	21,28	0	10,64	17,02	0	85,11	2,13	0	0	7	0,04
Kwiatkowo/k. Duczymina	32,26	0	0	16,13	0	0	32,26	0	193,55	0	3,23	0	6	-3,36
Lipowiec	13,7	7,14	4,76	21,92	0	0	15,07	0	41,1	2,74	4,11	0	5	-3,4
Liwki	58,82	14,29	14,29	23,53	0	17,65	17,65	0	176,47	0	5,88	0	9	5,34
Łaz	24,62	10	5	15,38	0,62	13,54	13,85	18,46	113,85	1,23	1,23	100,00	8	0,77
Łazy	0	0	0	28,57	0	0	0	0	0	0	0	0	2	-10,61
Mącice	66,18	13,14	8	14,34	0,74	8,09	13,24	84,56	158,09	1,84	2,21	100,00	11	6,55
Niskie Wielkie	20	9,84	6,56	22	2	1	5	10	150	6	1	100,00	5	4,55
Nowa Wieś	0	10,17	7,63	20,3	0	10,15	15,23	5,08	91,37	0	0	0	6	-4,51
Nowa Wieś Zarębska	31,58	6,9	3,45	13,68	0	23,16	22,11	0	63,16	0	0	0	4	-4,43
Opaleniec	52,63	8,59	5,52	14,57	0,81	1,62	7,29	40,49	222,67	3,64	3,24	100,00	8	4,2
Opitki Płoskie	68,97	26,67	6,67	13,79	0	20,69	27,59	0	0	0	3,45	0	7	2,26
Poścień-Wieś	41,04	11,63	7,56	10,45	0	9,33	11,94	3,73	59,7	0	0	0	6	-5,24
Poścień-Zamion	35,4	5,63	2,82	18,58	1,77	16,81	23,89	35,4	115,04	0	0	0	7	1,42
Pruskołęka	8,33	5,71	2,86	20	0	14,17	20,83	0	25	3,33	2,5	100,00	6	-1,03

Przątalina	89,29	6,25	3,13	14,29	1,79	0	0	0	0	3,57	3,57	0	3	-0,8
Przysowy	32,61	5,26	0	20,65	0	4,35	10,87	0	21,74	0	2,17	100,00	5	-4,28
Rapaty-Górki	52,63	8,33	8,33	15,79	0	5,26	26,32	0	0	0	0	0	6	-3,84
Rapaty-Sulimy	58,82	7,69	7,69	5,88	0	5,88	17,65	0	0	0	0	0	4	-6,39
Rapaty-Zachy	51,28	26,92	19,23	5,13	0	2,56	17,95	0	0	0	0	0	5	-1,36
Raszujka	32,49	7,18	3,87	19,13	0,36	7,58	11,19	10,83	129,96	1,81	0,72	50,00	4	-1,82
Rawki	9,17	9,21	5,26	13,76	0	2,75	7,34	0	9,17	4,59	7,34	0	3	-3,05
Rembielin	4,17	7,01	4,46	12,5	0	2,5	9,17	4,17	125	4,17	3,33	100,00	3	-2,05
Rycice	10,75	3,51	1,17	19,35	0,72	2,87	6,45	0	71,68	1,79	1,79	100,00	4	-3,3
Rzodkiewnica	52,81	12,56	6,28	10,56	0,66	14,19	18,15	3,3	99,01	0,99	0,99	100,00	8	1,46
Skuze	33,33	5,26	0	20	0	0	0	0	33,33	0	0	0	3	-9,51
Sosnówek	0	4,17	4,17	14,71	0	0	5,88	0	0	2,94	0	0	1	-9,37
Stara Wieś	56,34	6,52	0	11,27	1,41	7,04	14,08	14,08	169,01	9,86	2,82	0	6	2,8
Ściężel	0	0	0	26,92	0	0	7,69	38,46	76,92	0	0	0	3	-7,68
Wasify-Zygny	40	11,11	8,89	14,67	0	9,33	18,67	13,33	80	0	0	0	6	-3,02
Wierzchowizna	29,7	8,06	6,45	15,84	0	24,75	17,82	9,9	118,81	2,97	0,99	0	5	-0,99
Wólka Zdzwiwojska	100	21,43	7,14	15	0	0	15	0	300	0	0	0	6	1,43
Zagaty	32,26	26,32	21,05	16,13	0	6,45	6,45	0	0	0	3,23	0	6	0,72
Zaręby	23,26	6,74	3,11	12,85	0,22	11,63	11,18	6,64	69,77	3,54	1,77	80,00	2	-2,31
Zdziwój Nowy / Zdziwój Stary	59,52	11,52	5,45	19,84	0,79	8,73	9,13	19,84	126,98	2,78	2,38	100,00	10	3,82
Średnia dla gminy	30,6	8,08	4,36	15,73	0,45	6,89	11,88	17,38	135,15	3,37	2,07	21,65	65,12	-2,73

Legenda:

kolor żółty komórki – wskaźnik potwierdza sytuację kryzysową

kolor pomarańczowy – wskaźnik średniej wartości sumarycznego wskaźnika degradacji dla danej miejscowości przekroczył średnią wyliczoną dla gminy, co potwierdza nawarstwienie sytuacji kryzysowych wyliczonych na podstawie wszystkich wskaźników (metodologia wyliczania wskaźnika str. 45)

Źródło: opracowanie własne

4.2 Zasięgi przestrzenne obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

W wyniku przeprowadzonej delimitacji wyznaczono obszar zdegradowany, obejmujący następujące podobszary zdegradowane:

- 1) Podobszar Krukowo
- 2) Podobszar Łaz
- 3) Podobszar Mącice
- 4) Podobszar Opaleniec
- 5) Podobszar Rzodkiewnica
- 6) Podobszar Zdziwój Stary/Zdziwój Nowy

Granicami zasięgu przestrzennego poszczególnych podobszarów zdegradowanych są granice poszczególnych miejscowości.

Tabela 18 Ogólna charakterystyka podobszarów zdegradowanych

Nazwa podobszaru	Nazwa miejscowości objętej podobszarem	Liczba mieszkańców	Powierzchnia [ha]
Krukowo	Krukowo	517	1.663,7053
Łaz	Łaz	325	2.173,5046
Mącice	Mącice	272	3.017,0739
Opaleniec	Opaleniec	247	2.225,2857
Rzodkiewnica	Rzodkiewnica	303	903,7567
Zdziwój Stary/Zdziwój Nowy	Zdziwój Stary Zdziwój Nowy	252	1.002,2014
Razem		1.916 os. <i>tj. 18,5% liczby mieszkańców Gminy Chorzele</i>	10.985,5276 ha <i>tj. 29,57% powierzchni Gminy Chorzele</i>

Źródło: opracowanie własne

Poniżej przedstawiono krótką charakterystykę podobszarów w formie tabelarycznej.

Tabela 19. Charakterystyka statystyczna podobszarów zdegradowanych – miejscowości Gminy Chorzele

Podobszar zdegradowany - miejscowości	Liczba ludności	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	Liczba osób nieletnich (do 18 r.ż.)	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej	Ogólna liczba osób bezrobotnych	Liczba osób długotrwale bezrobotnych - powyżej 12 miesięcy	Liczba niebieskich kart	Liczba osób do 18 r. ż. korzystających z dożywiania	Liczba dzieci do lat 18, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	Liczba interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego	Liczba przestępstw stwierdzonych ogółem	Liczba gospodarstw domowych - stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej	Liczba podmiotów wyrejestrowanych z rejestru REGON	Liczba budynków komunalnych/publicznych wymagających modernizacji, w tym termomodernizacji
Krukowo	517	320	68	129	14	29	18	0*	56	65	50	0*	34	10	8	2
Łaz	325	200	50	75	8	20	10	0*	44	45	37	0*	32	4	4	1
Mącice	272	175	39	58	18	23	14	0*	22	36	43	0*	23	5	6	1
Opaleniec	247	163	36	48	13	14	9	0*	4	18	55	0*	17	9	8	1
Rzodkiewnica	303	207	32	64	16	26	13	0*	43	55	30	0*	26	3	3	1
Zdziwój Stary/Zdziwój Nowy	252	165	50	37	15	19	9	0*	22	23	32	0*	22	7	6	2
RAZEM obszar zdegradowany	1 916	1 230	275	411	84	131	73	14	191	242	247	49	154	38	35	8
RAZEM GMINA	10 359	6 557	1 629	2 173	317	530	286	47	714	1 231	1 400	180	546	349	214	28

0* - ze względu na charakter danych (dane osobowe wrażliwe) ukryto ich wartość pozostawiając sumę dla całego obszaru zdegradowanego

Źródło: opracowanie własne

Tabela 20. Analiza wskaźnikowa podobszarów zdegradowanych – miejscowości Gminy Chorzele

Podobszar zdegradowany - miejscowości	W1 - Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności	W2 - Udział bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	W3 - Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	W4 - Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	W5 - Liczba niebieskich kart na 100 mieszkańców	W6 - Udział osób do 18 r.ż. korzystających z dożywiania w ogólnej liczbie ludności	W7 - Udział osób do 18 r.ż, na które rodziny otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie ludności	W8 - Liczba przestępstw na 1 tys. ludności	W9 - Liczba interwencji służb porządkowych z powodu zakłócenia миру domowego i porządku publicznego na 1 tys. ludności	W10 - Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	W11 - Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	W12 – Odsetek budynków komunalnych/publicznych wymagających modernizacji, w tym termomodernizacji	Liczba wskaźników potwierdzających sytuację kryzysową	Średnia wartość sumarycznego wskaźnika degradacji
Krukowo	27,08	9,06	5,63	13,15	0,77	10,83	12,57	7,74	96,71	1,93	1,55	100,00	7	0,27
Łaz	24,62	10,00	5,00	15,38	0,62	13,54	13,85	18,46	113,85	1,23	1,23	100,00	8	0,77
Mącice	66,18	13,14	8,00	14,34	0,74	8,09	13,24	84,56	158,09	1,84	2,21	100,00	11	6,55
Opaleniec	52,63	8,59	5,52	14,57	0,81	1,62	7,29	40,49	222,67	3,64	3,24	100,00	8	4,20
Rzodkiewnica	52,81	12,56	6,28	10,56	0,66	14,19	18,15	3,30	99,01	0,99	0,99	100,00	8	1,46
Zdziwój Stary/Zdziwój Nowy	59,52	11,52	5,45	19,84	0,79	8,73	9,13	19,84	126,98	2,78	2,38	100,00	10	3,82
Średnia dla gminy	30,6	8,08	4,36	15,73	0,45	6,89	11,88	17,38	135,15	3,37	2,07	65,12		-2,73

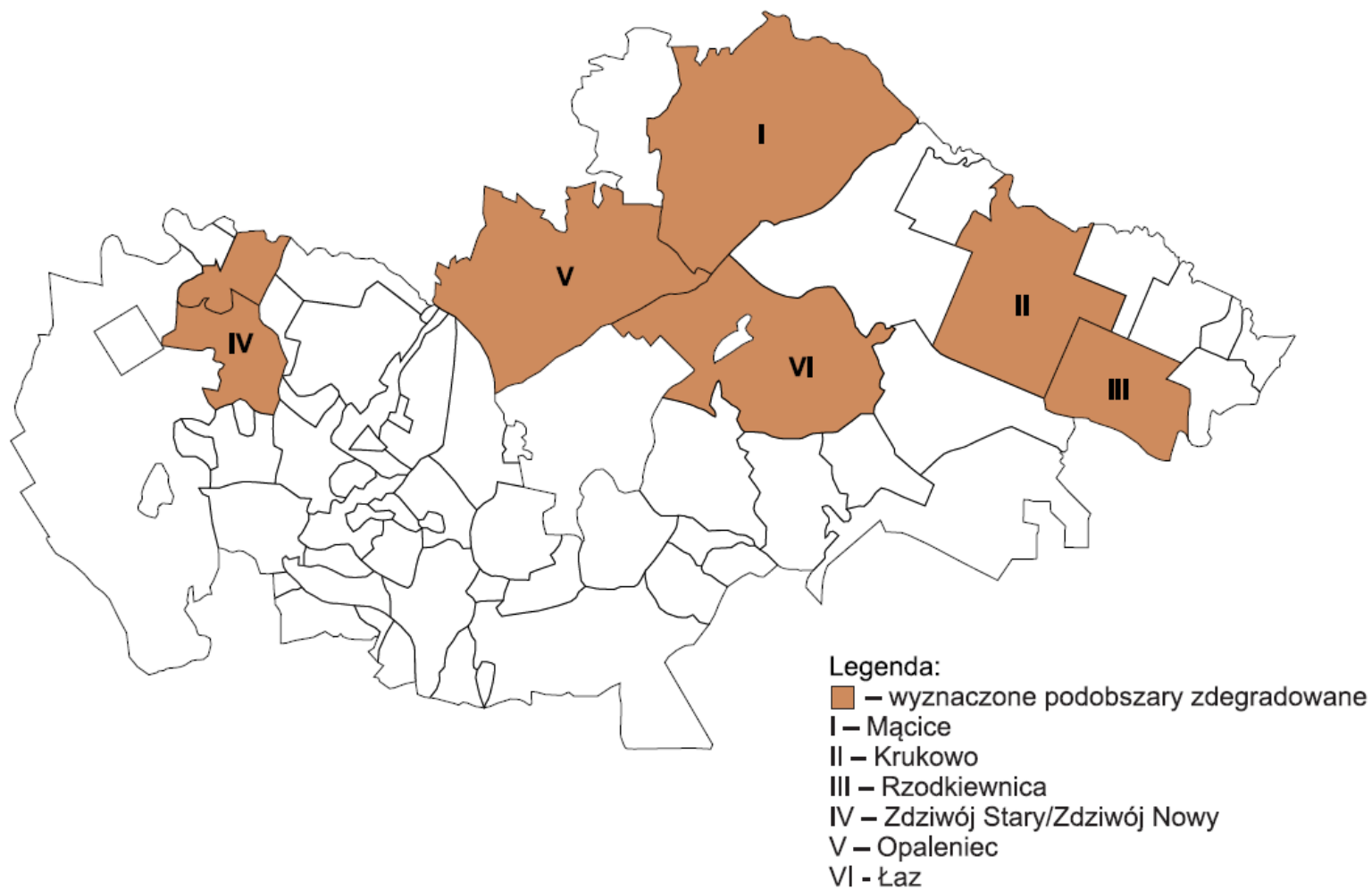
Legenda:

Komórki zaznaczone kolorem - wskaźnik potwierdza sytuację kryzysową

Źródło: opracowanie własne

Mapa

Lokalizacja podobszarów zdegradowanych oraz ich zasięg przestrzenny

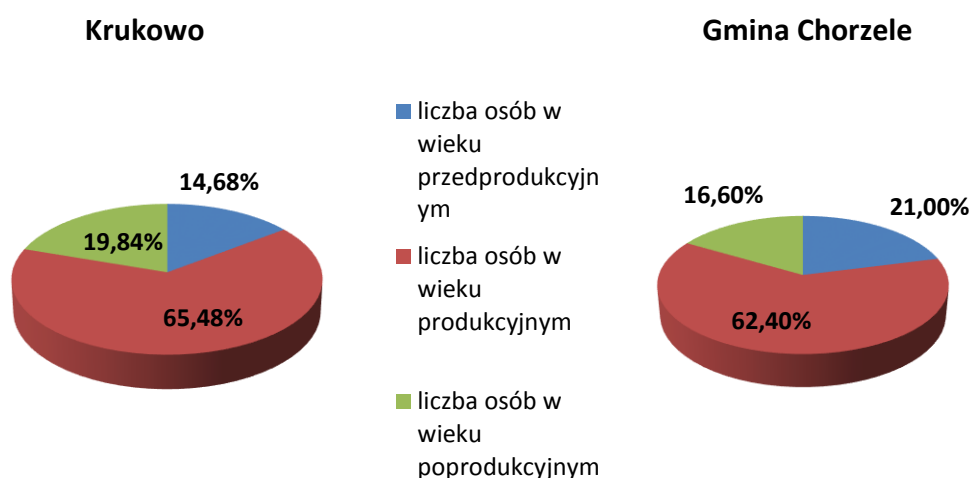

Poniżej przedstawiono charakterystykę podobszarów obszaru zdegradowanego pod kątem występujących na ich terenie zdiagnozowanych zjawisk kryzysowych.

Podobszar KRUKOWO

Krukowo to trzecia, pod względem liczby mieszkańców, miejscowość gminy zlokalizowana na wschód od miasta gminnego Chorzele. Pełni funkcję ośrodka wspomagającego ośrodek gminny w zakresie obsługi mieszkańców.

Miejscowość zamieszkuje łącznie 517 mieszkańców, przy czym udział poszczególnych grup ekonomicznych wygląda następująco:

Pod względem udziału poszczególnych grup ekonomicznych miejscowość Krukowo charakteryzuje się pozytywnie na tle statystyki gminnej – miejscowość ma większy odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym oraz niższy odsetek osób w wieku poprodukcyjnym. Oznacza to, że miejscowość ma stosunkowo duży potencjał demograficzny do dalszego rozwoju wspomagającego ośrodka gminy. Jednakże wyższy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym wskazuje również na przyszły popyt na miejsca zatrudnienia młodych mieszkańców.

Obszarem problemowym miejscowości jest stosunkowo wysokie bezrobocie wśród mieszkańców. Udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym dla Krukowa wynosi 9,06 %, przy czym średni wynik dla gminy to 8,08%. Wśród 29 osób zarejestrowanych jako bezrobotne, aż 18 to osoby bez zatrudnienia powyżej 12 miesięcy (5,63% wśród osób w wieku produkcyjnym, średni wskaźnik dla gminy 4,36%). Bezrobocie od kilku lat utrzymuje się na zbliżonym poziomie (od 26 do 31 osób bezrobotnych).

Utrwalanie się bezrobocia jest związane z brakiem małych i średnich zakładów pracy zarówno na terenie Krukowa jak i w najbliższej okolicy. W miejscowości funkcjonuje obecnie tylko 10 podmiotów gospodarczych – mikroprzedsiębiorstw, w tym 7 firm budowlano-remontowych, 2 sklepy spożywczo-przemysłowe oraz 1 salon kosmetyczny. Wskaźnik

przedsiębiorczości liczony jako liczba podmiotów gospodarczych na 100 osób dla Krukowa wynosi 1,93, co jest wartością niższą niż średnia dla gminy (3,37 podmiotów/100 osób). Na terenie miejscowości nigdy nie było dużych zakładów pracy, dlatego też młodzi mieszkańcy Krukowa zazwyczaj wyjeżdżali za pracą do większych miast głównie na terenie województwa mazowieckiego. Część mieszkańców wyjeżdża sezonowo za pracą zagranicę.

Część mieszkańców prowadzi własne gospodarstwa rolne jednakże słabe klasy bonitacyjne tutejszych gleb nie pozwalają na rozwinięcie efektywnej i dochodowej gospodarki rolnej, która mogłaby generować dodatkowe miejsca pracy w gospodarstwie lub w przetwórstwie produktów rolnych.

Brak większych zakładów pracy w miejscowości, brak możliwości efektywnego gospodarowania ziemi rolnej przekłada się na postępujące ubóstwo mieszkańców Krukowa. W latach 2011-2015 zdiagnozowano wzrost liczby mieszkańców pobierających zasiłki z pomocy społecznej z 12 w 2011 r. do 14 osób w 2015 r. Ponadto 34 gospodarstwa domowe na terenie miejscowości są stałymi beneficjentami środowiskowej pomocy społecznej, 56 osób do 18 r.ż. korzysta z pomocy w formie dożywiania, dla 65 dzieci rodzice pobierają zasiłki rodzinne. Dane te potwierdzają problem w zakresie ubóstwa mieszkańców.

Brak widocznych perspektyw na pracę powoduje utrwalanie biernej postawy wśród bezrobotnych mieszkańców miejscowości, większość tych osób nie jest zainteresowana podjęciem pracy, nie jest zainteresowana podjęciem samodzielnych działań w zakresie dokształcania się, nabycia nowych umiejętności, nowego zawodu. Jest to również często związane z problemem braku możliwości dojazdu na miejsce prowadzonych działań aktywizacyjnych i szkoleniowych realizowanych na terenie gminy np. przez OPS w Chorzelach lub PUP w Przasnyszu. Bezrobotni z terenu miejscowości Krukowo, w tym w szczególności osoby długotrwale bezrobotne potrzebują intensywnych działań integracyjnych i aktywizacyjnych, aby w perspektywie najbliższych lat móc zachęcić ich do podjęcia próby wyjścia z bezrobocia. Działania te powinny odbyć się najlepiej na miejscu w obrębie Krukowa, gdyż brak możliwości dojazdu środkami komunikacji publicznej znacząco utrudnia im przemieszczanie się w obrębie gminy (a często wręcz zniechęca do działania).

Wśród mieszkańców zdiagnozowano również brak chęci do integracji i podjęcia działań oddolnych - na terenie miejscowości działa obecnie tylko 1 stowarzyszenie Ochotnicza Straż Pożarna w Krukowie. Poza tym brakuje inicjatyw wśród mieszkańców, co po części jest związane z brakiem odpowiedniej infrastruktury, która umożliwiłaby spotkania mieszkańców. W Krukowie zlokalizowano 2 budynki gminne – Szkoła Podstawowa oraz budynek komunalny, w którym mieści się: filia biblioteki miejskiej w Chorzelach, remiza OSP w Krukowie oraz sala zaadaptowana na świetlicę wiejską. Wszystkie 3 pomieszczenia mają oddzielne wejście do budynku. Budynek wymaga pilnych prac modernizacyjnych, w tym termomodernizacji, gdyż obecny stan techniczny nie pozwala na prawidłowe jego funkcjonowanie jako budynku użyteczności publicznej. Budynek przez brak odpowiedniej izolacji termicznej oraz brak

właściwego systemu ogrzewania (tylko pomieszczenie filii bibliotecznej jest ogrzewane grzejnikami elektrycznymi), nie jest wykorzystywany a cele integracji i aktywizacji mieszkańców. Poniżej zdjęcie omawianego budynku.

Budynek Szkoły Podstawowej również wymaga podjęcia w najbliższym czasie działań modernizacyjnych (stwierdzona nieszczelność dachu w obrębie sali gimnastycznej, potrzeba dodatkowych działań termomodernizacyjnych budynku).

Na terenie miejscowości nie działa żaden podmiot świadczący usługi medyczne – najbliższa placówka znajduje się we wsi Zaręby.

Na terenie miejscowości brakuje również innych miejsc, które mogły by posłużyć do integracji i zacieśniania więzi wśród mieszkańców wsi, takich jak place zabaw dla dzieci, miejsce rekreacji czy odpoczynku.

Zgodnie z danymi uzyskanymi z konsultacji społecznych wśród mieszkańców Krukowa, w tym również z informacji uzyskanych od sołtysa wsi, wśród największych problemów, które dotyczą miejscowość znajdują się:

- Zły stan techniczny i/lub braki w infrastrukturze drogowej,
- Mała liczba przedsiębiorstw,
- Bezrobocie,
- Zły stan techniczny budynków, w tym budynków użyteczności publicznej,
- Niski poziom zaangażowania społecznego mieszkańców.

Mieszkańcy wskazali również na najważniejsze rodzaje przedsięwzięć, które powinny być podjęte w celu ograniczenia negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych i technicznych:

- Zwiększenie liczby patroli policyjnych
- Organizacja większej liczby wydarzeń o charakterze kulturalnym, rekreacyjnym, integracyjnym dla mieszkańców,
- Zagospodarowanie przestrzeni publicznych na parki, skwery, place zabaw itp.,

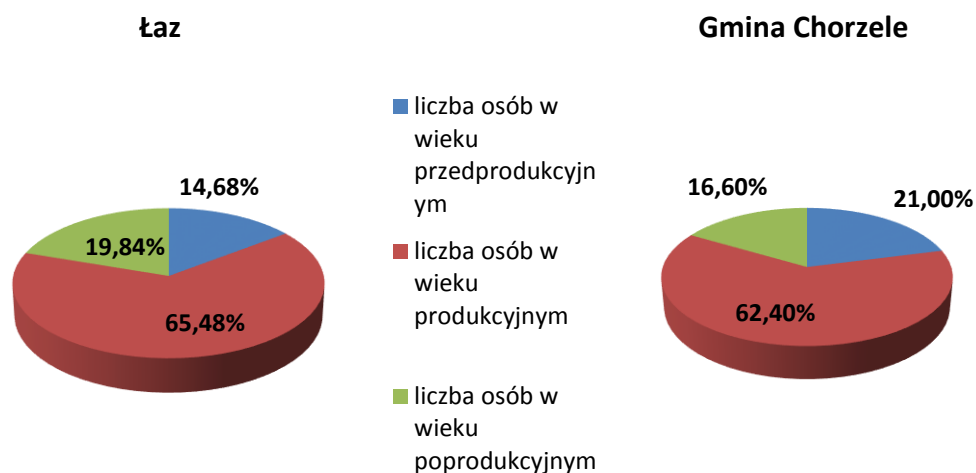
-
- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej,
 - Rozbudowa/modernizacja świetlic wiejskich i poprawa jakości ich wyposażenia,
 - Realizacja projektów szkoleniowo-doradczych,
 - Programy wsparcia szkoleniowo-doradczego dla osób zainteresowanych tworzeniem własnej działalności gospodarczej,
 - Promowanie w społeczeństwie różnorodnych form samozatrudnienia,
 - Uporządkowanie i przygotowanie terenów inwestycyjnych w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych.

Wnioski z analizy jakościowej Podobszaru zdegradowanego - miejscowości Krukowo:

1. Stosunkowo wysoki poziom bezrobocia wśród mieszkańców, w tym utrzymywanie się stałej liczby osób długotrwale bezrobotnych.
2. Bardzo mała liczba podmiotów gospodarczych, brak miejsc pracy, brak perspektyw na zatrudnienie w okolicy Krukowa.
3. Brak odpowiedniej jakości gleb dla rozwoju dochodowej gospodarki rolnej.
4. Postępujące ubożenie społeczeństwa, co przekłada się na zwiększenie wykorzystania pomocy społecznej.
5. Utrwalająca się bierność mieszkańców, w tym przede wszystkim osób bezrobotnych, brak chęci do podjęcia inicjatyw w zakresie szukania pracy, dokończenia się, zmiany kwalifikacji zawodowych.
6. Brak odpowiedniej infrastruktury potrzebnej do skutecznej integracji i aktywizacji mieszkańców, w tym osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym – budynek, w którym mieści się świetlica wymaga gruntownych działań modernizacyjnych, w tym termomodernizacji; brak miejsc do rekreacji (np. placu zabaw), które byłyby miejscem integracji mieszkańców, integracji pokoleń.
7. Wyraźne nawarstwienie problemów ze sfer społecznej, gospodarczej i technicznej.
8. Główna przyczyna zjawisk kryzysowych brak miejsc pracy, bardzo niska przedsiębiorczość wśród mieszkańców.
9. Wyniki z analizy danych uzyskanych z konsultacji społecznych potwierdzają chęć mieszkańców do udziału w działaniach integracyjnych, realizacji działań infrastrukturalnych związanych z zagospodarowaniem przestrzeni publicznych na np. place zabaw, czy modernizację świetlicy wiejskiej. Mieszkańcy wyrażają chęć udziału w programach wsparcia szkoleniowo-doradczego oraz w zakresie promocji zatrudnienia.

Podobszar Łaz

Łaz to miejscowość sąsiadująca od wschodu z miastem gminnym Chorzele. Pełni funkcję ośrodka podstawowej obsługi mieszkańców. Miejscowość zamieszkuje łącznie 325 mieszkańców, przy czym udział poszczególnych grup ekonomicznych wygląda następująco:

Pod względem udziału poszczególnych grup ekonomicznych miejscowość Łaz charakteryzuje się pozytywnie na tle statystyki gminnej – miejscowość ma większy odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym oraz niższy odsetek osób w wieku poprodukcyjnym. Oznacza to, że miejscowość ma stosunkowo duży potencjał demograficzny do dalszego rozwoju wspomagającego ośrodka gminy. Jednakże wyższy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym wskazuje również na przyszły popyt na miejsca zatrudnienia młodych mieszkańców.

Obszarem problemowym miejscowości jest stosunkowo wysokie bezrobocie wśród mieszkańców. Udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym dla Łazu wynosi 10,00%, przy czym średni wynik dla gminy to 8,08%. Wśród 20 osób zarejestrowanych jako bezrobotne, aż połowę stanowią osoby bez zatrudnienia powyżej 12 miesięcy (5,00% wśród osób w wieku produkcyjnym, średni wskaźnik dla gminy 4,36%). Bezrobocie od kilku lat waha się w granicach 16-21 osób – w okresie od 2011 do 2015 liczba bezrobotnych wzrosła z 16 do 20 osób.

Stosunkowo wysoki poziom bezrobocia jest związany z brakiem większych zakładów pracy – w miejscowości funkcjonują obecnie tylko 4 podmioty gospodarcze (1 sklep spożywczy oraz mikrofirmy remontowo-budowlane). Wskaźnik przedsiębiorczości liczony jako liczba podmiotów gospodarczych na 100 osób dla Łazu wynosi 1,23, co jest wartością znacznie niższą niż średnia dla gminy (3,37 podmiotów/100 osób). Na terenie miejscowości nigdy nie było dużych zakładów pracy, jedynym stosunkowo znaczącym pracodawcą dla tego terenu było PKP – przez teren miejscowości przebiegała linia kolejowa, aktualnie zlikwidowana.

Niewielka część mieszkańców prowadzi własne gospodarstwa rolne jednakże słabe klasy bonitacyjne tutejszych gleb nie pozwalają na rozwinięcie efektywnej i dochodowej gospodarki rolnej, która mogłaby generować dodatkowe miejsca pracy w gospodarstwie.

Pomimo braku większych perspektyw na zatrudnienie w latach 2011-2015 zdiagnozowano spadek liczby mieszkańców pobierających zasiłki z pomocy społecznej z 12 w 2011 r. do 8 osób w 2015 r. 32 gospodarstwa domowe na terenie miejscowości są stałymi beneficjentami środowiskowej pomocy społecznej, 44 osoby do 18 r.ż. korzysta z pomocy w formie dożywiania, a dla 45 dzieci rodzice pobierają zasiłki rodzinne. Dane statystyczne w zakresie pobierania pomocy społecznej wskazują na stopniowy spadek liczby składanych wniosków, jednakże jest to po części spowodowane wyprowadzeniem się części mieszkańców do miasta Chorzele lub poza obszar gminy.

Bezrobotni z terenu miejscowości Łaz, w tym w szczególności osoby długotrwale bezrobotne potrzebują intensywnych działań integracyjnych i aktywizacyjnych, aby zachęcić ich do podjęcia próby wyjścia z bezrobocia. Działania te powinny odbywać się najlepiej na miejscu w obrębie miejscowości lub w obrębie Miasta Chorzele (Łaz sąsiaduje z granicami miasta – dojazd ok. 5 km).

Wśród mieszkańców zdiagnozowano również brak chęci do integracji i podjęcia działań oddolnych - na terenie miejscowości działa obecnie tylko 1 stowarzyszenie Ochotnicza Straż Pożarna w Łazie.

W Łazie zlokalizowano 2 budynki gminne – budynek dawnej Szkoły Podstawowej, w którym obecnie mieści się Przedszkole Publiczne Oddział Zaręby oraz budynek komunalny, w którym mieści się siedziba OSP Łaz. Oba budynki wymagają gruntownych prac modernizacyjnych, w tym termomodernizacji. Część budynku, w którym mieści się przedszkole jest w dobrym stanie technicznym, reszta budynku wymaga remontu pomieszczeń, wymiany stolarki okiennej i drzwiowej oraz reorganizacji komunikacji i pomieszczeń, aby mogły spełniać jakiegokolwiek funkcje społeczne. Przy budynku przedszkola znajduje się plac zabaw, będący miejscem integracji mieszkańców Łazu. Poniżej zdjęcie omawianego budynku.

Na terenie miejscowości nie działa żaden podmiot świadczący usługi medyczne – najbliższa placówka znajduje się w Chorzelach (ok. 5 km).

Zgodnie z danymi uzyskanymi z konsultacji społecznych wśród mieszkańców łązu, w tym również z informacji uzyskanych od sołtysa wsi, wśród największych problemów, które dotyczą miejscowość znajdują się:

- Zły stan techniczny i/lub braki w infrastrukturze drogowej,
- Mała liczba przedsiębiorstw,
- Bezrobocie,
- Zły stan techniczny budynków, w tym budynków użyteczności publicznej,
- Braki w infrastrukturze wodno-kanalizacyjnej.

Mieszkańcy wskazali również na najważniejsze rodzaje przedsięwzięć, które powinny być podjęte w celu ograniczenia negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych i technicznych:

- Pomoc dla dzieci i rodzin zagrożonych dysfunkcją obejmujące tworzenie i rozwój placówek wsparcia dziennego dzieci i młodzieży, w tym świetlic środowiskowych, klubów, ognisk wychowawczych i placówek specjalistycznych,
- Poprawa dostępu do usług zdrowotnych
- Rozwój dziennych form wsparcia, środowiskowych usług społecznych realizowane na rzecz osób niesamodzielnych i osób z niepełno sprawnościami,
- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej,
- Rozbudowa/modernizacja infrastruktury drogowej i towarzyszącej (chodniki, ścieżki rowerowe, parkingi,
- Programy wsparcia szkoleniowo-doradcze dla osób zainteresowanych tworzeniem własnej działalności gospodarczej,

-
- Wsparcie finansowe i doradcze dla nowych i działających przedsiębiorstw społecznych
 - Uporządkowanie i przygotowanie terenów inwestycyjnych w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych.

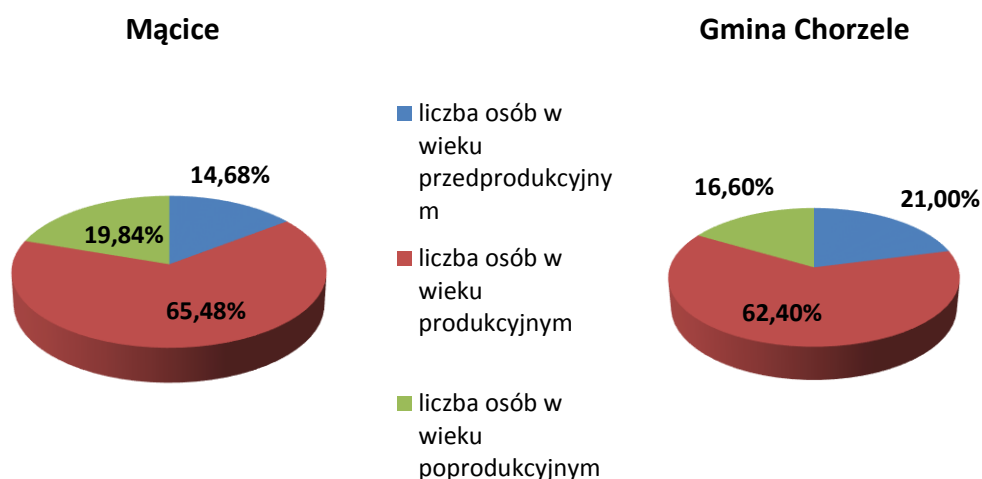
Wnioski z analizy jakościowej Podobszaru zdegradowanego - miejscowości Łaz:

1. Stosunkowo wysoki poziom bezrobocia wśród mieszkańców. Połowę osób bezrobotnych stanowią osoby długotrwale bezrobotne.
2. Bardzo mała liczba podmiotów gospodarczych, brak miejsc pracy, brak perspektyw na zatrudnienie w okolicy Łazu (najbliższe większe zakłady pracy znajdują się w Mieście Chorzele – ok. 5 km od miejscowości).
3. Brak odpowiedniej jakości gleb dla rozwoju dochodowej gospodarki rolnej.
4. Bierność mieszkańców, w tym przede wszystkim osób bezrobotnych, brak chęci do podjęcia inicjatyw w zakresie szukania pracy, doksztalcania się, zmiany kwalifikacji zawodowych.
5. Brak odpowiedniej infrastruktury potrzebnej do skutecznej integracji i aktywizacji mieszkańców – budynek, w którym mieści się Przedszkole Publiczne, mógłby posłużyć do stworzenia pomieszczeń typu świetlica wiejska lub świetlica środowiskowa (placówka wsparcia dla dzieci i młodzieży lub osób niesamodzielnych), której funkcją byłaby integracja i aktywizacja mieszkańców, w tym osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
6. Główna przyczyna zjawisk kryzysowych brak miejsc pracy, bardzo niska przedsiębiorczość wśród mieszkańców.
7. Wyniki z analizy danych uzyskanych z konsultacji społecznych potwierdzają chęć mieszkańców do udziału w działaniach integracyjnych, realizacji działań infrastrukturalnych związanych z modernizacją obiektów komunalnych. Mieszkańcy wyrażają chęć udziału w programach wsparcia szkoleniowo-doradczego.

Podobszar MAĆICE

Maćicie to średniej wielkości miejscowość zlokalizowana na północny wschód od miasta gminnego Chorzele. Pełni funkcję ośrodka służącego rekreacji indywidualnej – wieś położona wzdłuż rzeki Omulew, częściowo zagospodarowana na działki rekreacyjne (w większości wykupione i użytkowane przez osoby spoza gminy, np. mieszkańcy Warszawy).

Miejscowość zamieszkuje łącznie 272 zameldowanych mieszkańców, przy czym udział poszczególnych grup ekonomicznych wygląda następująco:

Pod względem udziału grup ekonomicznych miejscowość Macice charakteryzuje się stosunkowo pozytywnie na tle statystyki gminnej – miejscowość ma bardzo zbliżony odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym oraz znacząco niższy odsetek osób w wieku poprodukcyjnym. W Macicach mieszka również więcej ludzi w wieku produkcyjnym, co wymusza większą podaż na pracę wśród mieszkańców tej miejscowości.

Głównym problemem społecznym miejscowości Macice jest wysokie bezrobocie - udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym wynosi tutaj 13,14%, przy czym średni wynik dla gminy to 8,08%. Wśród 23 osób zarejestrowanych jako bezrobotne, aż 14 (ponad 60%!) to osoby pozostające bez zatrudnienia powyżej 12 miesięcy. Udział osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym stanowi 8,00%, przy czym średni wskaźnik dla gminy w tym obszarze to 4,36% (czyli prawie 2 razy większe natężenie problemu). Bezrobocie od kilku lat mocno zmienia swoje wartości – w latach 2012 i 2013 problem bezrobocia dotykał nawet 36 mieszkańców Macic, natomiast w całym analizowanym okresie lat 2011-2015 odnotowano lekki wzrost liczby bezrobotnych (ok. 5%).

Utrwalanie się bezrobocia wśród mieszkańców Macic jest związane z brakiem małych i średnich zakładów pracy w najbliższej okolicy. W miejscowości funkcjonują obecnie tylko 4 podmioty gospodarcze – mikroprzedsiębiorstwa, w tym 3 firmy budowlano-remontowe i 1 firma zajmująca się usługami tartaczynymi. Wskaźnik przedsiębiorczości liczony jako liczba podmiotów gospodarczych na 100 osób dla Macic wynosi zaledwie 1,84, co jest wartością znacznie niższą niż średnia dla gminy (3,37 podmiotów/100 osób). Na terenie miejscowości w latach 1970-1995 znajdowała się Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna, w której zatrudnienie znalazła znaczna część mieszkańców Macic i okolicznych wsi. Po zamknięciu RSP część mieszkańców nie znalazła już zatrudnienia i pozostaje bierna zawodowo od tego czasu.

Młodzi mieszkańcy Macic, po odebraniu średniego wykształcenia zazwyczaj wyjeżdżają za pracą do większych miast głównie na terenie województwa mazowieckiego.

Nieznaczna część mieszkańców prowadzi własne gospodarstwa rolne, jednak ze względu na słabe klasy bonitacyjne gleb, nie ma możliwości rozwinięcia efektywnej i dochodowej

gospodarki rolnej, która mogłaby generować dodatkowe miejsca pracy w gospodarstwie lub w przetwórstwie produktów rolnych.

Brak większych zakładów pracy w miejscowości, brak możliwości efektywnego gospodarowania ziemi rolnej przekłada się na postępujące ubóstwo mieszkańców tego obszaru. W latach 2011-2015 zdiagnozowano wzrost liczby mieszkańców pobierających zasiłki z pomocy społecznej z 17 w 2011 r. do 22 osób w 2015 r. Ponadto 23 gospodarstwa domowe na terenie miejscowości są stałymi beneficjentami środowiskowej pomocy społecznej, 22 osoby do 18 r.ż. korzysta z pomocy w formie dożywiania, a dla 36 dzieci rodzice pobierają zasiłki rodzinne. Dane te potwierdzają problem w zakresie postępującego ubóstwa mieszkańców. Miejscowość zamieszkuje łącznie 5 osób z niepełno sprawnościami, z których część korzysta z pomocy społecznej OPS w Chorzelach.

Brak widocznych perspektyw na pracę powoduje utrwalanie biernej postawy wśród bezrobotnych mieszkańców miejscowości, większość tych osób nie jest zainteresowana podjęciem pracy, nie jest zainteresowana podjęciem samodzielnych działań w zakresie dokształcenia się, nabycia nowych umiejętności, nowego zawodu. Jest to również często związane z problemem braku możliwości dojazdu na miejsce prowadzonych działań aktywizacyjnych i szkoleniowych realizowanych na terenie gminy np. przez OPS w Chorzelach lub PUP w Przasnyszu. Bezrobotni z terenu miejscowości Mącice, w tym w szczególności osoby długotrwale bezrobotne potrzebują intensywnych działań integracyjnych i aktywizacyjnych, aby móc skutecznie zachęcić ich do podjęcia próby wyjścia z bezrobocia. Działania te powinny odbyć się najlepiej na miejscu w obrębie Mącic, gdyż brak możliwości dojazdu środkami komunikacji publicznej znacząco utrudnia im przemieszczanie się w obrębie gminy (a często wręcz zniechęca do działania).

Na terenie miejscowości Mącice nie działają żadne organizacje czy stowarzyszenia, brakuje inicjatyw wśród mieszkańców do integracji, co po części jest związane z brakiem odpowiedniej infrastruktury, która umożliwiłaby spotkanie się mieszkańców.

W Mącicach znajduje się 1 budynek gminny – dawna Szkoła Podstawowa w Mącicach, która została następnie zaadaptowana na mieszkania komunalne (5 mieszkań przeznaczonych dla mieszkańców Gminy Chorzele), oraz część budynku stanowi sala wykorzystywana sporadycznie jako świetlica wiejska (odgórnie zwoływane spotkania wiejskie). Budynek wymaga gruntownych działań modernizacyjnych zarówno w części mieszkalnej, jak również w części użytkowanej na świetlicę. Budynek nie posiada centralnego ogrzewania, poszczególne pomieszczenia są dogrzewane indywidualnymi źródłami ciepła (piecami, grzejnikami elektrycznymi). Sala świetlicy jest nieogrzewana, infrastruktura wnętrza jest wyeksploatowana, co powoduje że jest bardzo rzadko używana przez mieszkańców i nie spełnia swoich funkcji integracyjnych. Poniżej zdjęcie omawianego budynku.

Na terenie miejscowości nie działa żaden podmiot świadczący usługi medyczne – najbliższa placówka znajduje się we wsi Zaręby (ok. 2 km), nie ma również żadnych punktów usługowych (sklepu).

Na terenie miejscowości brakuje również innych miejsc, które mogły by posłużyć do integracji i zacieśniania więzi wśród mieszkańców wsi, takich jak place zabaw dla dzieci, miejsce rekreacji czy odpoczynku. Idealnym miejscem na stworzenie takiej infrastruktury wydaje się działka, na której znajduje się budynek po byłej Szkole Podstawowej – obecnie budynek zaadaptowany na mieszkania komunalne oraz świetlicę wiejską.

Na obszarze obserwuje się widoczne negatywne zjawiska w zakresie bezpieczeństwa publicznego – liczba przestępstw na 1 tys. mieszkańców wynosi 84,56 przestępstw (najwyższy wskaźnik w gminie), natomiast liczba interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego na 1 tys. ludności wyniosła 158,09 interwencji.

Zgodnie z danymi uzyskanymi z konsultacji społecznych wśród mieszkańców Mąćic, w tym również z informacji uzyskanych od sołtysa wsi, wśród największych problemów, które dotyczą miejscowość znajdują się:

- Zły stan techniczny i/lub braki w infrastrukturze drogowej,
- Mała liczba przedsiębiorstw,
- Nadużywanie alkoholu lub innych używek,
- Niski poziom wykształcenia mieszkańców.

Mieszkańcy wskazali również na najważniejsze rodzaje przedsięwzięć, które powinny być podjęte w celu ograniczenia negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych i technicznych:

- Zwiększenie liczby patroli policyjnych
- Poprawa dostępu do usług zdrowotnych,

-
- Organizacja większej liczby wydarzeń o charakterze kulturalnym, rekreacyjnym, integracyjnym dla mieszkańców,
 - Rozbudowa/modernizacja świetlic wiejskich i poprawa jakości ich wyposażenia,
 - Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej,
 - Rozbudowanie systemu ulg i zwolnień dla podmiotów prywatnych inwestujących na terenie gminy, generujących nowe miejsca pracy,
 - Programy wsparcia szkoleniowo-doradczego dla osób zainteresowanych tworzeniem własnej działalności gospodarczej,
 - Uporządkowanie i przygotowanie terenów inwestycyjnych w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych.

Wnioski z analizy jakościowej Podobszaru zdegradowanego - miejscowości Mącice:

1. **Największa liczba wskaźników potwierdzających sytuację kryzysową – 11 wskaźników, potwierdzająca największe nawarstwienie zjawisk kryzysowych sfery społecznej, technicznej i gospodarczej.**
2. Wysoki poziom bezrobocia wśród mieszkańców, w tym bardzo wysoki udział liczby osób długotrwale bezrobotnych (prawie 2 razy wyższy niż wynosi średnia dla gminy).
3. Bardzo mała liczba podmiotów gospodarczych, brak miejsc pracy, brak perspektyw na zatrudnienie w okolicy Mącic.
4. Brak odpowiedniej jakości gleb dla rozwoju dochodowej gospodarki rolnej.
5. Postępujące ubożenie społeczeństwa, co przekłada się na zwiększenie wykorzystania pomocy społecznej.
6. Na obszarze obserwuje się widoczne negatywne zjawiska w zakresie bezpieczeństwa publicznego – 84,56 przestępstw na 1 tys. mieszkańców (najwyższy wskaźnik w gminie).
7. Utrwalona bierność osób bezrobotnych, brak chęci do podjęcia inicjatyw w zakresie szukania pracy, doksztalcania się, zmiany kwalifikacji zawodowych.
8. Brak odpowiedniej infrastruktury potrzebnej do skutecznej integracji i aktywizacji mieszkańców, w tym osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem społecznym – budynek, w którym mieści się świetlica wymaga gruntownych działań modernizacyjnych, w tym termomodernizacji; brak miejsc do rekreacji (np. placu zabaw), które byłyby miejscem integracji mieszkańców, integracji pokoleń.
9. Wyraźne nawarstwienie problemów ze sfer społecznej, gospodarczej i technicznej.
10. Główna przyczyna zjawisk kryzysowych: brak miejsc pracy, bardzo niska przedsiębiorczość wśród mieszkańców.
11. Pewną szansą na rozwinięcie miejscowej gospodarki jest działalność usługowa na rzecz aktualnych i przyszłych właścicieli działek rekreacyjnych położonych wzdłuż rzeki Omulew na terenie Mącic – np. w zakresie oferty wykonania zabudowy rekreacyjnej, wyposażenia obiektów, prac porządkowych w obrębie działek, sezonowe usługi handlowe i gastronomiczne itp.

-
12. Aby zachęcić mieszkańców do podjęcia własnej działalności gospodarczej potrzebne jest przeprowadzenie kompleksowych działań integracyjnych oraz aktywizacyjnych dla osób bezrobotnych (możliwość promocji ekonomii społecznej – spółdzielni rzemieślniczych).
 13. Wyniki z analizy danych uzyskanych z konsultacji społecznych potwierdzają chęć mieszkańców do udziału w działaniach aktywizacyjnych, pro gospodarczych. Oczekiwane są również działania infrastrukturalne związane modernizacją świetlicy wiejskiej.

Podobszar Opaleniec

Opaleniec to średniej wielkości miejscowość sąsiadująca od północy z miastem gminnym Chorzele. Miejscowość zamieszkuje łącznie 247 mieszkańców.

W miejscowości obserwuje się widoczne negatywne zjawiska w zakresie bezpieczeństwa publicznego – 40,49 przestępstw na 1 tys. mieszkańców oraz 222,67 interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego na 1 tys. ludności (jeden z najwyższych wyników w gminie).

Mniejszym obszarem problemowym miejscowości jest natomiast bezrobocie - udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym dla Opaleńca wynosi 8,59% (średni wynik dla gminy to 8,08%). Wśród 14 osób zarejestrowanych jako bezrobotne, aż 9 stanowią osoby bez zatrudnienia powyżej 12 miesięcy (5,52% wśród osób w wieku produkcyjnym, średni wskaźnik dla gminy 4,36%). Bezrobocie od kilku lat systematycznie opadało w okresie od 2011 do 2015 liczba bezrobotnych zmalała z 22 do 14 osób.

Za spadek bezrobocia odpowiadają zarówno zakłady pracy na terenie Miasta Chorzele jak również podmioty gospodarcze w obrębie Opaleńca.

W miejscowości funkcjonuje obecnie 9 podmiotów gospodarczych, w tym jeden większy świadczący usługi tartaczne (zatrudniający 15 osób) oraz podmioty świadczące usługi handlowe stacjonarne i obwoźne. Wskaźnik przedsiębiorczości liczony jako liczba podmiotów gospodarczych na 100 osób dla Opaleńca wynosi 3,64, co jest wartością powyżej średniej wyliczonej dla gminy (3,37 podmiotów/100 osób). Problem sfery gospodarczej jest natomiast liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych, co świadczy jakimś problemie w zakresie stabilności prowadzenia działalności firm na tym terenie.

Spadek liczby bezrobotnych przełożył się w ostatnim czasie również na spadek liczby osób pobierających zasiłki pomocy społecznej w latach 2011-2015 zdiagnozowano znaczący spadek w tym zakresie z 19 do 11 osób. Pomimo to udział liczby osób korzystających z zasiłków w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, 52,63 wskazuje na czynnik kryzysowy (wynik dla gminy to 30,6 osób na 1000 mieszkańców). Ponadto w 2015 r. 17 gospodarstw domowych na terenie miejscowości nadal było stałymi beneficjentami środowiskowej pomocy społecznej, tylko 4 osoby do 18 r.ż. korzysta z pomocy w formie dożywiania, a dla 18 dzieci rodzice pobierają zasiłki rodzinne. Dane statystyczne w zakresie pobierania pomocy społecznej wskazują na stopniowy spadek liczby składanych wniosków.

Wśród mieszkańców zdiagnozowano ograniczoną chęć do integracji i podjęcia działań oddolnych - na terenie miejscowości nie działa obecnie żadna organizacja czy stowarzyszenie, ale istnieje świetlica wiejska udostępniona mieszkańcom dla działań społecznych. Świetlica mieści się w budynku byłej szkoły, budynek wymaga prac termo modernizacyjnych oraz wymiany pokrycia dachu.

Zgodnie z danymi uzyskanymi z konsultacji społecznych wśród mieszkańców Opaleńca, w tym również z informacji uzyskanych od sołtysa wsi, wśród największych problemów, które dotyczą miejscowość znajdują się:

- Brak lub niewystarczający dostęp do usług transportowych,
- Niewystarczający dostęp do chodników,
- Niski poziom zaangażowania społecznego mieszkańców,
- Niewystarczający dostęp do instytucji i obiektów kultury.

Mieszkańcy wskazali również na najważniejsze rodzaje przedsięwzięć, które powinny być podjęte w celu ograniczenia negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych i technicznych:

- Pomoc dla dzieci i rodzin zagrożonych dysfunkcją obejmujące tworzenie i rozwój placówek wsparcia dziennego dzieci i młodzieży, w tym świetlic środowiskowych, klubów, ognisk wychowawczych i placówek specjalistycznych,
- Rozwój dziennych form wsparcia, środowiskowych usług społecznych realizowane na rzecz osób niesamodzielnych i osób z niepełno sprawnościami,
- Programy wsparcia finansowego dla osób zainteresowanych w tworzeniu własnej działalności gospodarczej,
- Rozbudowa/modernizacja infrastruktury drogowej i towarzyszącej (chodniki, ścieżki rowerowe, parkingi,
- Programy wsparcia szkoleniowo-doradczego dla osób zainteresowanych tworzeniem własnej działalności gospodarczej.

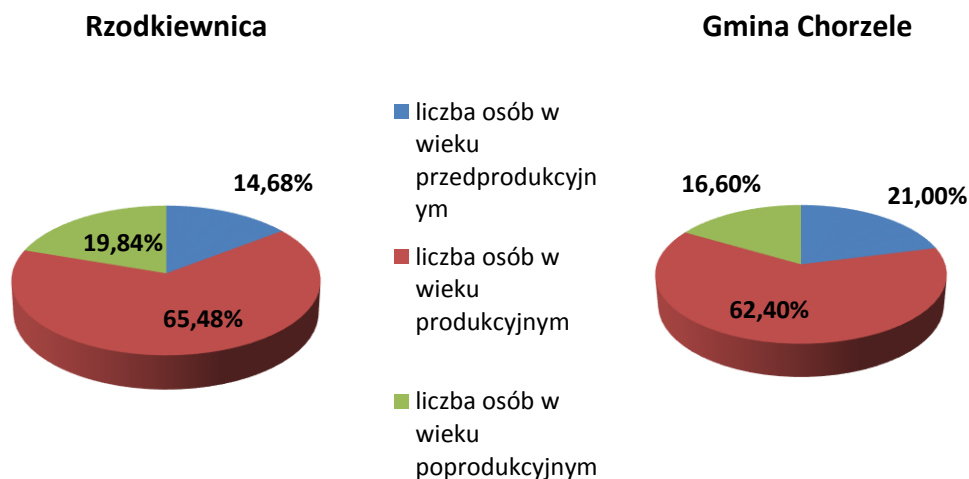
Wnioski z analizy jakościowej Podobszaru zdegradowanego - miejscowości Opaleniec:

1. Zdiagnozowany problem związany z bezpieczeństwem publicznym – wysoka liczba interwencji służb publicznych
2. Spadające bezrobocie, ale duży odsetek osób długotrwale bezrobotnych.
3. Spadający udział osób pobierających zasiłki pomocy społecznej.
4. Wyniki z analizy danych uzyskanych z konsultacji społecznych potwierdzają chęć mieszkańców do udziału w działaniach aktywizacyjnych, związanych utworzeniem własnej działalności gospodarczej oraz chęć udziału w programach wsparcia szkoleniowo-doradczego.

Podobszar RZODKIEWNICA

Rzodkiewnica to miejscowość zlokalizowana na wschód od miasta gminnego Chorzele (sąsiaduje od południa z miejscowością Krukowo).

Miejscowość zamieszkuje łącznie 303 mieszkańców, przy czym udział poszczególnych grup ekonomicznych wygląda następująco:

Pod względem udziału poszczególnych grup ekonomicznych miejscowość Rzodkiewnica charakteryzuje się pozytywnie na tle statystyki gminnej – miejscowość ma o wiele niższy odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, zbliżony odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym oraz znacząco wyższy odsetek osób w wieku produkcyjnym. Oznacza to, że miejscowość ma stosunkowo duży potencjał demograficzny do dalszego rozwoju wspomagającego ośrodka gminy. Jednakże wyższy udział ludności w wieku produkcyjnym wskazuje również na podaż na pracę wśród mieszkańców Rzodkiewnicy.

Obszarem problemowym miejscowości jest stosunkowo wysokie bezrobocie wśród mieszkańców. Udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym dla Rzodkiewnicy wynosi 12,56 %, przy czym średni wynik dla gminy to 8,08%. Wśród 26 osób zarejestrowanych jako bezrobotne, aż połowa to osoby bez zatrudnienia powyżej 12 miesięcy (6,28% wśród osób w wieku produkcyjnym, średni wskaźnik dla gminy 4,36%). Bezrobocie w ciągu ostatnich pięciu lat nieznacznie spadło, ale nadal jest na bardzo wysokim nieakceptowanym poziomie.

Wysoki poziom bezrobocia jest związany z brakiem małych i średnich zakładów pracy zarówno na terenie Rzodkiewnicy jak i okolicy miejscowości. W Rzodkiewnicy funkcjonuje obecnie tylko 7 podmiotów gospodarczych – mikroprzedsiębiorstw, w tym firmy budowlano-remontowe, podmioty usługowe. Wskaźnik przedsiębiorczości liczony jako liczba podmiotów gospodarczych na 100 osób dla Rzodkiewnicy wynosi 0,99, **co jest wartością najniższą na wyznaczonym obszarze zdegradowanym** i jest niższa niż średnia dla gminy (3,37 podmiotów/100 osób). Na terenie miejscowości nigdy nie było dużych zakładów pracy, dlatego też młodzi mieszkańcy Rzodkiewnicy zazwyczaj wyjeżdżali za pracą do większych miast głównie na terenie województwa mazowieckiego. Część mieszkańców prowadzi własne gospodarstwa rolne jednakże słabe klasy bonitacyjne tutejszych gleb nie pozwalają na

rozwiniecie efektywnej i dochodowej gospodarki rolnej, która mogłaby generować dodatkowe miejsca pracy w gospodarstwie lub w przetwórstwie produktów rolnych.

Brak większych zakładów pracy w miejscowości, brak możliwości efektywnego gospodarowania ziemi rolnej przekłada się na postępujące ubóstwo mieszkańców Rzodkiewnicy. W latach 2011-2015 zdiagnozowano wzrost liczby mieszkańców pobierających zasiłki z pomocy społecznej z 13 w 2011 r. do 22 osób w 2015 r. Ponadto 26 gospodarstw domowych na terenie miejscowości są stałymi beneficjentami środowiskowej pomocy społecznej, 43 osoby do 18 r.ż. korzysta z pomocy w formie dożywiania, dla 55 dzieci rodzice pobierają zasiłki rodzinne. Dane te potwierdzają problem w zakresie ubóstwa mieszkańców. Miejscowość zamieszkuje łącznie 5 osób z niepełno sprawnościami, z których część korzysta z pomocy społecznej OPS w Chorzelach.

Brak widocznych perspektyw na pracę powoduje utrwalanie biernej postawy wśród bezrobotnych mieszkańców miejscowości, większość tych osób nie jest zainteresowana podjęciem pracy, nie jest zainteresowana podjęciem samodzielnych działań w zakresie dokończenia się, nabycia nowych umiejętności, nowego zawodu. Jest to również często związane z problemem braku możliwości dojazdu na miejsce prowadzonych działań aktywizacyjnych i szkoleniowych realizowanych na terenie gminy np. przez OPS w Chorzelach lub PUP w Przasnyszu. Bezrobotni z terenu miejscowości Rzodkiewnica, w tym w szczególności osoby długotrwale bezrobotne potrzebują intensywnych i kompleksowych działań integracyjnych i aktywizacyjnych, aby w perspektywie najbliższych lat móc zachęcić ich do podjęcia próby wyjścia z bezrobocia. Działania te powinny odbyć się najlepiej na miejscu w obrębie Rzodkiewnicy, gdyż brak możliwości dojazdu środkami komunikacji publicznej znacząco utrudnia im przemieszczanie się w obrębie gminy (a często wręcz zniechęca do podjęcia jakichkolwiek działań).

Wśród mieszkańców zdiagnozowano również ograniczoną chęć do integracji i podjęcia działań oddolnych - na terenie miejscowości funkcjonuje obecnie tylko 1 stowarzyszenie Ochotnicza Straż Pożarna w Rzodkiewnicy. Poza tym brakuje inicjatyw społecznych wśród mieszkańców, co po części jest związane z brakiem odpowiedniej infrastruktury, która umożliwiłaby spotkania mieszkańców.

W Rzodkiewnicy zlokalizowany jest budynek gminny pełniący funkcję świetlicy wiejskiej oraz siedziby OSP Rzodkiewnica. Budynek wymaga dokończenia podjętych w ostatnich latach prac termomodernizacyjnych, gdyż obecny stan techniczny nie pozwala na prawidłowe jego funkcjonowanie jako budynku użyteczności publicznej. Budynek przez brak odpowiedniej izolacji termicznej (ściany i dach) oraz brak odpowiedniego wyposażenia nie jest wykorzystywany na cele integracji i aktywizacji mieszkańców. Poniżej zdjęcie omawianego budynku.

Zgodnie z danymi uzyskanymi z konsultacji społecznych wśród mieszkańców Rzodkiewnicy, w tym również z informacji uzyskanych od sołtysa wsi, wśród największych problemów, które dotyczą miejscowość znajdują się:

- Zły stan techniczny i/lub braki w infrastrukturze drogowej,
- Mała liczba przedsiębiorstw,
- Bezrobocie,
- Niski poziom wykształcenia mieszkańców.

Mieszkańcy wskazali również na najważniejsze rodzaje przedsięwzięć, które powinny być podjęte w celu ograniczenia negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych i technicznych:

- Realizacja programów integracji i aktywizacji społeczno-zawodowej dla osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym
- Promowanie w społeczeństwie różnorodnych form samozatrudnienia,
- Rozwój infrastruktury technicznej na obszarach rewitalizowanych w celu ich aktywizacji społecznej i gospodarczej,
- Zagospodarowanie przestrzeni publicznych na parki, skwery, place zabaw itp.,
- Rozbudowa/modernizacja świetlic wiejskich i poprawa jakości ich wyposażenia,
- Programy wsparcia szkoleniowo-doradczego dla osób zainteresowanych tworzeniem własnej działalności gospodarczej.

Wnioski z analizy jakościowej Podobszaru zdegradowanego - miejscowości Rzodkiewnica:

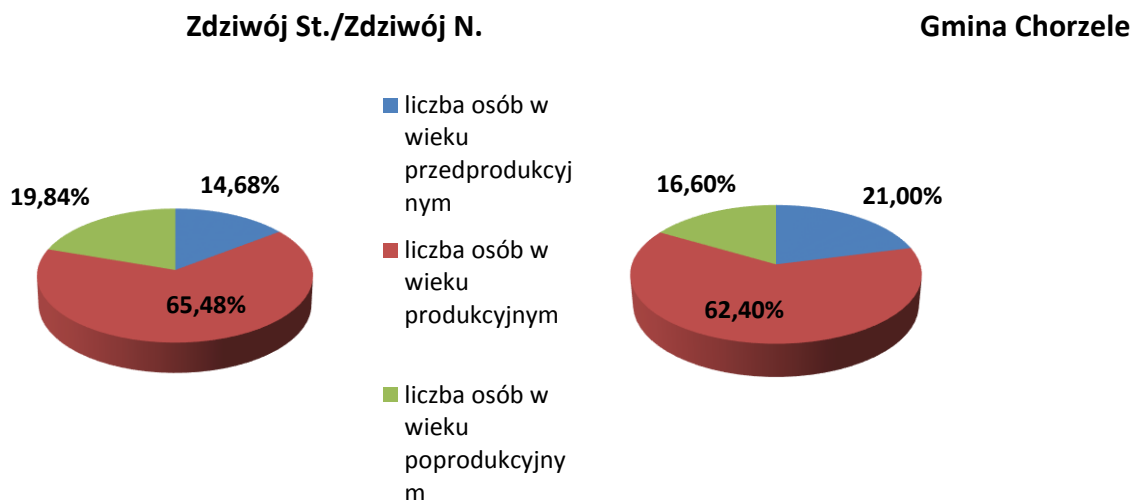
1. Wysoki poziom bezrobocia wśród mieszkańców, w tym duży udział osób długotrwale bezrobotnych.
2. Bardzo mała liczba podmiotów gospodarczych, brak miejsc pracy, brak perspektyw na zatrudnienie w okolicy miejscowości.

3. Brak odpowiedniej jakości gleb dla rozwoju dochodowej gospodarki rolnej.
4. Postępujące ubożenie społeczeństwa, co przekłada się na znaczące zwiększenie liczby osób korzystających z pomocy społecznej.
5. Utrwalająca się bierność mieszkańców, w tym przede wszystkim osób bezrobotnych, brak chęci do podjęcia inicjatyw w zakresie szukania pracy, dokończenia się, zmiany kwalifikacji zawodowych.
6. Brak odpowiedniej infrastruktury potrzebnej do skutecznej integracji i aktywizacji mieszkańców, w tym osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym – budynek, w którym mieści się świetlica wymaga działań modernizacyjnych, w tym termomodernizacji oraz wyposażenia.
7. Wyraźne nawarstwienie problemów ze sfer społecznej, gospodarczej i technicznej.
8. Główna przyczyna zjawisk kryzysowych: brak miejsc pracy, bardzo niska przedsiębiorczość wśród mieszkańców.
9. Wyniki z analizy danych uzyskanych z konsultacji społecznych potwierdzają chęć mieszkańców do udziału w działaniach integracyjnych, realizacji działań infrastrukturalnych związanych z modernizacją świetlicy wiejskiej. Mieszkańcy wyrażają chęć udziału w programach wsparcia szkoleniowo-doradczego oraz w zakresie promocji zatrudnienia.

Podobszar ZDZIWÓJ STARY/ZDZIWÓJ NOWY

Zdziwój Stary oraz **Zdziwój Nowy** to miejscowości zlokalizowane na północny zachód od miasta Chorzele, które stanowią razem jedną zwartą zabudowę. Stanowią ośrodek wspomagający ośrodek gminny w zakresie obsługi mieszkańców gminy.

Obszar zamieszkuje łącznie 252 osoby, przy czym udział poszczególnych grup ekonomicznych wygląda następująco:

Pod względem udziału poszczególnych grup ekonomicznych miejscowość Zdziwój charakteryzuje się wyjątkowo negatywnie na tle statystyki gminnej – miejscowość ma

znacząco niższy odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym oraz znacząco wyższy odsetek osób w wieku poprodukcyjnym. Oznacza to, że miejscowość w przyspieszonym tempie starzeje się, co będzie się przekładać w najbliższym czasie na potrzeby w zakresie opieki medycznej i asystenckiej dla najstarszych mieszkańców Zdziwója. Również stosunkowo wysoki udział ludności w wieku produkcyjnym stanowi problem przez wzgląd na wysoką podaż na pracę na terenie Zdziwója.

Znaczącym obszarem problemowym miejscowości jest stosunkowo wysokie bezrobocie wśród mieszkańców. Udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym dla obszaru Zdziwója wynosi 11,52 %, przy czym średni wynik dla gminy to 8,08%. Wśród 19 osób zarejestrowanych jako bezrobotne, 9 osób pozostaje bez zatrudnienia powyżej 12 miesięcy (5,45% wśród osób w wieku produkcyjnym, średni wskaźnik dla gminy 4,36%). Bezrobocie w ciągu ostatnich pięciu lat utrzymywało się mniej więcej na podobnym poziomie.

Stosunkowo wysoki poziom bezrobocia jest związany z brakiem małych i średnich zakładów pracy zarówno na terenie Zdziwója i okolic. Jeszcze pod koniec ubiegłego wieku na terenie Zdziwója funkcjonowały: Szkoła Podstawowa, Przedszkole oraz Poczta, które zatrudniały mieszkańców. Mieszkańcy Zdziwója byli również zatrudnieni w pobliskim Nadleśnictwie Jarzynny Kierz, po przeniesieniu tej jednostki do Przasnysza zredukowano etaty i mieszkańcy stracili pracę.

W miejscowości funkcjonuje obecnie tylko 7 podmiotów gospodarczych – mikroprzedsiębiorstw, w tym firmy budowlano-remontowe, podmioty usługowe (sklep, usługi transportowe i inne usługi). Wskaźnik przedsiębiorczości liczony jako liczba podmiotów gospodarczych na 100 osób dla Zdziwója wynosi 2,78, co jest wartością niższą niż średnia dla gminy (3,37 podmiotów/100 osób). Młodzi mieszkańcy Zdziwója opuszczają gminę w poszukiwaniu pracy w większych miastach regionu i Polski, inni młodzi prowadzą gospodarstwa rolne odziedziczone po rodzicach, jednakże słabe klasy bonitacyjne tutejszych gleb nie pozwalają na rozwinięcie efektywnej i dochodowej gospodarki rolnej, która mogłaby generować dodatkowe miejsca pracy w gospodarstwie lub w przetwórstwie produktów rolnych.

Brak większych zakładów pracy w miejscowości, brak możliwości efektywnego gospodarowania ziemi rolnej oraz brak perspektyw zatrudnienia w najbliższej okolicy przekłada się z jednej strony na znaczącą depopulację tego obszaru oraz na postępujące ubóstwo pozostałych na miejscu mieszkańców Zdziwója. W latach 2011-2015 zdiagnozowano bardzo wysoki wzrost liczby mieszkańców pobierających zasiłki z pomocy społecznej z 9 w 2011 r. do 28 osób w 2015 r. (3-krotny wzrost w ciągu 5 lat). Ponadto 22 gospodarstwa domowe na terenie miejscowości są stałymi beneficjentami środowiskowej pomocy społecznej, 22 osoby do 18 r.ż. korzystają z pomocy w formie dożywiania, dla 23 dzieci rodzice pobierają zasiłki rodzinne. Dane te potwierdzają problem w zakresie ubóstwa mieszkańców. Obszar zamieszkuje łącznie 5 osób z niepełno sprawnościami, z których część korzysta z pomocy społecznej OPS w Chorzelach.

Brak widocznych perspektyw na pracę powoduje utrwalanie biernej postawy wśród bezrobotnych mieszkańców obszaru Zdziwója, większość tych osób nie jest zainteresowana podjęciem pracy, nie jest zainteresowana podjęciem samodzielnych działań w zakresie kształcenia się, nabycia nowych umiejętności, nowego zawodu. Jest to również często związane z problemem braku możliwości dojazdu na miejsce prowadzonych działań aktywizacyjnych i szkoleniowych realizowanych na terenie gminy np. przez OPS w Chorzelach lub PUP w Przasnyszu. Bezrobotni z terenu miejscowości Zdziwój Stary i Zdziwój Nowy, w tym w szczególności osoby długotrwale bezrobotne potrzebują intensywnych i kompleksowych działań integracyjnych i aktywizacyjnych, aby w perspektywie najbliższego czasu móc ich zachęcić do podjęcia próby wyjścia z bezrobocia. Działania te powinny odbyć się najlepiej na miejscu na obszarze Zdziwója, gdyż brak możliwości dojazdu środkami komunikacji publicznej znacząco utrudnia im przemieszczanie się w obrębie gminy (a często wręcz zniechęca do działania).

Wśród mieszkańców zdiagnozowano również ograniczoną chęć do integracji i podjęcia działań oddolnych - na terenie miejscowości działają obecnie tylko 2 stowarzyszenia Ochotnicza Straż Pożarna w Zdziwóju Starym o Koło Gospodyń Wiejskich w Zdziwóju Nowym. Poza tym brakuje inicjatyw wśród mieszkańców, co po części jest związane z brakiem odpowiedniej infrastruktury, która umożliwiłaby spotkania integracyjne i aktywizacyjne mieszkańców (na obszarze nie ma zlokalizowanych budynków typu świetlica wiejska czy remiza OSP), jak również nie ma innej infrastruktury, która mogłaby być użyta na potrzebę integracji aktywizacji mieszkańców, w tym osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Na granicy obu miejscowości Zdziwój Stary/Zdziwój Nowy zlokalizowany jest budynek komunalny będący własnością Powiatu Przasnyskiego – budynek ten był siedzibą szkoły Podstawowej w Zdziwóju Starym. Obiekt jest obecnie pustostanem i wykazuje oznaki degradacji infrastruktury. Pomimo wysokiego stopnia eksploatacji, nieruchomość posiada odpowiednie warunki techniczne i kubaturę do utworzenia w nim zakładu pracy, inkubatora przedsiębiorczości lub innego podmiotu, którego celem byłby rozwój przedsiębiorczości na terenie Zdziwója. Poniżej zdjęcie omawianego budynku.

Zgodnie z danymi uzyskanymi z konsultacji społecznych wśród mieszkańców Zdziwója, w tym również z informacji uzyskanych od sołtysa wsi, wśród największych problemów, które dotyczą miejscowość znajdują się:

- Bezrobocie,
- Nadużywanie alkoholu oraz innych używek,
- Mała liczba przedsiębiorstw,
- Ubóstwo,
- Niski poziom wykształcenia mieszkańców.

Mieszkańcy wskazali również na najważniejsze rodzaje przedsięwzięć, które powinny być podjęte w celu ograniczenia negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych i technicznych:

- Realizacja programów w zakresie wsparcia rodzin wielodzietnych, ubogich rodzin z dziećmi, rodzin z osobami starszymi, rodzin z osobami z niepełnosprawnościami oraz rodzin z innymi osobami niesamodzielnymi i rodziców samotnie wychowujących dzieci,
- Pomoc dla dzieci i rodzin zagrożonych dysfunkcją obejmujące tworzenie i rozwój placówek wsparcia dziennego dzieci i młodzieży, w tym świetlic środowiskowych, klubów, ognisk wychowawczych i placówek specjalistycznych,
- Poprawa dostępu do usług zdrowotnych,
- Programy wsparcia finansowego dla osób zainteresowanych w tworzeniu własnej działalności gospodarczej,
- Wspieranie początkowej fazy rozwoju przedsiębiorstw (tworzenie inkubatorów przedsiębiorczości, usługi doradcze),
- Programy wsparcia szkoleniowo-doradczego dla osób zainteresowanych tworzeniem własnej działalności gospodarczej.
- Rozwój infrastruktury technicznej na obszarach rewitalizowanych w celu ich aktywizacji społecznej i gospodarczej
- Zagospodarowanie przestrzeni publicznych na parki, skwery, place zabaw itp.,
- Rozbudowa/modernizacja świetlic wiejskich i poprawa jakości ich wyposażenia

Wnioski z analizy jakościowej Podobszaru zdegradowanego - miejscowości Zdziwój Stary/Zdziwój Nowy:

1. Liczba wskaźników potwierdzających sytuację kryzysową na obszarze miejscowości – 10 wskaźników, potwierdzająca 2. co do wartości największe nawarstwienie zjawisk kryzysowych sfery społecznej, technicznej i gospodarczej.
2. Bardzo negatywna struktura demograficzna obszaru – szybkie starzenie się społeczeństwa, spowodowane przede wszystkim opuszczaniem tego terenu przez ludzi młodych.

-
3. Starzejące się społeczeństwo w niedługim czasie będzie potrzebowało kompleksowych usług medycznych i opiekuńczych.
 4. Wysoki poziom bezrobocia wśród mieszkańców, w tym bardzo udział osób długotrwale bezrobotnych.
 5. Bardzo mała liczba podmiotów gospodarczych, brak miejsc pracy, brak perspektyw na zatrudnienie w okolicy Zdziwója.
 6. Brak odpowiedniej jakości gleb dla rozwoju dochodowej gospodarki rolnej.
 7. Bardzo szybko postępujące ubożenie społeczeństwa, co przekłada się na znaczące zwiększenie liczby osób korzystających z pomocy społecznej.
 8. Utrwalająca się bierność mieszkańców, w tym przede wszystkim osób bezrobotnych, brak chęci do podjęcia inicjatyw w zakresie szukania pracy, doksztalcenia się, zmiany kwalifikacji zawodowych.
 9. Brak odpowiednio przygotowanej infrastruktury potrzebnej do uruchomienia działań gospodarczych na terenie miejscowości – obszar potrzebuje nowych zakładów pracy oraz podmiotu aktywizującego działalność gospodarczą, takim jak Inkubator Przedsiębiorczości.
 10. Brak odpowiedniej infrastruktury służącej skutecznej integracji i aktywizacji mieszkańców, w tym osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.
 11. Wyraźne nawarstwienie problemów ze sfer społecznej, gospodarczej i technicznej.
 12. Główna przyczyna zjawisk kryzysowych: brak rozwiniętej gospodarki, zamknięcie instytucji, które dostarczały miejsc pracy dla mieszkańców, niska przedsiębiorczość wśród mieszkańców.
 13. Wyniki z analizy danych uzyskanych z konsultacji społecznych potwierdzają chęć mieszkańców do udziału w działaniach aktywizacyjnych oraz programach wsparcia szkoleniowo-doradczego oraz w zakresie utworzenia własnych działalności gospodarczych.

Wyznaczony na podstawie analizy wskaźnikowej obszar zdegradowany Gminy Chorzele składa się z 6 podobszarów (7 miejscowości): Krukowo, Łaz, Mącice, Opaleniec, Rzodkiewnica, Zdziwój Stary/Zdziwój Nowy. Tak wyznaczony obszar zdegradowany zamieszkuje łącznie 1.916 osób, co stanowi 18,5% wszystkich mieszkańców Gminy Chorzele. Zasięg przestrzenny wyznaczonego obszaru zdegradowanego pokrywa się powierzchniowo z granicami wymienionych powyżej miejscowości (przedstawiono to również na mapie na stronie 52 niniejszego Programu Rewitalizacji). Powierzchnia tak wyznaczonego obszaru zdegradowanego wynosi łącznie ok. 10.985,53 ha, co stanowi 29,57% powierzchni Gminy Chorzele.

Zgodnie z wytycznymi dotyczącymi wyznaczania obszaru rewitalizacji, obszar nie może obejmować łącznie terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkanym przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. Biorąc pod uwagę, iż powierzchnia wyznaczonego

obszaru zdegradowanego przekracza 20% powierzchni gminy (29,57%), postanowiono skoncentrować obszar rewitalizacji do podobszarów, które wykazują największe natężenie zjawisk kryzysowych, przy czym zjawiska na tych obszarach mają tendencję stałą lub rosnącą, a jednocześnie obszary mają istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego. Dla określenia wskaźników jakościowych przeprowadzono dodatkowo diagnozę poszczególnych obszarów zdegradowanych, w ramach których uzyskano wskaźniki jakościowe wskazujące na przyczyny zjawisk kryzysowych oraz stopień nawarstwienia problemów sfery społecznej, gospodarczej i technicznej.

Biorąc pod uwagę powyższe wskazano do rewitalizacji następujące obszary zdegradowane:

1. Mącice
2. Krukowo
3. Rzodkiewnica
4. Zdziwój Stary/Zdziwój Nowy

Wyznaczony do rewitalizacji obszar zamieszkuje łącznie 1.344 mieszkańców (12,97% wszystkich mieszkańców gminy). Łączna powierzchnia wyznaczonego obszaru wynosi 6.586,74 ha, co stanowi 17,73% powierzchni gminy. Tak wyznaczony obszar zamieszkuje łącznie 97 osób bezrobotnych, w tym 54 osoby długotrwale bezrobotne, 63 osoby korzystające z zasiłków pomocy społecznej, 105 gospodarstw domowych stałych beneficjentów pomocy społecznej.

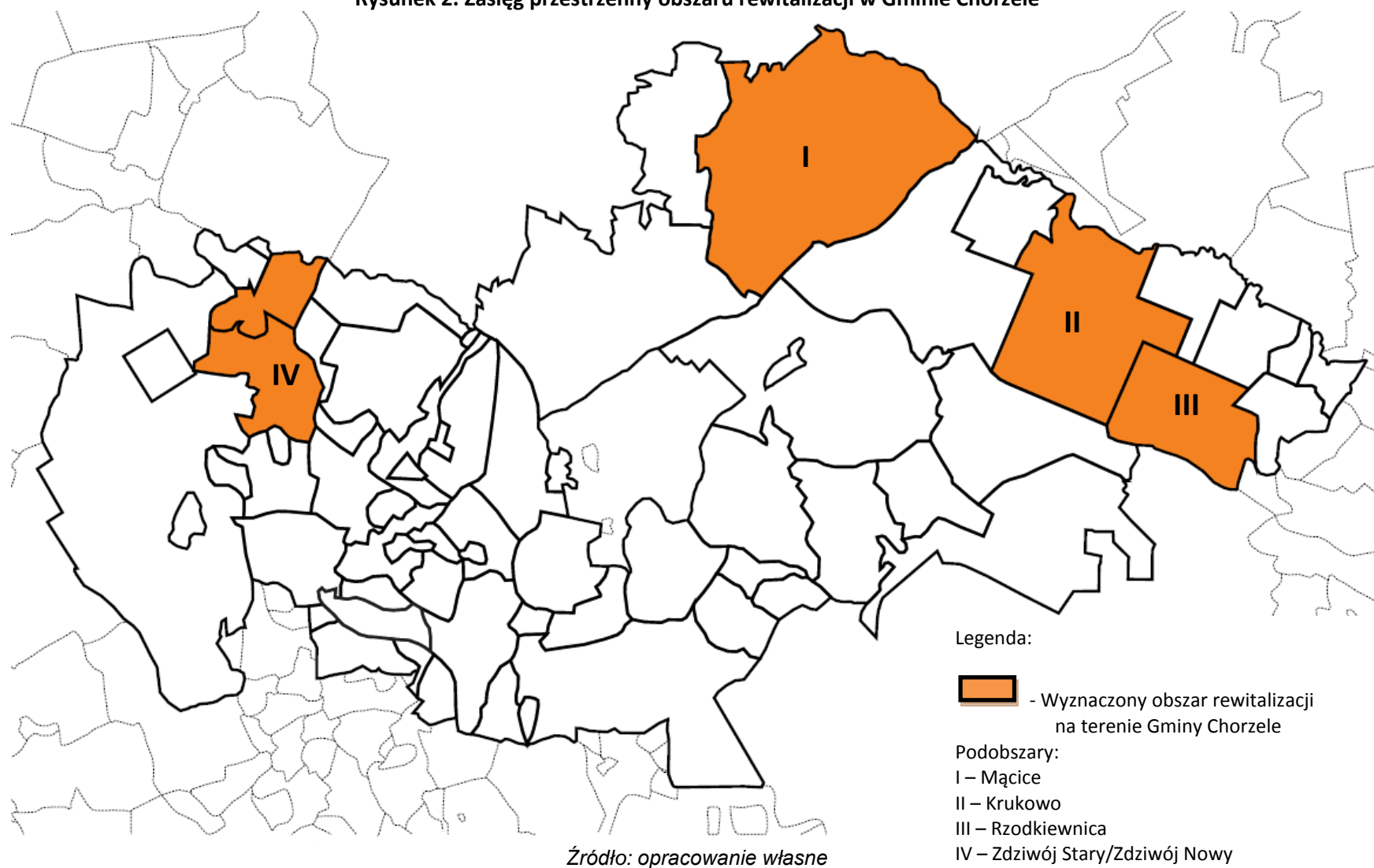
Wszystkie wskazane miejscowości obszaru zdegradowanego charakteryzują się znaczącą koncentracją negatywnych zjawisk, przy czym wszystkie wskazane obszary zdegradowane mają istotne znaczenie dla rozwoju gminy. Miejscowości Zdziwój Stary i Zdziwój Nowy (które razem stanowią jedną zwartą zabudowę) oraz Krukowo pełnią w gminie rolę lokalnych centrów społeczno-gospodarczych. Miejscowości Mącice oraz Rzodkiewnica również stanowią ważne elementy osadnicze gminy, przy czym charakteryzują się wysokimi liczbami bezwzględными w zakresie liczby bezrobotnych oraz osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej, czyli grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji pokrywa się z zasięgiem wskazanych podobszarów zdegradowanych, granice obszaru stanowią granice administracyjne wskazanych miejscowości. Łączna powierzchnia obszaru rewitalizacji wynosi 6.586,74 ha, co stanowi 17,73% powierzchni całej Gminy Chorzele.

Poniżej przedstawiono mapę poglądową zasięgu obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Chorzele – miejscowości objęte obszarem zdegradowanym wskazane do rewitalizacji).

Zasięg przestrzenny wskazano na również na mapie będącej załącznikiem nr 1 do Programu Rewitalizacji (mapa w formacie A3).

Rysunek 2. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji w Gminie Chorzele

4.3 Analiza jakościowa obszaru rewitalizacji

Na terenie Gminy Chorzele wyznaczono obszar rewitalizacji składający się z 4 podobszarów rewitalizacji, są to:

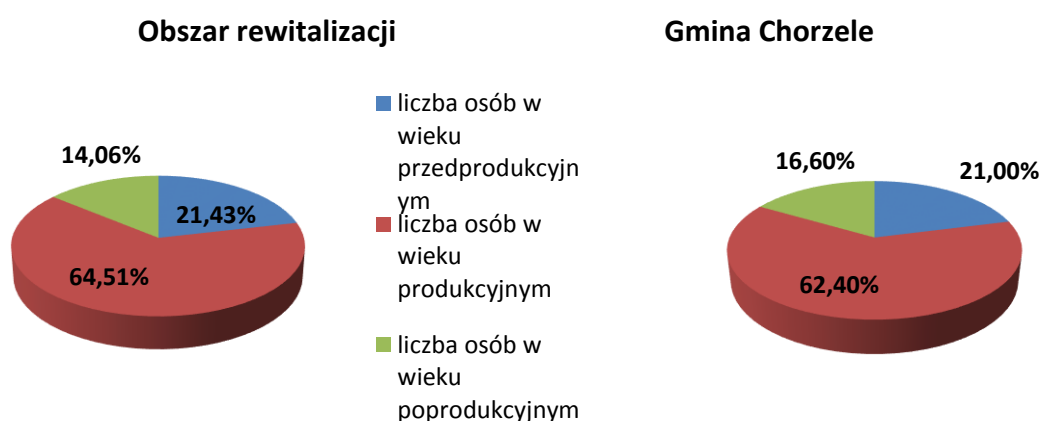
- 1) Podobszar Mącice
- 2) Podobszar Krukowo
- 3) Podobszar Rządkiwnica
- 4) Podobszar Zdziwój Stary/Zdziwój Nowy

Podobszary pokrywają się z administracyjnie wyznaczonymi obszarami podanych powyżej miejscowości (do poszczególnych podobszarów zaliczono całą powierzchnię danych miejscowości).

Sfera społeczna

Cały wyznaczony obszar rewitalizacji zamieszkuje łącznie 1.344 osoby (osoby zameldowane na stałe), co stanowi 12,97% ogólnej liczby mieszkańców Gminy Chorzele (wg stanu na dzień 31.12.2015 r.).

Struktura ludności według ekonomicznych grup wiekowych na obszarze rewitalizacji przedstawia się korzystniej niż w przypadku struktury ludności wyliczonej dla całej Gminy Chorzele: 64,51% (867 osób) mieszkańców obszaru rewitalizacji to ludność w wieku produkcyjnym, udział ludności w wieku poprodukcyjnym stanowi 14,06% (189 osób), a liczba osób nieletnich (poniżej 18 r.ż.) to 21,42% (288 osób).

Zarówno na obszarze rewitalizacji jak i całej gminy obserwowany jest postępujący wzrost liczebności osób w wieku poprodukcyjnym, który stopniowo wpływa na nasilenie się problemów związanych z brakiem odpowiednio wykształconych usług z zakresu opieki społecznej i zdrowotnej dla osób starszych. Taka perspektywa wymaga podjęcia licznych inicjatyw na rzecz rozwoju usług zdrowotnych i opiekuńczych skierowanych do osób starszych, niepełnosprawnych oraz niesamodzielnych. Starzenie się społeczeństwa nie jest procesem

indywidualnym dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji, czy całej gminy – proces ten dotyczy zarówno województwa mazowieckiego jak i całego kraju. W najbliższym czasie potrzebne będzie dostosowanie infrastruktury i usług do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych (stopniowe likwidowanie barier architektonicznych w budynkach publicznych, rozwój usług transportowych na potrzebę osób starszych - dojazd do placówki medycznej, do placówek społecznych i handlowych, rozwój usług opiekuńczych typu domów seniora, domów pobytu dziennego, domów środowiskowych itp.).

Istotnym problemem analizowanego obszaru jest bardzo wysoki poziom bezrobocia, w tym bezrobocia utrwalonego. Ogólna liczba bezrobotnych na obszarze rewitalizacji to 97 osób, co stanowi 18,3% wszystkich osób bezrobotnych w Gminie Chorzele. Wśród bezrobotnych znaczny odsetek stanowią osoby długotrwale bezrobotne – ponad 55,67% zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców obszaru rewitalizacji (54 osoby). Bezrobocie liczone jako udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym wskazuje, że jest to czynnik kryzysowy na obszarze rewitalizacji. Udział bezrobotnych na obszarze rewitalizacji wynosi 11,19%, natomiast wskaźnik liczony dla całej gminy to 8,08%. Również udział osób długotrwale bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym na obszarze rewitalizacji jest wyższe (6,22%) niż liczone dla całej gminy (4,36%). Problem bezrobocia w ostatnich latach się nasilił i to zarówno na obszarze całej gminy jak i na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji – w przypadku danych statystycznych gminy w latach 2010-2015 nastąpił wzrost bezwzględnej liczby osób bezrobotnych o 8,6% (42 osoby), pomimo faktu, iż w tym samym czasie z terenu gminy w wyniku ruchów migracyjnych ubyło łącznie 235 mieszkańców (ok. 2,25% ludności). Przyczyn wysokiego i utrzymującego się stopnia bezrobocia należy szukać m.in. w: znacznym oddaleniu tego obszaru od dużych miast wojewódzkich oraz większych miast regionu województwa mazowieckiego, bardzo małej liczbie firm, w tym przede wszystkim dużych i średnich przedsiębiorstw produkcyjnych, niskiej jakości użytków rolnych, które pozwalałyby na intensywną gospodarkę rolną, a tym samym samo zatrudnienie w rolnictwie. Ponadto czynnikiem wpływającym na utrzymywanie się wysokiego bezrobocia jest również brak instytucji otoczenia biznesu, które wspomagałyby osoby bezrobotne w dopracowaniu pomysłu na utworzenie własnej firmy. W obrębie Gminy nie funkcjonuje obecnie żaden podmiot pełniący funkcję Instytucji Otoczenia Biznesu (IOB), który by oferował usługi z zakresu wspierania przedsiębiorczości (np. Inkubator przedsiębiorczości z dostępem do pomieszczeń biurowych, mediów, doradztwa i specjalistycznych szkoleń).

Brak pracy lub jej strata jest przyczyną wielu bardzo niepokojących zjawisk społecznych (wzrost przestępczości, uzależnienia od alkoholu i innych środków odurzających, patologie rodzinne), a także czynnikiem skutecznie ograniczającym popyt wewnętrzny. Długotrwale występowanie tych efektów bezrobocia może wpływać bezpośrednio na wzrost wydatków gminy na pomoc społeczną w zakresie minimalizacji niekorzystnych zjawisk społecznych.

Bezrobocie jest obok ubóstwa jednym z najczęstszych powodów objęcia pomocą społeczną. 63 mieszkańców obszaru rewitalizacji to osoby korzystające z zasiłków pomocy społecznej, co

oznacza, że na obszarze poddanym rewitalizacji zamieszkuje ponad 19,87% wszystkich osób korzystających z zasiłków społecznych. Formą pomocy społecznej, która dobrze obrazuje skalę zjawisk kryzysowych, jest dożywianie. Dożywianiem najczęściej są objęte dzieci z rodzin korzystających z pomocy społecznej ze względu na bezrobocie, czy ubóstwo. Na obszarze rewitalizacji z dożywiania korzystają 143 osoby do 18 r.ż., tj. 20,03% ogółu osób dożywianych w gminie. Zaniepokojenie budzi również odsetek gospodarstw domowych stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej zamieszkujących obszar – 105 gospodarstw, co stanowi 19,23% stałych beneficjentów pomocy w gminie.

Negatywne zjawiska społeczne występujące na obszarze rewitalizacji odnoszą się również do sfery porządku publicznego. W 2015 r. na tym terenie odnotowano 33 przestępstwa (18,33% przestępstw w gminie) oraz przeprowadzono 155 interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego (11,07% interwencji w gminie). Liczba założonych niebieskich kart wyniosła 10 szt., czyli 21,28% założonych kart w Gminie.

Wnioski z analizy społecznej:

Przeprowadzona analiza społeczna pozwoliła na zidentyfikowanie podstawowych problemów natury społecznej dla obszaru rewitalizacji:

- Wysokie bezrobocie, w tym bezrobocie długotrwałe,
- Wysokie natężenie negatywnych zjawisk społecznych: ubóstwo objawiające się wysokim odsetkiem osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej, w tym zasiłków na dożywianie dzieci, zasiłków na dzieci, przemoc w rodzinie (liczba niebieskich kart).

Najpoważniejszym problemem społecznym obszaru rewitalizacji jest bezrobocie, które przekłada się często na wzrastające ubóstwo mieszkańców, na poziom pobieranych środków pomocy społecznej. Koszty społeczne zjawiska bezrobocia są wysokie (np. kwota zasiłków, koszty aktywizacji, brak wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych, niższa konsumpcja i popyt na towary i usługi), stąd też konieczne jest podjęcie środków zaradczych, które przyczyniłyby się do zmniejszenia skali tego zjawiska. Możliwymi działaniami zaradczymi dla zjawiska bezrobocia powinny być: szeroko prowadzone przedsięwzięcia aktywizacyjne dla osób bezrobotnych, w tym niepełnosprawnych i osób starszych prowadzone np. przez OPS w Chorzelach lub organizacje pożytku społecznego, modernizacja i wyposażenie budynków publicznych, w których prowadzone byłyby spotkania/warsztaty w ramach programów aktywizacyjnych, stworzenie odpowiedniej infrastruktury technicznej umożliwiającej stworzenie nowych firm i podmiotów (np. utworzenie inkubatora przedsiębiorczości).

W wyniku postępującego starzenia się społeczeństwa w najbliższym czasie potrzebne będzie dostosowanie infrastruktury i usług do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych (stopniowe likwidowanie barier architektonicznych w budynkach publicznych, rozwój usług transportowych na potrzebę osób starszych, rozwój usług opiekuńczych typu dom seniora, dom pobytu dziennego, dom środowiskowy itp.).

Tabela 21. Analiza wskaźnikowa porównawcza dla poszczególnych miejscowości - podobszarów rewitalizacji, całego obszaru rewitalizacji oraz obszaru całej Gminy Chorzele – sfera społeczna.

	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności	Udział bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Liczba niebieskich kart na 100 mieszkańców	Udział osób do 18 r.ż. korzystających z dożywiania w ogólnej liczbie ludności	Udział osób do 18 r.ż. na które rodziny otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie ludności	Liczba przestępstw na 1 tys. ludności	Liczba interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego na 1 tys. ludności
Krukowo	27,08	9,06	5,63	13,15	0,77	10,83	12,57	7,74	96,71
Mącice	66,18	13,14	8,00	14,34	0,74	8,09	13,24	84,56	158,09
Rzodkiewnica	52,81	12,56	6,28	10,56	0,66	14,19	18,15	3,30	99,01
Zdziwój Stary/Zdziwój Nowy	59,52	11,52	5,45	19,84	0,79	8,73	9,13	19,84	126,98
Dla całego obszaru rewitalizacji	46,88	11,19	6,23	24,55	0,74	10,64	13,32	14,06	115,33
Średnia dla gminy	30,6	8,08	4,36	15,73	0,45	6,89	11,88	17,38	135,15

Źródło: opracowanie własne

Kolorem zaznaczono zdiagnozowaną sytuację kryzysową dla poszczególnych miejscowości oraz całego obszaru rewitalizacji.

Sfera infrastrukturalna

W granicach obszaru rewitalizacji znajduje się szereg istotnych podmiotów świadczących usługi publiczne, które kształtują również potencjał instytucjonalny obszaru niezbędny do realizacji działań rewitalizacyjnych, jak również mogą wymagać objęcia działaniami rewitalizacyjnymi. Do tego typu placówek należy zaliczyć:

- 1) Jednostki oświatowe:
 - a. Oddział Przedszkolny w Krukowie,
 - b. Publiczna Szkoła Podstawowa w Krukowie,
- 2) Placówki kultury:
 - a. Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna – Filia w Krukowie
 - b. Świetlica wiejska w Krukowie (świetlico-remiza OSP) – wymagająca modernizacji
 - c. Świetlica wiejska w Rzodkiewnicy – wymagająca modernizacji
 - d. Świetlica wiejska w Mącicach – wymagająca modernizacji
- 3) Placówki i obiekty sakralne:

-
- a. Kościół Parafialny p.w. Miłosierdzia Bożego w Krukowie
 - b. Kościół w Zdziwóju Nowym – kościół filialny parafii w Duczynie
- 4) Pozostałe placówki i obiekty użyteczności publicznej:
- a. Ochotnicza Straż Pożarna w Zdziwóju Starym (brak siedziby, tylko struktura członkowska)
 - b. Ochotnicza Straż Pożarna w Krukowie
 - c. Ochotnicza Straż Pożarna w Rzodkiewnicy

Zgodnie z zapisami Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Chorzele tereny obszaru wyznaczonego do rewitalizacji pełnią ważne funkcje w gminie:

- ośrodki wspomagające ośrodek gminny w zakresie obsługi mieszkańców: Zdziwój Stary i Zdziwój Nowy oraz Krukowo,
- ośrodki służące rekreacji indywidualnej zlokalizowane głównie we wsiach Mącice i Krukowo położonych wzdłuż rzeki Omulew,

Na terenie obszaru wyznaczonego do rewitalizacji dominuje typowa dla terenu wiejskiego zabudowa rozproszona – tylko kilka wsi charakteryzuje w pewnym stopniu skoncentrowana zabudowa, mająca znamiona centrum funkcjonalnego wsi (Zdziwój Stary/Zdziwój Nowy, Krukowo). Ze względu na typowo rolniczy charakter gminy, dominuje przede wszystkim budowa zagrodowa, obok której w mniejszej liczbie występuje zabudowa mieszkaniowa.

W Mącicach gmina posiada budynek przeznaczony pod mieszkania komunalne oraz świetlicę wiejską. Budynek wymaga pilnej modernizacji, w tym prac termomodernizacyjnych. Na terenie miejscowości objętych obszarem rewitalizacji nie ma żadnych lokali socjalnych lub chronionych.

Łącznie na terenie obszaru rewitalizacji, czyli terenu miejscowości: Krukowo, Mącice, Rzodkiewnica, Zdziwój Stary/Zdziwój Nowy znajduje się łącznie 6 budynków publicznych/komunalnych (włączając w to budynki użyteczności publicznej – świetlice, aktualne i były budynki oświatowe), wszystkie te budynki wymagają pilnych prac modernizacyjnych, w tym termomodernizacji, aby mogły wypełniać swoje cele publiczne oraz aby mogły służyć w postaci zaplecza technicznego pod przedsięwzięcia społeczne kierowane do mieszkańców obszaru rewitalizacji. Zdjęcia obiektów potwierdzające stan techniczny budynków przedstawiono w analizie jakościowej poszczególnych obszarów zdegradowanych.

Tabela 22. Analiza wskaźnikowa porównawcza dla poszczególnych podobszarów rewitalizacji, całego obszaru rewitalizacji oraz obszaru całej Gminy Chorzele – sfera techniczna

	Odsetek budynków publicznych/komunalnych wymagających modernizacji, w tym termomodernizacji
Krukowo	100,00
Mącice	100,00
Rzodkiewnica	100,00
Zdziwój Stary/Zdziwój Nowy	100,00
Dla całego obszaru rewitalizacji	100,00
Średnia dla gminy	65,12

Źródło: opracowanie własne

Ze względu na bardzo rozproszony typ zabudowy mieszkalnej, teren gminy charakteryzuje się niedoinwestowaniem w zakresie infrastruktury technicznej, w tym w szczególności w zakresie układu drogowego, sieci kanalizacyjnej, a nawet sieci wodociągowej. Większość wsi objętych obszarem rewitalizacji wymaga znacznych nakładów na poprawę jakości sieci dróg gminnych i wewnętrznych. Żadna z powyższych miejscowości nie jest podłączona do sieci kanalizacji sanitarnej, obecnie tylko Miasto Chorzele jest skanalizowane w ponad 90%. Stopień zwodociągowania Gminy Chorzele jest obecnie na poziomie zaledwie 62,8% podłączonych mieszkańców.

Gmina posiada bardzo niewielki zasób gruntów komunalnych (pojedyncze działki, tereny drogowe), w związku z czym realizacja inwestycji celu publicznego prawie zawsze wiązać się musi z potrzebą wykupu gruntów od właścicieli prywatnych.

Wnioski z analizy sfery infrastrukturalnej:

Obszar rewitalizacji charakteryzuje bardzo mała obiektów publicznych (ośrodków dydaktycznych, obiektów usług społecznych i kulturalnych), przy czym istniejące obiekty w większości przypadków wymagają pilnych prac modernizacyjnych związanych przede wszystkim z termomodernizacją oraz wyposażeniem technicznym obiektów. Świetlice wiejskie stanowią często jedyny budynek w miejscowościach, który może być wykorzystany na cele aktywizacyjne i integracyjne dla mieszkańców. Z tego też powodu w przypadku świetlic w miejscowościach: Krukowo, Mącice i Rzodkiewnicwa potrzebne są działania inwestycyjne, które następnie umożliwią realizację przedsięwzięć aktywizacyjnych na rzecz osób bezrobotnych oraz innych osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym (np. poprzez OPS w Chorzelach). Do realizacji celów integracyjnych mieszkańców pomogłyby również inwestycje w zakresie infrastruktury rekreacyjnej (plac zabaw, siłownię, miejsca wypoczynku) mające na celu integrację i aktywizację mieszkańców, najlepiej jako zaplecze istniejących i planowanych budynków świetlic.

W miejscowości Mącice Gmina Chorzele posiada budynek z użytkowanymi mieszkaniami komunalnymi - budynek wymaga pilnych prac modernizacyjnych, w tym prac termo modernizacyjnych.

Ze względu na bardzo rozproszony typ zabudowy mieszkalnej, teren gminy charakteryzuje się niedoinwestowaniem w zakresie infrastruktury technicznej, w tym w szczególności w zakresie

układu drogowego, sieci kanalizacyjnej, a nawet sieci wodociągowej. Potrzebne są dalsze działania gminy w zakresie modernizacji i rozbudowy infrastruktury technicznej w miejscowościach objętych obszarem rewitalizacji.

Sfera gospodarcza

Na koniec 2015 r. na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji było zlokalizowanych zaledwie 25 podmiotów gospodarczych, co stanowiło 7,16% wszystkich podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie Gminy Chorzele. Wskaźnik przedsiębiorczości dla obszaru mierzony liczbą zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób wynosi 1,80 podmiotów i jest znacznie niższy od wartości tego wskaźnika dla obszaru całej gminy. Na obszarze rewitalizacji zauważa się również negatywne tendencje w zakresie stabilności prowadzonej działalności gospodarczej mierzone liczbą wyrejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób (wyrejestrowania dokonane w okresie od 2007 do czerwca 2016 roku). Wskaźnik ten wynosi 1,71 podmiotów i jest nieznacznie niższy od wartości tego wskaźnika uśrednionego dla obszaru całej gminy (2,07 podmiotów).

Niska przedsiębiorczość wśród mieszkańców jest spowodowana przede wszystkim brakiem dużych przedsiębiorstw produkcyjnych, które generują zazwyczaj duże zapotrzebowanie na usługi podwykonawcze. Ważnym czynnikiem wpływającym na niską liczbę firm jest również rolniczy charakter gminy oraz odległość od większych ośrodków miejskich, które generują potrzeby z zakresu usług.

Tabela 23. Analiza wskaźnikowa porównawcza dla poszczególnych miejscowości - podobszarów rewitalizacji, całego obszaru rewitalizacji oraz obszaru całej Gminy Chorzele – sfera gospodarcza

	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób
Krukowo	1,93	1,55
Mącice	1,84	2,21
Rzodkiewnica	0,99	0,99
Zdziwój Stary/Zdziwój Nowy	2,78	2,38
Dla całego obszaru rewitalizacji	1,86	1,71
Średnia dla gminy	3,37	2,07

Źródło: opracowanie własne

Na obszarze rewitalizacji brakuje obecnie przygotowanych terenów inwestycyjnych oraz obiektów/instytucji wspierających rozwój przedsiębiorczości (typu Inkubator przedsiębiorczości), które pozwoliłyby na skuteczną promocję przedsiębiorczości, profesjonalne działania szkoleniowo-doradcze w zakresie rozpoczęcia i prowadzenia działalności gospodarczej, a tym samym które wpłynęłyby na wzrost liczby zakładanych przedsiębiorstw.

Wnioski z analizy sfery gospodarczej

W obrębie Gminy nie funkcjonuje obecnie żaden podmiot pełniący funkcję Instytucji Otoczenia Biznesu (IOB), który by oferował usługi z zakresu wspierania przedsiębiorczości (np. Inkubator przedsiębiorczości z dostępem do pomieszczeń biurowych, mediów, doradztwa i specjalistycznych szkoleń). Utworzenie takiego podmiotu mogłoby wpłynąć na zwiększenie liczby funkcjonujących podmiotów gospodarczych, w tym w szczególności firm usługowych.

Informacje uzyskane z konsultacji społecznych przeprowadzonych wśród mieszkańców obszaru zdegradowanego

Wyżej wskazane problemy korespondują z opiniami mieszkańców gminy na temat głównych problemów, które zostały pozyskane podczas przeprowadzonego badania ankietowego. Respondenci wskazali na najważniejsze obszary problemowe (społeczne): **Bezrobocie, Nadużywanie alkoholu lub innych środków odurzających, Niski poziom zaangażowania społecznego mieszkańców, Niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym (np. niska frekwencja na wydarzeniach kulturalnych), Niski poziom wykształcenia mieszkańców, Niskie kwalifikacje zawodowe.** Na dalszych miejscach znalazły się m.in.: ubóstwo, chuligaństwo. Oprócz określenia głównych problemów respondenci mieli wskazać również najważniejsze rodzaje przedsięwzięć, które powinny być podjęte w celu ograniczenia negatywnych zjawisk społecznych. Za najważniejsze przedsięwzięcia uznano:

1. Poprawę dostępu do usług zdrowotnych,
2. Zwiększenie liczby patroli policyjnych,
3. Realizację projektów szkoleniowo-doradczych,
4. Organizację większej liczby wydarzeń o charakterze kulturalnym, rekreacyjnym, integracyjnym dla mieszkańców,
5. Pomoc dla dzieci i rodzin zagrożonych dysfunkcją obejmuje tworzenie i rozwój placówek wsparcia dziennego dzieci i młodzieży, w tym świetlic środowiskowych, klubów, ognisk wychowawczych i placówek specjalistycznych.

Wskazane przez respondentów propozycje przedsięwzięć sfery społecznej wskazują na aktualne zapotrzebowanie obszaru rewitalizacji, które może być brane pod uwagę przy tworzeniu koncepcji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Podstawowe problemy w sferze gospodarczej

Do największych problemów gospodarczych obszaru rewitalizacji należy zaliczyć:

- Niestabilność w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej,
- Bardzo mała liczba przedsiębiorstw oraz bardzo niski wskaźnik przedsiębiorczości mieszkańców,

-
- Brak dużych zakładów pracy w Gminie Chorzele, które mogłyby wchłonąć bezrobotnych z terenu obszaru rewitalizacji,
 - Brak na obszarze rewitalizacji terenów inwestycyjnych oraz obiektów/instytucji wspierających rozwój przedsiębiorczości (typu Inkubator przedsiębiorczości), które pozwoliłyby na skuteczną promocję przedsiębiorczości, profesjonalne działania szkoleniowo-doradcze w zakresie rozpoczęcia i prowadzenia działalności gospodarczej, a tym samym które wpłynęłyby na wzrost liczby zakładanych przedsiębiorstw.

Wyżej wskazane problemy korespondują z opiniami mieszkańców gminy na temat głównych problemów, które zostały pozyskane podczas przeprowadzonego badania ankietowego. Za najważniejszy problem społeczno-gospodarczy uznano odpowiedź „**Mała liczba przedsiębiorstw, mała liczba miejsc pracy**”, na drugim miejscu znalazło się „**Bezrobocie**”. Oprócz określenia głównych problemów respondenci mieli wskazać również najważniejsze rodzaje przedsięwzięć, które powinny być podjęte w celu ograniczenia negatywnych zjawisk gospodarczych. Za najważniejsze przedsięwzięcia uznano:

1. Programy wsparcia szkoleniowo-doradczego dla osób zainteresowanych tworzeniem własnej działalności gospodarczej.
2. Programy wsparcia finansowego dla osób zainteresowanych w tworzeniu własnej działalności gospodarczej.
3. Uporządkowanie i przygotowanie terenów inwestycyjnych w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych.
4. Rozbudowanie systemu ulg i zwolnień dla podmiotów prywatnych inwestujących na terenie gminy, generujących nowe miejsca pracy.

Wskazane przez respondentów propozycje przedsięwzięć sfery gospodarczej wskazują na aktualne zapotrzebowanie obszaru rewitalizacji, które może być brane pod uwagę przy tworzeniu koncepcji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Podstawowe problemy w sferze technicznej oraz w sferze środowiskowej

Do największych problemów sfery technicznej należy zaliczyć:

- Braki w infrastrukturze drogowej – potrzeba modernizacji/wzmocnienia nawierzchni części dróg gminnych i dróg wewnętrznych,
- Braki w infrastrukturze kanalizacji sanitarnej – żadna miejscowość obszaru rewitalizacji nie jest podłączona do kanalizacji zbiorczej,
- Braki w infrastrukturze wodociągowej – obszar wykazuje niższy współczynnik liczby przyłączy niż średnia dla gminy,
- Część obiektów kulturalnych – świetlic wiejskich wymaga pilnych prac modernizacyjnych, aby mogły służyć lokalnej społeczności do działań kulturalnych oraz aby mogły być wykorzystane na cele projektów szkoleniowo-aktywizujących dla lokalnej społeczności,

-
- Część obiektów komunalnych (lokale komunalne) wymaga pilnych prac modernizacyjnych.

Wyżej wskazane problemy korespondują z opiniami mieszkańców gminy na temat głównych problemów, które zostały pozyskane podczas przeprowadzonego badania ankietowego. Respondenci wskazali na najważniejsze obszary problemowe (infrastrukturalne): **Zły stan techniczny i/lub braki w infrastrukturze drogowej, Niewystarczający dostęp do chodników i pasów pieszo-rowerowych, Zły stan techniczny i/lub braki w infrastrukturze wodno-ściekowej.**

Oprócz określenia głównych problemów respondenci mieli wskazać również najważniejsze rodzaje przedsięwzięć, które powinny być podjęte w celu ograniczenia negatywnych zjawisk środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych. Za najważniejsze przedsięwzięcia uznano:

1. Rozbudowa/modernizacja infrastruktury drogowej i towarzyszącej (chodniki, ścieżki rowerowe, parkingi),
2. Rozbudowa/modernizacja świetlic wiejskich i poprawa jakości ich wyposażenia,
3. Budowa energooszczędnego oświetlenia zewnętrznego (ulic, placów i dróg),
4. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej,
5. Rozbudowa/modernizacja sieci kanalizacyjnej,

Wskazane przez respondentów propozycje przedsięwzięć sfery technicznej wskazują na aktualne zapotrzebowanie obszaru rewitalizacji, które może być brane pod uwagę przy tworzeniu koncepcji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

5. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji)

Wizja obszaru to opis oczekiwanego w przyszłości stanu tego obszaru. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji zawiera:

- wyobrażenie, jak powinien wyglądać obszar rewitalizacji w roku 2023;
- wskazanie podmiotów (ludzie, instytucje, organizacje) występujących w tym wyobrażeniu;
- opis relacji zachodzących pomiędzy tymi podmiotami;
- cechy tych podmiotów;
- uszczegółowienie procesów.

Dla obszaru rewitalizacji sformułowano następującą wizję obszaru w roku 2023.

W roku 2023 obszar Gminy Chorzele poddany działaniom rewitalizacyjnym będzie: obszarem zapewniającym atrakcyjne warunki do życia i prowadzenia działalności gospodarczej,

obszarem zamieszkałym przez zintegrowanych mieszkańców aktywnych społecznie i zawodowo.

Zrealizowaniu tak sformułowanej wizji służyć będzie rewitalizacja obszaru zdegradowanego Gminy Chorzele, prowadzona w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki.

6. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk

Określone w niniejszym programie rewitalizacji cele rewitalizacji odpowiadają na problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy – sfera społeczna, gospodarcza i techniczna. Cele stanowią również pochodną wizji określającej stan końcowy procesu rewitalizacji.

Celem nadrzędnym Programu rewitalizacji Gminy Chorzele na lata 2016-2023 jest: Ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru zdegradowanego wyznaczonego w obrębie Gminy Chorzele.

Celowi nadrzędnemu przyporządkowano cele szczegółowe, a im z kolei kierunki działań, stanowiące zestawienie najważniejszych grup działań, pozwalających na osiągnięcie założonych celów rewitalizacji (pożądanych efektów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych oraz gospodarczych i technicznych). Wśród kierunków działania określono kierunki priorytetowe, tj. grupy działań kluczowe z punktu widzenia osiągnięcia celów rewitalizacji.

Cel 1 – Aktywizacja społeczno-gospodarcza obszaru zdegradowanego

Kierunek priorytetowy 1.1.	Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem poprzez integrację społeczną, aktywizację zawodową
Kierunek priorytetowy 1.2.	Wsparcie rozwoju działalności gospodarczej, ukierunkowanej na tworzenie nowych miejsc pracy, pomoc w zakładaniu działalności gospodarczej.
Kierunek 1.3.	Integracja społeczna poprzez rozwinięcie oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej skierowanej do mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Cel 2 – Poprawa jakości przestrzeni publicznej i stanu zabudowy obszaru zdegradowanego

Kierunek priorytetowy 2.1.	Adaptacja istniejącej zabudowy na funkcje gospodarcze, społeczne, edukacyjne lub kulturalne, w tym dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych.
Kierunek priorytetowy 2.2.	Poprawa stanu technicznego i jakości wyposażenia obiektów użyteczności publicznej, w tym ich termomodernizacja i dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych.
Kierunek priorytetowy 2.3.	Poprawa stanu technicznego komunalnych budynków mieszkalnych, w tym ich termomodernizacja.
Kierunek 2.4.	Zwiększenie różnorodności funkcjonalnej przestrzeni publicznych i zmiana sposobu ich wykorzystania – wyposażenie w małą architekturę, obiekty rekreacyjne, nowe obiekty kubaturowe, umożliwiające integrację mieszkańców i wzmacnianie spójności społecznej

Wyżej wymienione cele zostały opisane skwantyfikowanymi wskaźnikami, z określonymi wartościami bazowymi i docelowymi.

Tabela 24. Wskaźniki realizacji celów programu

Cel szczegółowy	Wskaźniki produktu			Wskaźniki rezultatu		
	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa	Wartość docelowa
1. Aktywizacja społeczno-gospodarcza obszaru zdegradowanego	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	0 os.	40 os.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	0 os.	30 os.
				Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek)	0 os.	6 os.
	Liczba osób z niepełno sprawnościami objętych wsparciem w programie	0 os.	14 os.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu	0 os.	20 os.
2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej i stanu zabudowy obszaru zdegradowanego	Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	0 szt.	1 szt.	Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach	0 szt.	9 szt.
				Liczba utworzonych miejsc pracy	0 szt.	10 szt.
	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	0 ha	1,2959 ha	Liczba podmiotów realizujących cele społeczne na zrewitalizowanym obszarze	0 szt.	4 szt.
	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	0 szt.	3 szt.	Powierzchnia obiektu o poprawionej efektywności energetycznej	0,00 m ²	1.028 m ²
Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii	0	5 szt.				

Źródło: opracowanie własne

7. Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Podstawowe projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne stanowią działania, bez których realizacja celów Programu Rewitalizacji nie będzie możliwa i nie zostaną rozwiązane zdiagnozowane w dokumencie problemy.

Poniżej przedstawiono wykaz wszystkich przedsięwzięć, które wpłynęły w ramach ogłoszonego naboru przedsięwzięć rewitalizacyjnych i zostały zakwalifikowane do programu.

Tabela 25. Planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne – przedsięwzięcie nr 1

Nazwa przedsięwzięcia
„Edukacyjny Inkubator Przedsiębiorczości w Zdziwóju Nowym i Zdziwóju Starym” jako sposób na rewitalizację terenów wysiedlanych przez niemieckiego okupanta w czasie II wojny światowej”
Podmiot realizujący
Powiat Przasnyski
Cel i kierunki priorytetowe, do których odnosi się realizacja przedsięwzięcia
Cel 2 – Poprawa jakości przestrzeni publicznej i stanu zabudowy obszaru zdegradowanego Kierunek priorytetowy 2.1 – Adaptacja istniejącej zabudowy na funkcje gospodarcze, społeczne, lub edukacyjne, w tym dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych
Lokalizacja przedsięwzięcia
Zdziwój Stary/Zdziwój Nowy Przedsięwzięcie realizowane będzie na granicy miejscowości Zdziwój Stary oraz Zdziwój Nowy. Inwestycja oparta będzie o działki o nr ewidencyjne: nr 10 Obręb Zdziwój Stary, 129/4 i 130 Obręb Zdziwój Nowy. Na terenie wymienionych działek znajduje się budynek po byłej szkole podstawowej w Zdziwóju Starym.
Opis zadań i działań
W ramach projektu planuje się realizację inwestycji kubaturowej stanowiącej bazę i zaplecze dla działalności Edukacyjnego Inkubatora Przedsiębiorczości . Inwestycja zlokalizowana zostanie w miejscowości Zdziwój Stary i Zdziwój Nowy, na terenie Gminy Chorzele. Przedsięwzięcie w swoim zakresie obejmuje: • rozbudowę i przebudowę byłego budynku Szkoły Podstawowej w Zdziwoju Starym z przeznaczeniem na inkubator przedsiębiorczości (adaptacja istniejącej zabudowy na funkcje gospodarcze, edukacyjne i społeczne); w skład obiektu inkubatora wejdzie: część szkoleniowo-dydaktyczna, część biurowa, część administracyjna, część socjalna m.in. z funkcją mieszkalną – możliwość wynajmu lokali przez osoby i podmioty korzystające z usług Inkubatora, czyli przedsiębiorcy, pracownicy inkubowanych firm, osoby korzystające z usług szkoleniowych Inkubatora (kilkudniowe cykle szkoleniowe i warsztatowe),• wyposażenie budynku w niezbędny sprzęt i urządzenia dla funkcjonowania inkubatora,• zagospodarowanie terenu, w tym układ komunikacyjny: chodniki, parking.

Projekt przyczyni się do przeciwdziałania marginalizacji obszarów kryzysowych, na których nasilają się niepożądane zjawiska społeczne i ekonomiczne, a degradacji ulega stan i zagospodarowanie przestrzeni. Podstawą realizacji projektu jest **wykorzystanie istniejącej zdegradowanej infrastruktury kubaturowej** – budynku po byłej Szkole Podstawowej w Zdziwoju Starym. W ramach projektu planuje się jego adaptację, częściową rozbudowę i wyposażenie na planowane cele gospodarcze, edukacyjne i społeczne (wszystkie te cele będzie spełniał proponowany Edukacyjny Inkubator Przedsiębiorczości). Wskazany budynek nie jest obecnie użytkowany (pustostan) i podlega systematycznej degradacji.

Obszar rewitalizacji – miejscowości Zdziwój Stary i Zdziwój Nowy, w ramach którego planowana jest realizacji przedsięwzięcia, to tereny po byłych poligonach wojskowych, na których nastąpiły natężone wysiedlenia miejscowej ludności w czasie II Wojny Światowej, a teren ten uległ degradacji. Ludność po powrocie z wysiedleń miała i nadal ma problemy z odtworzeniem pełnego cyklu gospodarczego. Na terenie miejscowości brakuje budynków i lokali, które mogłyby być wykorzystane na cele gospodarcze, co przekłada się również na bardzo niski poziom przedsiębiorczości wśród mieszkańców Zdziwoja Starego (tylko 2 zarejestrowane podmioty gospodarcze) oraz Zdziwoja Nowego (tylko 5 podmiotów).

Mieszkająca tu ludność to na ogół wielodzietne rodziny gospodarujące na małych areałach rolnych i leśnych nie zapewniających odpowiedniej dochodowości. Bezrobocie, bieda i brak perspektyw na pracę powoduje nasilenie się zjawisk negatywnych społecznie oraz opuszczanie tych terenów przez ludzi młodych, co dodatkowo pogłębia marginalizację okolicznych miejscowości.

Typ Inkubatora - forma przejściowa między inkubatorem mieszanym, a społecznym.

Ze względu na pełnione funkcje Inkubator będzie zajmował się:

- kształceniem osób społecznie wykluczonych i zmarginalizowanych,
- preinkubacją (na tym etapie będą rodziły się pomysły na biznes, który później będzie udoskonalany),
- inkubacją (działalnością, która rozpoczyna się wraz z założeniem firmy).

Formy prowadzonego kształcenia w ramach funkcji dydaktycznych zakładają niwelowanie różnic występujących w biznesie oraz niwelowanie różnic społecznych (kształcenie osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym m.in. bezrobotnych, osób wymagających resocjalizacji, niepełnosprawnych i In.). Celem oferowanego kształcenia formalnego będzie integrowanie i aktywizacja zawodowa osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, pod kątem zakładania nowych podmiotów gospodarczych (otwierania i prowadzenia własnych firm). Cele oferowanego kształcenia pozaformalnego będzie m.in. kreowanie prawidłowych zachowań i postaw wychowawczych, kreowanie zachowań przedsiębiorczych, kreowanie miejsc pracy.

Inkubator oferować będzie następujące zasoby:

- Ludzkie: naukowcy, nauczyciele, inżynierowie i technicy, przedsiębiorcy, pracownicy niewykwalifikowani.
- Finansowe: pomoc w ramach funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, pomoc w ramach krajowych instytucji finansowych.
- Fizyczne: wyposażenie w specjalistyczny sprzęt do szkoleń, usługi doradztwa prawno-ekonomicznego, usługi doradcze w zakresie pozyskiwania funduszy na rozwój firm, dostęp do przestrzeni biurowej, dostęp do urządzeń i systemów komputerowych, możliwość skorzystania z bazy noclegowej i socjalnej Inkubatora.

Rozbudowany i zaadaptowany budynek Inkubatora będzie posiadał powierzchnię zabudowy ok. 1260m², a całkowita powierzchnia użytkowa obiektu wyniesie ok. 2095m².

Inwestycja w infrastrukturę będzie przede wszystkim narzędziem do zmian społeczno-gospodarczych na obszarze zdegradowanym Gminy Chorzele wskazanym do rewitalizacji. Poważnymi problemami tego obszaru jak i całego wyznaczonego obszaru rewitalizacji w Gminie Chorzele są również: wysoki poziom bezrobocia, w tym wysoki udział długotrwale bezrobotnych oraz wysoki odsetek osób korzystających z różnych form pomocy społecznej (zasiłki, dożywianie dzieci), przy czym korzystanie z pomocy społecznej jest często bezpośrednio związane z problemem bezrobocia i ubóstwa. Realizacja projektu rewitalizacyjnego w postaci stworzenia Edukacyjnego Inkubatora Przedsiębiorczości wpłynie znacząco na rozwiązanie zdiagnozowanych problemów w tym obszarze. Inkubator Przedsiębiorczości będzie odpowiedzią przede wszystkim na problem bezrobocia i niskiej przedsiębiorczości mieszkańców tych terenów – uruchomienie instytucji będzie wymagało zatrudnienia kadry pracowniczej, w tym również pracowników niewykwalifikowanych (pracownicy do technicznej obsługi budynku Inkubatora, pracowników obsługi petenta, sekretariatu). W ramach uruchomienia i funkcjonowania Inkubatora planowane jest zatrudnienie ok. 10 osób, przy czym przy rekrutacji pierwszeństwo będą mieli mieszkańcy obszaru rewitalizacji wyznaczonego w Gminie Chorzele. Planowane jest powstanie dodatkowych ok. 150 miejsc pracy w przedsiębiorstwach współpracujących z inkubatorem. Ponadto głównym celem funkcjonowania Inkubatora Przedsiębiorczości będzie wspomaganie w zakładaniu i inkubacji nowych podmiotów gospodarczych, które docelowo staną się również pracodawcami dla mieszkańców tego terenu – firmy będą zatrudniać mieszkańców obszaru zdegradowanego gminy Chorzele. Działalność Edukacyjnego Inkubatora Przedsiębiorczości przyczyni się tym samym do częściowego rozwiązania problemu bezrobocia i ubóstwa, wpłynie na poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej zarówno wyznaczonego obszaru zdegradowanego, jak również całej Gminy Chorzele. Stworzenie nowych miejsc pracy (bezpośrednio w Inkubatorze oraz pośrednio poprzez inkubowane w nim firmy) spowoduje, że mieszkańcy nie będą musieli migrować za możliwością podjęcia pracy poza obszar gminy.

Przedsięwzięcie zakłada zaprojektowanie, wybudowanie i uruchomienie Inkubatora, którego zadaniem będzie promowanie przedsiębiorczości, w szczególności przez ułatwienia gospodarczego wykorzystaniu nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm. Dzięki projektowanemu obiektowi Inkubatora ukształtowany zostanie plan na aktywizację zawodową i osiedleńczą na zdegradowanych obszarach wiejskich, które w czasie II Wojny Światowej wysiedlone.

Projekt przyczyni się do powstania nowych podmiotów gospodarczych, a tym samym nowych miejsc pracy oraz zwiększy szansę na zatrudnienie (w wyniku działalności szkoleniowo-doradczej). Działalność Inkubatora przełoży się na aktywizację zawodową osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym - zatrudnienie w samej instytucji Inkubatora jak i pośrednio w firmach, które będą objęte pomocą w ramach świadczonych usług przez Inkubator. Działalność Inkubatora wpłynie tym samym na zmniejszenie liczby osób bezrobotnych oraz korzystających usług z pomocy społecznej (zmniejsza ryzyko ubożenia społeczeństwa).

W konsekwencji przyczyni się do zdecydowanej poprawy warunków społeczno-gospodarczych tego obszaru, co jest zgodne z celem szczegółowym Osi Priorytetowej VI Jakość życia RPO WM Ożywienie obszarów zmarginalizowanych poprzez przywrócenie lub nadanie im nowych funkcji społeczno-gospodarczych. Celem tego procesu jest przeciwdziałanie marginalizacji obszarów

kryzysowych, na których nasilają się niepożądane zjawiska społeczne i ekonomiczne, a degradacji ulega stan i zagospodarowanie przestrzeni. Efektem podjętych działań będzie nadanie obszarom objętych rewitalizacją nowych funkcji gospodarczych w wyniku zaplanowanych inwestycji.

Inwestycja jest pomysłem służącym promowaniu przedsiębiorczości, ułatwiającym wykorzystanie powstającej infrastruktury Edukacyjnego Inkubatora Przedsiębiorczości, w celu aktywizowania zawodowej miejscowej ludności, w tym osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, co ma sprzyjać tworzeniu nowych firm i nowych miejsc pracy. W obiekcie Inkubatora będzie funkcjonować wyłoniony w drodze przetargu podmiot zarządzający obiektem.

Projekt jest ponadto przedsięwzięciem powiązaniem z powstaniem Podstrefy Gospodarczej w Gminie Chorzele (w ramach Przasnyskiej Strefy Gospodarczej). Budynek zaadaptowany na potrzebę funkcjonowania Inkubatora jest położony w odległości 12 km od terenów inwestycyjnych Przasnyskiej Strefy Gospodarczej Podstrefy Chorzele. Przedsięwzięcie będzie miało wpływ na funkcjonowanie i realizację inwestycji pn. „Dyfuzja procesów rozwojowych na terenie północy Mazowsza poprzez kompleksowe uzbrojenie terenów inwestycyjnych w północnej części powiatu przasnyskiego – Etap III”. Inwestycja realizować będzie cel wiodący jakim jest poprawa wewnętrznej i zewnętrznej dostępności potencjału gospodarczego, społecznego i środowiskowo-rekreacyjnego w ramach Strefy Gospodarczej. Poprzez to będzie miała pozytywny wpływ na zrównoważony rozwój całego subregionu ostrołęckiego.

Projekt „Edukacyjny Inkubator Przedsiębiorczości w Zdziwójcu Nowym i Zdziwójcu Starym” jako sposób na rewitalizację terenów wysiedlanych przez niemieckiego okupanta w czasie II wojny światowej” jest jednym z najważniejszych przedsięwzięć rewitalizacyjnych planowanych do realizacji w ramach Programu Rewitalizacji Gminy Chorzele na lata 2016-2023, gdyż bezpośrednio wpływa na rozwiązanie problemów z zakresu bezrobocia, niskiego poziomu przedsiębiorczości oraz stopnia ubóstwa.

Okres realizacji

2017-2018

Szacowana wartość

14.000.000,00 zł

Źródła finansowania

Środki UE (EFRR) – 80% kosztów kwalifikowanych

Wkład własny: krajowe środki publiczne (budżet powiatu) – 20% kosztów kwalifikowanych, ewentualne koszty niekwalifikowane

Zgodnie ze Szczegółowym Opiszem Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014-2020 **inwestycja wpisuje się do Osi Priorytetowej VI Jakość życia, Działanie 6.2 Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych**, Typ projektów –Rozwój infrastruktury technicznej na obszarach rewitalizowanych w celu ich aktywizacji społecznej i gospodarczej.

Przedsięwzięcie zintegrowane polegające na modernizacji i adaptacji istniejącej zabudowy na cele gospodarcze, społeczne i edukacyjne.

Wskaźniki produktu

Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt.

Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (ha) – 1,1931 ha

Wskaźniki rezultatu
Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach – 9 szt. Liczba utworzonych miejsc pracy – 10 szt. (bezpośrednio w Inkubatorze)
Sposób oceny (zmierzenia) efektów realizacji przedsięwzięcia w odniesieniu do przyjętych celów programu
Ocena efektów realizacji przedsięwzięcia będzie odbywać się na dwóch poziomach: na poziomie przedsięwzięcia oraz na poziomie programu. Na poziomie przedsięwzięcia efekty realizacji będą oceniane za pomocą wskaźników produktu i rezultatu na podstawie protokołu odbioru robót budowlanych. Umożliwi to ocenę stopnia osiągnięcia celu nr 2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej i stanu zabudowy obszaru zdegradowanego. Przedsięwzięcie przyczyni się do osiągnięcia celu nadrzędnego programu, którym jest ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru zdegradowanego wyznaczonego w obrębie Gminy Chorzele.   W celu oceny stopnia osiągnięcia celu nadrzędnego programu zakłada się przeprowadzenie ewaluacji śródkresowej i ewaluacji końcowej, które zostaną przeprowadzone za pomocą wskaźników monitoringu Programu Rewitalizacji Gminy Chorzele. Przedsięwzięcie przyczyni się przede wszystkim do ograniczenia negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych i infrastrukturalnych mierzonych wskaźnikami: • Spadek liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności [os.] • Spadek udziału bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym [%] • Wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób [szt.] Projekt przede wszystkim ma charakter infrastrukturalny – adaptacja istniejącej zabudowy na funkcje gospodarcze, społeczne i edukacyjne (budynek po szkole podstawowej). Zaadaptowany i zmodernizowany budynek nabierze funkcji Inkubatora Przedsiębiorczości, czyli w jego obrębie powstaną nowe podmioty gospodarcze, co przyczyni się do wypełnienia wskaźnika wzrostu liczby podmiotów gospodarczych. Otworzenie działalności Inkubatora, jak również utworzenie i inkubowanie nowych podmiotów gospodarczych przełoży się bezpośrednio na stworzenie nowych miejsc pracy, w tym przede wszystkim dla osób bezrobotnych z obszaru wyznaczonego do rewitalizacji, co wpłynie na pozytywnie na wskaźnik spadku udziału bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym. Wzrost zatrudnienia przełoży się na spadek liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 26. Planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne – przedsięwzięcie nr 2

Nazwa przedsięwzięcia
„Razem możemy więcej”
Podmiot realizujący
Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorzelach
Cel i kierunki priorytetowe, do których odnosi się realizacja przedsięwzięcia
Cel 1 – Aktywizacja społeczno-gospodarcza obszaru zdegradowanego   Kierunek priorytetowy 1.1 – Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem poprzez integrację społeczną, aktywizację zawodową
Lokalizacja przedsięwzięcia

Cały obszar rewitalizacji, działania będą podejmowane w miejscowościach: Krukowo, Mącice, Rzodkiewnica, Zdziwój Stary/Zdziwój Nowy

Opis zadań i działań

Przedsięwzięcie zakłada aktywizację społeczną oraz poprawę zdolności do zatrudnienia osób nieaktywnych zawodowo i osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym poprzez poprawę do zintegrowanych i kompleksowych usług społecznych, edukacyjnych i zawodowych.

W ramach przedsięwzięcia zakłada się realizację następujących działań:

1. Diagnoza indywidualnych potrzeb i potencjałów uczestników projektu.
2. Usługi asystenta osoby niepełnosprawnej oraz asystenta rodziny w której funkcjonuje osoba niepełnosprawna.
3. Inicjatywy przygotowujące do podjęcia zatrudnienia – praktyki zawodowe.
4. Trening kompetencji i umiejętności społecznych.
5. Poradnictwo zawodowe.
6. Kursy i szkolenia umożliwiające nabycie, podniesienie lub zmianę kwalifikacji.
7. Integracja osób biernych zawodowo zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym i ich otoczenia poprzez imprezy kulturalne.

Przedsięwzięcie będzie przeciwdziałać negatywnym zjawiskom społecznym, do których należy przede wszystkim bezrobocie, ubóstwo, niski poziom edukacji, kapitału społecznego oraz niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

Przedsięwzięcie zakłada aktywizację społeczną oraz poprawę zdolności do zatrudnienia osób nieaktywnych zawodowo i osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym poprzez poprawę do zintegrowanych i kompleksowych usług społecznych, edukacyjnych i zawodowych.

W ramach przedsięwzięcia planowana jest aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym z całego obszaru rewitalizacji, tj. miejscowości: Krukowo, Mącice, Rzodkiewnica oraz Zdziwój Stary i Zdziwój Nowy. Przedsięwzięcie zakłada możliwość udziału w projekcie mieszkańców spoza miejscowości objętych obszarem rewitalizacji, ale nie mogą oni stanowić więcej niż 40% liczby wszystkich uczestników projektu (OPS w Chorzelach zobowiązuje się przy tym do skutecznego pozyskania uczestników projektu w pierwszej kolejności z terenu miejscowości objętych obszarem rewitalizacji).

Celem przedsięwzięcia będzie przeciwdziałanie marginalizacji obszarów kryzysowych (rewitalizacji), na których nasilają się niepożądane zjawiska społeczne i ekonomiczne. Poprzez podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, zostaną one zachęczone do aktywnego uczestnictwa w życiu społeczno-gospodarczym gminy, co będzie sprzyjać zapobieganiu narastania zjawisk kryzysowych.

Okres realizacji

2018-2019

Szacowana wartość

100.000,00 zł

Źródła finansowania

Środki UE (EFS) – 80% kosztów kwalifikowalnych

Wkład własny: krajowe środki publiczne (budżet gminy) – 20% kosztów kwalifikowanych, w tym 15% dotacja celowa z budżetu państwa, ewentualne koszty niekwalifikowalne

Wskaźniki produktu

Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 20 osób

Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie – 4 osoby

Wskaźniki rezultatu

Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 15 osób

Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu – 10 osób

Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) – 3 osoby.

Sposób oceny (zmierzenia) efektów realizacji przedsięwzięcia w odniesieniu do przyjętych celów programu

Ocena efektów realizacji przedsięwzięcia będzie odbywać się na dwóch poziomach: na poziomie przedsięwzięcia oraz na poziomie programu. Na poziomie przedsięwzięcia efekty realizacji będą oceniane za pomocą wskaźników produktu i rezultatu na podstawie list obecności, dokumentacji projektowej oraz za pomocą ewaluacji, która będzie przeprowadzana na podstawie rozmów, ankiet przeprowadzanych wśród beneficjentów, ale także informacji uzyskanych z OPS w Chorzelach, PUP w Przasnyszu, czy Komendy Policji w Chorzelach. Umożliwią one ocenę stopnia osiągnięcia celu 1. Aktywizacja społeczno-gospodarcza obszaru zdegradowanego. Przedsięwzięcie przyczyni się do osiągnięcia celu nadrzędnego programu, którym jest ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru zdegradowanego wyznaczonego w obrębie Gminy Chorzele.

W celu oceny stopnia osiągnięcia celu nadrzędnego programu zakłada się przeprowadzenie ewaluacji śródkresowej i ewaluacji końcowej, które zostaną przeprowadzone za pomocą wskaźników monitoringu Programu Rewitalizacji Gminy Chorzele. Przedsięwzięcie przyczyni się przede wszystkim do ograniczenia negatywnych zjawisk społecznych mierzonych wskaźnikami:

- Spadek liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności [os.]
- Spadek udziału bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym [%]

Źródło: opracowanie własne

Tabela 27. Planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne – przedsięwzięcie nr 3

Nazwa przedsięwzięcia
„Rozwój aktywnej integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym w szczególności osób niepełnosprawnych i ich otoczenia”
Podmiot realizujący
Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorzelach
Cel i kierunki priorytetowe, do których odnosi się realizacja przedsięwzięcia
Cel 1 – Aktywizacja społeczno-gospodarcza obszaru zdegradowanego Kierunek priorytetowy 1.1 – Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem poprzez integrację społeczną, aktywizację zawodową
Lokalizacja przedsięwzięcia
Cały obszar rewitalizacji, działania będą podejmowane w miejscowościach: Krukowo, Mącice, Rzodkiewnica, Zdziwów Stary/Zdziwów Nowy

Opis zadań i działań

Przedsięwzięcie zakłada aktywizację społeczną oraz poprawę zdolności do zatrudnienia osób nieaktywnych zawodowo i osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym poprzez poprawę do zintegrowanych i kompleksowych usług społecznych, edukacyjnych i zawodowych. Wsparcie będzie adresowane w pierwszej kolejności do osób z niepełnosprawnościami i osób niesamodzielnych, których dochód nie przekracza 150% właściwego kryterium dochodowego (na osobę samotnie gospodarującą lub na osobę w rodzinie), o którym mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

W ramach przedsięwzięcia zakłada się realizację następujących działań:

1. Diagnoza funkcjonalna mająca na celu kwalifikację osób niepełnosprawnych intelektualnie i fizycznie do pracy.
2. Diagnoza indywidualnych potrzeb i potencjałów uczestników projektu.
3. Usługi asystenta osoby niepełnosprawnej oraz asystenta rodziny w której funkcjonuje osoba niepełnosprawna.
4. Inicjatywy przygotowujące do podjęcia zatrudnienia – praktyki zawodowe.
5. Trening kompetencji i umiejętności społecznych.
6. Poradnictwo zawodowe.
7. Kursy i szkolenia umożliwiające nabycie, podniesienie lub zmianę kwalifikacji.
8. Integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym i ich otoczenia poprzez imprezy kulturalne.

Przedsięwzięcie będzie przeciwdziałać negatywnym zjawiskom społecznym, do których należy przede wszystkim bezrobocie, ubóstwo, niski poziom edukacji, kapitału społecznego oraz niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

Przedsięwzięcie zakłada aktywizację społeczną oraz poprawę zdolności do zatrudnienia osób nieaktywnych zawodowo i osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym poprzez poprawę do zintegrowanych i kompleksowych usług społecznych, edukacyjnych i zawodowych.

W ramach przedsięwzięcia planowana jest aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym z całego obszaru rewitalizacji, tj. miejscowości: Krukowo, Mącice, Rzodkiewnica oraz Zdziwój Stary i Zdziwój Nowy. Przedsięwzięcie zakłada możliwość udziału w projekcie mieszkańców spoza miejscowości objętych obszarem rewitalizacji, ale nie mogą oni stanowić więcej niż 40% liczby wszystkich uczestników projektu (OPS w Chorzelach zobowiązuje się przy tym do skutecznego pozyskania uczestników projektu w pierwszej kolejności z terenu miejscowości objętych obszarem rewitalizacji).

Celem przedsięwzięcia będzie przeciwdziałanie marginalizacji obszarów kryzysowych (rewitalizacji), na których nasilają się niepożądane zjawiska społeczne i ekonomiczne. Poprzez podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, zostaną one zachęczone do aktywnego uczestnictwa w życiu społeczno-gospodarczym gminy, co będzie sprzyjać zapobieganiu narastania zjawisk kryzysowych.

Okres realizacji

2019-2020

Szacowana wartość

120.000,00 zł

Źródła finansowania

Środki UE (EFS) – 80% kosztów kwalifikowalnych

Wkład własny: krajowe środki publiczne (budżet gminy) – 20% kosztów kwalifikowanych, w tym 15% dotacja celowa z budżetu państwa, ewentualne koszty niekwalifikowalne

Wskaźniki produktu

Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 20 osób

Liczba osób z niepełno sprawnościami objętych wsparciem w programie – 10 osób

Wskaźniki rezultatu

Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 15 osób

Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu – 10 osób

Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) – 3 osoby.

Sposób oceny (zmierzenia) efektów realizacji przedsięwzięcia w odniesieniu do przyjętych celów programu

Ocena efektów realizacji przedsięwzięcia będzie odbywać się na dwóch poziomach: na poziomie przedsięwzięcia oraz na poziomie programu. Na poziomie przedsięwzięcia efekty realizacji będą oceniane za pomocą wskaźników produktu i rezultatu na podstawie list obecności, dokumentacji projektowej oraz za pomocą ewaluacji, która będzie przeprowadzana na podstawie rozmów, ankiet przeprowadzanych wśród beneficjentów, ale także informacji uzyskanych z OPS w Chorzelach, PUP w Przasnyszu, czy Komendy Policji w Chorzelach. Umożliwią one ocenę stopnia osiągnięcia celu 1. Aktywizacja społeczno-gospodarcza obszaru zdegradowanego. Przedsięwzięcie przyczyni się do osiągnięcia celu nadrzędnego programu, którym jest ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru zdegradowanego wyznaczonego w obrębie Gminy Chorzele.

W celu oceny stopnia osiągnięcia celu nadrzędnego programu zakłada się przeprowadzenie ewaluacji śródkresowej i ewaluacji końcowej, które zostaną przeprowadzone za pomocą wskaźników monitoringu Programu Rewitalizacji Gminy Chorzele. Przedsięwzięcie przyczyni się przede wszystkim do ograniczenia negatywnych zjawisk społecznych mierzonych wskaźnikami:

- Spadek liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności [os.]
- Spadek udziału bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym [%]

Źródło: opracowanie własne

Tabela 28. Planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne – przedsięwzięcie nr 4

Nazwa przedsięwzięcia
„Termomodernizacja budynku komunalnego w Mącicach – etap II”
Podmiot realizujący
Gmina Chorzele / Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Chorzelach
Cel i kierunki priorytetowe, do których odnosi się realizacja przedsięwzięcia
Cel 2 – Poprawa jakości przestrzeni publicznej i stanu zabudowy obszaru zdegradowanego Kierunek priorytetowy 2.3 – Poprawa stanu technicznego komunalnych budynków mieszkalnych, w tym ich termomodernizacja

Kierunek priorytetowy 2.2 – Poprawa stanu technicznego i jakości wyposażenia obiektów użyteczności publicznej, w tym ich termomodernizacja i dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych

Lokalizacja przedsięwzięcia

Mącice 25

Opis zadań i działań

Na budynek komunalny w Mącicach składa się 5 lokali mieszkalnych, w których zamieszkuje obecnie 15 osób. Pierwotnie budynek służył jako obiekt szkolny, następnie został zaadaptowany na cele mieszkalnictwa komunalnego. Budynek składa się z dwóch części: mieszkań komunalnych oraz pomieszczenia świetlicy wiejskiej (duża sala wykorzystywana na spotkania wiejskie oraz okazjonalne wydarzenia kulturalne). Budynek w chwili obecnej nie posiada żadnych izolacji termicznych, co powoduje znaczne straty energetyczne, jak również nie posiada efektywnego systemu ogrzewania – każdy lokal mieszkalny oraz świetlica jest wyposażona w indywidualne źródła ciepła – piece kaflowe, kuchnie kaflowe. W 2014 roku Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Chorzelach przeprowadził częściową modernizację budynku w zakresie wymiany pokrycia dachu oraz wymiany stolarki okiennej na nowe okna PCV.

Przedmiotowe przedsięwzięcie zakłada kontynuację działań modernizacyjnych obiektu, w tym wykonanie kompleksowej termomodernizacji całego budynku komunalnego zarówno w części dotyczącej lokali komunalnych oraz w obrębie świetlicy wiejskiej. Działania termomodernizacyjne będą obejmować:

- izolację ścian zewnętrznych,
- wymianę starej stolarki drzwiowej (drzwi zewnętrzne),
- izolację dachu,
- izolację fundamentów budynku,
- rozbudowa budynku o pomieszczenie kotłowni (obecna kubatura budynku nie umożliwia adaptacji odpowiedniego pomieszczenia na potrzebę uruchomienia kotłowni),
- montaż instalacji centralnego ogrzewania wraz ze zbiorczym kotłem obsługującym cały budynek.

Prace termomodernizacyjne obejmą swym zasięgiem zarówno część mieszkalną jak i świetlicę, dzięki czemu cały obiekt uzyska nowe lepsze właściwości termiczne. Przeprowadzenie inwestycji termomodernizacyjnej przyczyni się do znaczącego ograniczenia strat w energii potrzebnej na ogrzanie budynku. Termomodernizacja przyczyni się tym samym do ograniczenia kosztów eksploatacyjnych budynku, co przełoży się również na niższe obciążenie finansowe osób użytkujących mieszkania komunalne (zmniejszy problem ubóstwa).

Ponadto przedsięwzięcie przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności zamieszkania na obszarze dzięki poprawie stanu środowiska naturalnego – zmniejszona emisja gazów i zanieczyszczeń pochodzących z ograniczonego spalania paliw kopalnych.

Wykonanie kompleksowej modernizacji budynku, w tym zarówno części związanej z mieszkaniami komunalnymi oraz świetlicą wiejską przyczyni się do podniesienia jakości życia społeczności lokalnej, umożliwi mieszkańcom obszaru zdegradowanego miejscowości Mącice, uczestnictwo w projektach aktywizacyjnych oraz w wydarzeniach kulturalnych, a tym samym zaspokoi potrzeby społeczne i kulturalne mieszkańców. Dzięki pracom termomodernizacyjnym oraz montażu centralnego ogrzewania, możliwe będzie użytkowanie budynku na cele społeczne przez cały rok, w

tym w okresie zimowym. Budynek będzie dostosowany do spotkań szkoleniowych i warsztatowych w ramach projektów (będzie zapewniony odpowiedni komfort cieplny w pomieszczeniach). Modernizacja budynku przyczyni się pośrednio do rozwiązywania problemów społeczno-gospodarczych związanych np. z bezrobociem, gdyż w obrębie budynku będą realizowane programy aktywizacyjne OPS w Chorzelach dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, w tym przede wszystkim mieszkańców Mąćic. Realizacja programów aktywizacyjnych w miejscu zamieszkania znacząco zachęci uczestników/beneficjentów projektów do udziału w proponowanych zajęciach szkoleniowych, warsztatach. Biorąc pod uwagę dotychczasowe doświadczenie w realizacji programów aktywizacyjnych przez OPS w Chorzelach, zauważono że jednym z najważniejszych czynników zniechęcających mieszkańców gminy do udziału w tego typu projektach aktywizacyjno-szkoleniowych był problem transportu tych osób na zajęcia spowodowane brakiem środków komunikacji publicznej oraz ograniczonym dostępem do prywatnych środków komunikacji.

Okres realizacji

2018-2019

Szacowana wartość

150.000,00 zł

Źródła finansowania

Środki UE (EFRR) – 80 % kosztów kwalifikowanych

Wkład własny: krajowe środki publiczne (budżet gminy) – 20% kosztów kwalifikowanych, ewentualne koszty niekwalifikowane

Wskaźniki produktu

Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 1 szt.

Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii - 5 szt.

Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (ha) – 0,0249 ha

Wskaźniki rezultatu

Powierzchnia obiektu o poprawionej efektywności energetycznej - 249 m²

Sposób oceny (zmiernienia) efektów realizacji przedsięwzięcia w odniesieniu do przyjętych celów programu

Ocena efektów realizacji przedsięwzięcia będzie odbywać się na dwóch poziomach: na poziomie przedsięwzięcia oraz na poziomie programu. Na poziomie przedsięwzięcia efekty realizacji przedsięwzięcia będą mierzone za pomocą wskaźników produktu i rezultatu na podstawie protokołu zdawczo-odbiorczego prac budowlanych. Umożliwi to ocenę stopnia osiągnięcia Celu 2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej i stanu zabudowy obszaru zdegradowanego. Przedsięwzięcie przyczyni się do osiągnięcia celu nadrzędnego programu, którym jest ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru zdegradowanego wyznaczonego w obrębie Gminy Chorzele.

W celu oceny stopnia osiągnięcia celu nadrzędnego programu zakłada się przeprowadzenie ewaluacji śródkresowej i ewaluacji końcowej, które zostaną przeprowadzone za pomocą wskaźników monitoringu Programu Rewitalizacji Gminy Chorzele. Przedsięwzięcie przyczyni się przede wszystkim do ograniczenia negatywnych zjawisk infrastrukturalnych mierzonych wskaźnikiem:

- Spadek odsetka liczby budynków publicznych/komunalnych wymagających modernizacji, w tym termomodernizacji [%]

Realizacja inwestycji przyczyni się również pośrednio do wypełnienia Celu nr 1 Aktywizacja społeczno-gospodarcza obszaru zdegradowanego, gdyż zmodernizowany budynek będzie służył na cele realizacji projektów społeczno-aktywizacyjnych (realizowane przez OPS w Chorzelach) oraz na cele projektów integracyjnych (realizowane przez samorządowe placówki kultury: OUK w Chorzelach, MGBP w Chorzelach). Mając na uwadze powyższe, można też stwierdzić, że projekt przyczyni się pośrednio do realizacji celów przedsięwzięć aktywizacyjnych i integracyjnych, które będą miały przełożenie na wskaźniki monitoringu Programu Rewitalizacji w zakresie spadku liczby bezrobotnych oraz liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 29. Planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne – przedsięwzięcie nr 5

Nazwa przedsięwzięcia
„Modernizacja budynku remizo-świetlicy w Krukowie - stworzenie lokalnego centrum kulturalnego i aktywizacyjnego”
Podmiot realizujący
Gmina Chorzele
Cel i kierunki priorytetowe, do których odnosi się realizacja przedsięwzięcia
Cel 2 – Poprawa jakości przestrzeni publicznej i stanu zabudowy obszaru zdegradowanego Kierunek priorytetowy 2.2 – Poprawa stanu technicznego i jakości wyposażenia obiektów użyteczności publicznej, w tym ich termomodernizacja i dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych
Lokalizacja przedsięwzięcia
Krukowo 78, 06-33 Zaręby
Opis zadań i działań
Budynek remizo-świetlicy pod adresem Krukowo 78 pełni obecnie kilka ważnych funkcji dla społeczeństwa miejscowości Krukowo oraz kilku pobliskich miejscowości. Budynek składa się z 3 części z trzema oddzielnymi wejściami do obiektu: - świetlica wiejska – pomieszczenia, które jest miejscem spotkań mieszkańców, miejscem wydarzeń kulturalnych (w ograniczonym zakresie, ze względu na warunki użytkowania), - filia Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Krukowie – biblioteka wyposażona w rozbudowany księgozbiór oraz czytelnię, jest również miejscem spotkań z ludźmi kultury (m.in. z pisarzami, poetami). - remiza strażacka OSP w Krukowie – pomieszczenie remizy - garaż dla wozu strażackiego. Budynek do chwili obecnej nie był modernizowany termicznie, przez co charakteryzuje się bardzo dużymi stratami ciepła. Budynek nie posiada centralnego ogrzewania, tylko pomieszczenia biblioteki zostały wyposażone w grzejniki elektryczne, natomiast świetlica jest ogrzewana przez piec kaflowy, którego wydajność nie pozwala na użytkowanie świetlicy w okresie zimowym. Budynek wymaga kompleksowej termomodernizacji oraz dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych. Przedsięwzięcie zakłada następujący kompleksowy zakres prac:

- modernizacja dachu wraz z dociepleniem,
- ocieplenie ścian zewnętrznych budynku,
- wymiana źródła ogrzewania dla całego budynku – montaż kotła oraz rozprowadzenie instalacji c.o. do wszystkich użytkowanych pomieszczeń (łącznie powierzchnia zabudowy wynosi 535m²),
- wymiana stolarki okiennej i drzwiowej,
- roboty malarskie,
- zakup wyposażenia do sali świetlicy wiejskiej tj. zestawu krzeseł oraz stołów, umożliwiających organizację dużych spotkań,
- podjazd dla osób niepełnosprawnych i schody zewnętrzne.

Zmodernizowany obiekt umożliwi rozwój jego funkcji społecznej i kulturalnej, w tym przede wszystkim możliwa będzie realizacja projektów społecznych (projekty dot. aktywizacji zawodowej osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym osób niepełnosprawnych realizowane przez OPS w Chorzelach jak i inne podmioty). Budynek będzie dostosowany do spotkań szkoleniowych i warsztatowych w ramach projektów (będzie zapewniony odpowiedni komfort cieplny w pomieszczeniach, sala będzie wyposażona w stoły i krzesła). Budynek będzie również wykorzystywany na spotkania i imprezy integracyjne realizowane w ramach wydarzeń cyklicznych i indywidualnych organizowane przez gminne instytucje kultury (OUK, MGBP) oraz inne podmioty jak lokalne NGO (np. OSP w Krukowie).

Na terenie miejscowości, oprócz budynku szkoły podstawowej, nie ma innych obiektów spełniających funkcje społeczne i kulturalne, dlatego też Gmina Chorzele zdecydowała się na podjęcie przedsięwzięcia w obrębie tego obiektu. Budynek stanowi własność gminy i jest wynajmowany częściowo pod działalność OSP w Krukowie, częściowo jako świetlica wiejska oraz częściowo jako filia Miejsko-Wiejskiej Biblioteki Gminnej – jest to jedyny budynek, wokół którego można zrealizować cele rewitalizacyjne tego obszaru, czyli poprawę jakości przestrzeni publicznej oraz ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru zdegradowanego. Modernizacja budynku przyczyni się pośrednio do rozwiązywania problemów społeczno-gospodarczych związanych np. z bezrobociem, gdyż w obrębie budynku będą realizowane programy aktywizacyjne OPS w Chorzelach dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, w tym przede wszystkim mieszkańców Krukowa. Realizacja programów aktywizacyjnych w miejscu zamieszkania znacząco zachęci uczestników/beneficjentów projektów do udziału w proponowanych zajęciach szkoleniowych, warsztatach. Biorąc pod uwagę dotychczasowe doświadczenie w realizacji programów aktywizacyjnych przez OPS w Chorzelach, zauważono że jednym z najważniejszych czynników zniechęcających mieszkańców gminy do udziału w tego typu projektach aktywizacyjno-szkoleniowych był problem transportu tych osób na zajęcia spowodowane brakiem środków komunikacji publicznej oraz ograniczonym dostępem do prywatnych środków komunikacji.

Okres realizacji

2018-2019

Szacowana wartość

200.000,00 zł

Źródła finansowania

Środki UE (EFRR) – 80% kosztów kwalifikowanych

Wkład własny: krajowe środki publiczne (budżet gminy) – 20% kosztów kwalifikowanych
 Ewentualne koszty niekwalifikowane (wyposażenie świetlicy, podjazd dla osób niepełnosprawnych, część kosztów związanych z modernizacją części budynku użytkowana na działalność OSP)

Wskaźniki produktu

Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (szt.) - 1 szt.

Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (ha) – 0,0535 ha

Wskaźniki rezultatu

Powierzchnia obiektu o poprawionej efektywności energetycznej (m²) – 535 m²

Liczba podmiotów realizujących cele społeczne na zrewitalizowanym obszarze – 3 szt.

Sposób oceny (zmiernienia) efektów realizacji przedsięwzięcia w odniesieniu do przyjętych celów programu

Ocena efektów realizacji przedsięwzięcia będzie odbywać się na dwóch poziomach: na poziomie przedsięwzięcia oraz na poziomie programu. Na poziomie przedsięwzięcia efekty realizacji przedsięwzięcia będą mierzone za pomocą wskaźników produktu i rezultatu na podstawie protokołu odbioru robót budowlanych. Umożliwi to ocenę stopnia osiągnięcia celu 2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej i stanu zabudowy obszaru zdegradowanego. Przedsięwzięcie przyczyni się do osiągnięcia celu nadrzędnego programu, którym jest ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru zdegradowanego wyznaczonego w obrębie Gminy Chorzele.

W celu oceny stopnia osiągnięcia celu nadrzędnego programu zakłada się przeprowadzenie ewaluacji śródkresowej i ewaluacji końcowej, które zostaną przeprowadzone za pomocą wskaźników monitoringu Programu Rewitalizacji Gminy Chorzele. Przedsięwzięcie przyczyni się przede wszystkim do ograniczenia negatywnych zjawisk infrastrukturalnych mierzonych wskaźnikiem:

- Spadek odsetka liczby budynków publicznych/komunalnych wymagających modernizacji, w tym termomodernizacji [%]

Realizacja inwestycji przyczyni się również pośrednio do wypełnienia Celu nr 1 Aktywizacja społeczno-gospodarcza obszaru zdegradowanego, gdyż zmodernizowany budynek będzie służył na cele realizacji projektów społeczno-aktywizacyjnych (realizowane przez OPS w Chorzelach) oraz na cele projektów integracyjnych (realizowane przez samorządowe placówki kultury: OUK w Chorzelach, MGBP w Chorzelach). Mając na uwadze powyższe, można też stwierdzić, że projekt przyczyni się pośrednio do realizacji celów przedsięwzięć aktywizacyjnych i integracyjnych, które będą miały przełożenie na wskaźniki monitoringu Programu Rewitalizacji w zakresie spadku liczby bezrobotnych oraz liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 30. Planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne – przedsięwzięcie nr 6

Nazwa przedsięwzięcia
„Modernizacja budynku remizo-świetlicy w miejscowości Rządkiwnica – Etap II”
Podmiot realizujący
Gmina Chorzele

Cel i kierunki priorytetowe, do których odnosi się realizacja przedsięwzięcia

Cel 2 – Poprawa jakości przestrzeni publicznej i stanu zabudowy obszaru zdegradowanego
Kierunek priorytetowy 2.2 – Poprawa stanu technicznego i jakości wyposażenia obiektów użyteczności publicznej, w tym ich termomodernizacja i dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych

Lokalizacja przedsięwzięcia

Rzodkiewnica 6a, 06-330 Zaręby

Opis zadań i działań

Budynek remizo-świetlicy pod adresem Rzodkiewnica 6a pełni obecnie funkcję świetlicy wiejskiej jedyne go budynku użyteczności publicznej na terenie wsi Rzodkiewnica.

Budynek składa się z dwóch części z dwoma oddzielnymi wejściami do obiektu:

- **świetlica wiejska** – pomieszczenia dużej i małej sali, część socjalna w postaci kuchni i toalet. Budynek świetlicy jest miejscem spotkań mieszkańców, miejscem wydarzeń integracyjnych i kulturalnych (w ograniczonym zakresie, ze względu na aktualne warunki użytkowe obiektu),
- **remiza strażacka OSP w Rzodkiewnicy** – pomieszczenie remizy - garaż dla wozu strażackiego.

Budynek został częściowo zmodernizowany w 2013 r., kiedy to Gmina Chorzele zrealizowała przedsięwzięcie obejmujące wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, odmalowanie ścian lokali wewnątrz budynku oraz zamontowano ogrzewanie świetlicy w postaci grzejników elektrycznych. Obecnie budynek pomimo zrealizowanych prac modernizacyjnych nadal nie umożliwia użytkowania go w okresie zimowym, gdyż duże straty energii cieplnej poprzez ściany, dach oraz fundamenty nie pozwalają na efektywne dogrzanie obiektu przy minusowych temperaturach. Ponadto budynek wymaga również doposażenia w niezbędne meble oraz wyposażenie części socjalnej umożliwiające szeroki zakres organizowania wydarzeń o charakterze społeczno-aktywizacyjnym oraz kulturalnym.

Planowane do realizacji przedsięwzięcie będzie kontynuacją prac modernizacyjnych z 2013 r., co zapewni docelowo kompleksową termomodernizację i wyposażenie obiektu.

Zaplanowano następujące działania:

- docieplenie ścian zewnętrznych całego budynku,
- modernizacja i docieplenie dachu nad całym budynkiem,
- docieplenie fundamentów wraz z wymianą posadzki,
- wyposażenie świetlicy w meble (stoły i krzesła) oraz niezbędne wyposażenie części socjalnej obiektu (kuchnia).

Zmodernizowany obiekt umożliwi rozwój jego funkcji społecznej i kulturalnej, w tym przede wszystkim możliwa będzie realizacja projektów społecznych (projekty dot. aktywizacji zawodowej osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym osób niepełnosprawnych realizowane przez OPS w Chorzelach jak i inne podmioty). Budynek będzie dostosowany do spotkań szkoleniowych i warsztatowych w ramach projektów (będzie zapewniony odpowiedni komfort cieplny w pomieszczeniach, sala będzie wyposażona w stoły i krzesła). Budynek będzie również wykorzystywany na spotkania integracyjne oraz kulturalne realizowane w ramach wydarzeń cyklicznych i indywidualnych organizowane przez gminne instytucje kultury (OUK) oraz inne podmioty jak lokalne organizacje pożytku publicznego (OSP Rzodkiewnica oraz nieformalne grupy zrzeszające mieszkańców Rzodkiewnicy i okolic).

Na terenie miejscowości Rzodkiewnica nie ma innych obiektów spełniających funkcje społeczne i kulturalne, dlatego też Gmina Chorzele zdecydowała się na podjęcie przedsięwzięcia w obrębie tego obiektu. Budynek stanowi własność gminy i jest wynajmowany częściowo pod działalność OSP w Rzodkiewnicy. Jest to jedyny budynek, wokół którego można zrealizować cele rewitalizacyjne tego obszaru, czyli poprawę jakości przestrzeni publicznej oraz ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru zdegradowanego. Modernizacja budynku przyczyni się pośrednio do rozwiązania problemów społeczno-gospodarczych związanych np. z bezrobociem, gdyż w obrębie budynku będą realizowane programy aktywizacyjne OPS w Chorzelach dla mieszkańców obszaru zdegradowanego miejscowości Rzodkiewnica. Realizacja programów aktywizacyjnych w miejscu zamieszkania znacząco zachęci uczestników/beneficjentów projektów do udziału w proponowanych zajęciach szkoleniowych, warsztatach. Biorąc pod uwagę dotychczasowe doświadczenie w realizacji programów aktywizacyjnych przez OPS w Chorzelach, zauważono że jednym z najważniejszych czynników zniechęcających mieszkańców gminy do udziału w tego typu projektach był problem transportu tych osób na zajęcia, czy szkolenia – brak środków komunikacji publicznej oraz ograniczony dostęp do prywatnych środków komunikacji.

Okres realizacji

2018-2019

Szacowana wartość

120.000,00 zł

Źródła finansowania

Krajowe środki publiczne (budżet gminy) – 100%

Wskaźniki produktu

Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (szt.) - 1 szt.

Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (ha) – 0,0244 ha

Wskaźniki rezultatu

Powierzchnia obiektu o poprawionej efektywności energetycznej (m²) – 244 m²

Liczba podmiotów realizujących cele społeczne na zrewitalizowanym obszarze – 1 szt.

Sposób oceny (zmierzenia) efektów realizacji przedsięwzięcia w odniesieniu do przyjętych celów programu

Ocena efektów realizacji przedsięwzięcia będzie odbywać się na dwóch poziomach: na poziomie przedsięwzięcia oraz na poziomie programu. Na poziomie przedsięwzięcia efekty realizacji przedsięwzięcia będą mierzone za pomocą wskaźników produktu i rezultatu na podstawie protokołu odbioru robót budowlanych. Umożliwi to ocenę stopnia osiągnięcia celu 2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej i stanu zabudowy obszaru zdegradowanego. Przedsięwzięcie przyczyni się do osiągnięcia celu nadrzędnego programu, którym jest ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru zdegradowanego wyznaczonego w obrębie Gminy Chorzele.

W celu oceny stopnia osiągnięcia celu nadrzędnego programu zakłada się przeprowadzenie ewaluacji śródkresowej i ewaluacji końcowej, które zostaną przeprowadzone za pomocą wskaźników monitoringu Programu Rewitalizacji Gminy Chorzele. Przedsięwzięcie przyczyni się

przede wszystkim do ograniczenia negatywnych zjawisk infrastrukturalnych mierzonych wskaźnikiem:

- Spadek odsetka liczby budynków publicznych/komunalnych wymagających modernizacji, w tym termomodernizacji [%]

Realizacja inwestycji przyczyni się również pośrednio do wypełnienia Celu nr 1 Aktywizacja społeczno-gospodarcza obszaru zdegradowanego, gdyż zmodernizowany budynek będzie służył na cele realizacji projektów społeczno-aktywizacyjnych (realizowane przez OPS w Chorzelach) oraz na cele projektów integracyjnych (realizowane przez samorządowe placówki kultury: OUK w Chorzelach, MGBP w Chorzelach). Mając na uwadze powyższe, można też stwierdzić, że projekt przyczyni się pośrednio do realizacji celów przedsięwzięć aktywizacyjnych i integracyjnych, które będą miały przełożenie na wskaźniki monitoringu Programu Rewitalizacji w zakresie spadku liczby bezrobotnych oraz liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej.

Źródło: opracowanie własne

Poniżej przedstawiono harmonogram realizacji podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Tabela 31. Harmonogram realizacji podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

	Nazwa przedsięwzięcia	Okres realizacji							
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	„Edukacyjny Inkubator Przedsiębiorczości w Zdziwioju Nowym i Zdziwioju Starym jako sposób na rewitalizację terenów wysiedlonych przez niemieckiego okupanta w czasie II wojny światowej”								
2	„Razem możemy więcej”								
3	„Rozwój aktywnej integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym w szczególności osób niepełnosprawnych i ich otoczenia”								
4	„Termomodernizacja budynku komunalnego w Mąjicach – etap II”								
5	„Modernizacja budynku remizo-świetlicy w Krukowie – stworzenie lokalnego centrum kulturalnego i aktywizacyjnego”								
6	„Modernizacja budynku remizo-świetlicy w miejscowości Rzodkiewnica – etap II”								

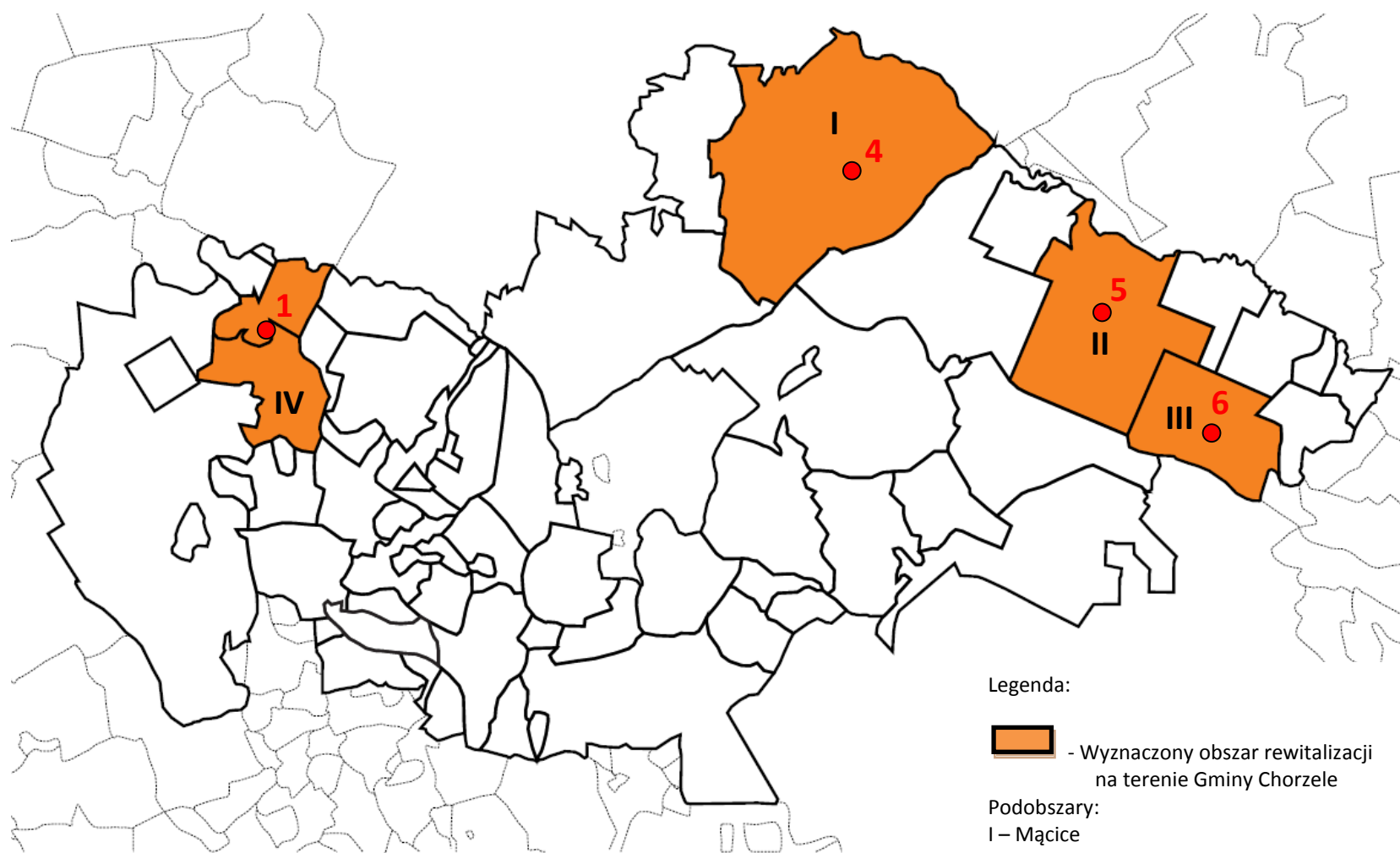
Źródło: opracowanie własne

Tabela 32. Zestawienie przedsięwzięć rewitalizacyjnych, celów PR i wskaźników monitoringu PR

		Cel 1	Cel 2	Wskaźnik 1 Spadek liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności [os.]	Wskaźnik 2 Spadek udziału bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym [%]	Wskaźnik 3 Wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób [szt.]	Wskaźnik 4 Spadek udziału budynków publicznych/komunalnych wymagających modernizacji, w tym termomodernizacji, w liczbie budynków publicznych
1	„Edukacyjny Inkubator Przedsiębiorczości w Zdziwioju Nowym i Zdziwioju Starym jako sposób na rewitalizację terenów wysiedlonych przez niemieckiego okupanta w czasie II wojny światowej”		X	X	X	X	X
2	„Razem możemy więcej”	X		X	X		

		Cel 1	Cel 2	Wskaźnik 1 Spadek liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności [os.]	Wskaźnik 2 Spadek udziału bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym [%]	Wskaźnik 3 Wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób [szt.]	Wskaźnik 4 Spadek udziału budynków publicznych/komunalnych wymagających modernizacji, w tym termomodernizacji, w liczbie budynków publicznych
3	„Rozwój aktywnej integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym w szczególności osób niepełnosprawnych i ich otoczenia”	X		X	X		
4	„Termomodernizacja budynku komunalnego w Mącicach – etap II”		X				X
5	„Modernizacja budynku remizo-świetlicy w Krukowie – stworzenie lokalnego centrum kulturalnego i aktywizacyjnego”		X				X
6	„Modernizacja budynku remizo-świetlicy w miejscowości Rzodkiewnica – etap II”		X				X

Rysunek 3 Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji w Gminie Chorzele

Źródło: opracowanie własne

8. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących kierunki działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową

W grupie uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych wskazano te, które identyfikuje się jako potrzebne do osiągnięcia określonych efektów, jednak na etapie opracowywania programu rewitalizacji nie jest możliwe wskazanie, w jakim terminie itp. Ich charakterystykę przedstawiono poniżej.

Tabela 33. Pozostałe rodzaje przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Kierunek działań	Rodzaje przedsięwzięć, charakterystyka
Kierunek priorytetowy 1.1. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem poprzez integrację społeczną, aktywizację zawodową	Przedsięwzięcia w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji Podmiot realizujący: Starostwo Powiatowe w Przasnyszu (poprzez IOB odpowiedzialną za działalność operacyjną Edukacyjnego Inkubatora Przedsiębiorczości) Cel 1 – Aktywizacja społeczno-gospodarcza obszaru zdegradowanego Kierunek priorytetowy 1.1 – Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem poprzez integrację społeczną, aktywizację zawodową Lokalizacja: Zdziwój Stary/Zdziwój Nowy - w obiekcie Edukacyjnego Inkubatora Przedsiębiorczości, Opis zadań: W ramach przedsięwzięć zakłada się realizację działań służących podnoszeniu kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz całej gminy Chorzele, które będą realizowane przez Instytucję Otoczenia Biznesu odpowiedzialną za działalność operacyjną Edukacyjnego Inkubatora Przedsiębiorczości w Zdziwoju Nowym i Zdziwoju Starym. IOB będzie realizował projekty z zakresu aktywizacji społeczno-zawodowej osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem, które obejmą zarówno mieszkańców wyznaczonego obszaru zdegradowanego, jak również pozostałych mieszkańców Gminy Chorzele. Projekty te będą częściowo realizowane przy wsparciu środków zewnętrznych – środki EFS w ramach RPO Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 oraz środków własnych Powiatu Przasnyskiego. Realizacja przedsięwzięć przyczyni się do ograniczenia negatywnych zjawisk społecznych i gospodarczych. Poprzez podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, zostaną one zachęczone do aktywnego uczestnictwa w życiu społeczno-gospodarczym gminy. Aktywizacja tych osób wpłynie na ograniczenie negatywnych zjawisk takich jak ubóstwo czy bezrobocie. Na chwilę obecną przedsięwzięcie nie posiada sprecyzowanego zestawienia wszystkich działań jakie będą podjęte, jak również nie jest znana szacunkowa jego wartość. Planowany okres realizacji przedsięwzięcia to 2019-2020. Źródła finansowania: Środki UE (EFS) – 80% kosztów kwalifikowalnych Wkład własny: krajowe środki publiczne (Budżet Powiatu Przasnyskiego) – 20% kosztów kwalifikowalnych

Kierunek priorytetowy 1.2. Wsparcie rozwoju działalności gospodarczej, ukierunkowanej na tworzenie nowych miejsc pracy, pomoc w zakładaniu działalności gospodarczej	Przedsięwzięcia w zakresie wsparcia początkowej fazy rozwoju przedsiębiorstw Podmiot realizujący: Starostwo Powiatowe w Przasnyszu (poprzez IOB odpowiedzialną za działalność operacyjną Edukacyjnego Inkubatora Przedsiębiorczości) Cel 1 – Aktywizacja społeczno-gospodarcza obszaru zdegradowanego Kierunek priorytetowy 1.2 – Wsparcie rozwoju działalności gospodarczej, ukierunkowanej na tworzenie nowych miejsc pracy, pomoc w zakładaniu działalności gospodarczej Lokalizacja: Zdziwój Stary/Zdziwój Nowy - w obiekcie Edukacyjnego Inkubatora Przedsiębiorczości, Opis zadań: W ramach przedsięwzięcia zakłada się realizację działań w zakresie wsparcia początkowej fazy rozwoju przedsiębiorstw poprzez działalność Edukacyjnego Inkubatora Przedsiębiorczości w Zdziwój Starym i Zdziwój Nowym. Przedsięwzięcia będą realizowane w formie projektów szkoleniowo-doradczych skierowanych do osób wstępnie zainteresowanych założeniem działalności gospodarczej. Wsparcie koncentrować będzie się na doradztwie w zakresie zakładania działalności gospodarczej, opracowania strategii, monitorowania biznesu oraz dodatkowo wspierane będą cykle szkoleniowe z zakresu obowiązującego prawa dla przedsiębiorstw, księgowości itp. Projekty te będą częściowo realizowane przy wsparciu środków zewnętrznych – środki EFS w ramach RPO Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 oraz środków własnych Powiatu Przasnyskiego. Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do ograniczenia negatywnych zjawisk społecznych i gospodarczych. Wsparcie początkowej fazy rozwoju przedsiębiorstw, w tym m.in. poprzez usługi szkoleniowo-doradcze, wpłynie na zwiększenie liczby firm na terenie gminy, co przyczyni się do wzrostu liczby miejsc pracy, a tym samym spadek bezrobocia oraz skali ubóstwa. Na chwilę obecną przedsięwzięcie nie posiada sprecyzowanego zestawienia wszystkich działań jakie będą podjęte, jak również nie jest znana szacunkowa jego wartość. Planowany okres realizacji przedsięwzięcia to 2019-2020. Źródła finansowania: Środki UE (EFS) – 80% kosztów kwalifikowalnych Wkład własny: krajowe środki publiczne (Budżet Powiatu Przasnyskiego) – 20% kosztów kwalifikowalnych
	Przedsięwzięcia w zakresie integracji mieszkańców Gminy Chorzele, w tym mieszkańców obszaru rewitalizacji

Kierunek 1.3. Integracja społeczna poprzez rozwinięcie oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej skierowanej do mieszkańców obszaru rewitalizacji.	Podmiot realizujący: Starostwo Powiatowe w Przasnyszu (poprzez IOB odpowiedzialną za działalność operacyjną Edukacyjnego Inkubatora Przedsiębiorczości), Gmina Chorzele Cel 1 – Aktywizacja społeczno-gospodarcza obszaru zdegradowanego Kierunek priorytetowy 1.2 – Wsparcie rozwoju działalności gospodarczej, ukierunkowanej na tworzenie nowych miejsc pracy, pomoc w zakładaniu działalności gospodarczej Lokalizacja: Zdziwój Stary/Zdziwój Nowy - w obiekcie Edukacyjnego Inkubatora Przedsiębiorczości, Opis zadań: W ramach przedsięwzięć zakłada się realizację działań służących integracji mieszkańców Zdziwoja Starego, Zdziwoja Nowego oraz pozostałych mieszkańców Gminy Chorzele, w tym osób i podmiotów korzystających z usług Edukacyjnego Inkubatora Przedsiębiorczości w Zdziwoju Starym i Zdziwoju Nowym. Planowane wydarzenia kulturalne będą miały na celu z jednej strony integrację mieszkańców, z drugiej strony będą formą promocji działalności Edukacyjnego Inkubatora Przedsiębiorczości, dzięki czemu więcej osób i podmiotów gospodarczych będzie mogło skorzystać z usług inkubatora przedsiębiorczości, będą formą promocji i animacji przedsiębiorczości wśród mieszkańców. Przedsięwzięcia będą finansowane ze środków własnych Powiatu Przasnyskiego oraz Gminy Chorzele. Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do ograniczenia negatywnych zjawisk społecznych i gospodarczych. Wsparcie działań promocyjnych – wydarzeń kulturalnych i integracyjnych przyczyni się do integracji mieszkańców. Osoby uczestniczące w wydarzeniach zostaną zachęczone do aktywnego uczestnictwa w życiu społeczno-gospodarczym gminy, co może przełożyć się na ograniczenie negatywnych zjawisk takich jak ubóstwo czy bezrobocie Źródła finansowania: Krajowe środki publiczne (Budżet Powiatu Przasnyskiego) Krajowe środki publiczne (Budżet Gminy Chorzele) Przedsięwzięcie: „Ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji poprzez organizację cyklicznych imprez o charakterze integracyjno-kulturalnym oraz prozdrowotnym” Podmiot realizujący: Gmina Chorzele, Referat Promocji Urzędu Miasta i Gminy w Chorzelach poprzez samorządowe placówki kultury: Ośrodek Upowszechniania Kultury w Chorzelach, Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Chorzelach

Cel 1 – Aktywizacja społeczno-gospodarcza obszaru zdegradowanego

Kierunek priorytetowy 1.2 – Integracja społeczna poprzez rozwinięcie oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej skierowanej do mieszkańców obszaru rewitalizacji

Lokalizacja: Mącice (świątlica wiejska), Krukowo (świątlica wiejska), Rzodkiewnica (świątlica), Zdziwój Stary/Zdziwój Nowy (świątlica OSP/Inkubator Przedsiębiorczości)

Opis zadań:

Przedsięwzięcie polega na organizacji cyklicznych imprez o charakterze integracyjnym i kulturalnym na wyznaczonym obszarze rewitalizacji w Gminie Chorzele, w tym:

1. Piknik Rodzinny „Czas dla Rodziny”
2. Rajd Rowerowy „Weekend z Mamą i Tatą”
3. Biegi prozdrowotne „Bieg przez Kurpie”
4. Warsztaty Ludowe i konkurs na najpiękniejszą ozdobę Kurpiowską
5. „Spotkanie bez barier” - impreza kulturalno-integracyjna dla osób niepełnosprawnych
6. Spektakl teatralny w wykonaniu koła teatralnego Ośrodka Upowszechniania Kultury lub innego podmiotu
7. Festyn Rodzinny „Lato dla Rodziny”
8. Miejsko-Gminne Dożynki
9. Turniej Wsi – impreza o charakterze sportowo – rekreacyjnym dla mieszkańców
10. Międzynarodowy Dzień Osób Starszych - spotkanie integracyjne seniorów
11. Andrzejki integracyjne
12. Program słowno-muzyczny poświęcony Kulturze Kurpiowskiej
13. Bal kostiumowy dla dzieci z rodzicami
14. Dzień Kobiet – impreza kulturalna dla kobiet
15. Warsztaty Kulinarne i Gminny Konkurs „Najlepsza Gospodyni” – impreza dla kobiet mających zamiłowanie kulinarne, dla Kół Gospodyń Wiejskich.

Imprezy będą odbywały się na obszarze rewitalizacji, ze szczególnym uwzględnieniem miejscowości: Mącice, Krukowo, Rzodkiewnica, Zdziwój Stary/Zdziwój Nowy, w których zrealizowane zostaną inwestycje infrastrukturalne w ramach innych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Celem przedsięwzięcia jest aktywizacja społeczna mieszkańców gminy, integracja osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym z pozostałą częścią społeczeństwa Gminy Chorzele.

Pikniki, spotkania i wspólne imprezy w poszczególnych miejscowościach mają na celu integrację społeczności lokalnej, integrację różnych grup społecznych, a także zawiązanie wspólnej więzi między poszczególnymi pokoleniami. Poprzez realizację przedsięwzięć mieszkańcy starają się rozwijać życie społeczne w swojej miejscowości. Spotkania integracyjne są dobrą alternatywą spędzania wolnego czasu poza własnym domem, w środowisku sąsiedzkim.

Zmodernizowane budynki świetlic wiejskich w Mącicach, Krukowie, Rzodkiewnicy, wybudowane miejsca integracji i aktywizacji (place zabaw, świetlica w Zdziwójcu Starym) będą idealnym miejscem na realizację planowanych zadań integracyjnych - mieszkańcy będą mogli się spotykać i wspólnie spędzać czas, realizować swoje potrzeby kulturalne, a także zdobywać umiejętności działania w zespole dla osiągnięcia wspólnych korzyści. Poprzez różnego rodzaju przedsięwzięcia nastąpi integracja mieszkańców wsi na rzecz rozwoju własnej społeczności. Integracja międzypokoleniowa (dzieci – rodzice, młodzież – seniorzy) wywoła obustronne korzyści. Młodzież będzie miała okazję do zdobycia nowej wiedzy, umiejętności i doświadczenia, zaś seniorzy staną się bardziej aktywni, chętni i zmobilizowani do podejmowania działań oraz inicjowania różnego rodzaju przedsięwzięć. Realizacja imprez/spotkań/akcji/festynów wpłynie na współpracę między poszczególnymi sołectwami.

Głównymi celami przedsięwzięć w poszczególnych miejscowościach są:

- integracja osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym z pozostałą częścią społeczeństwa Gminy Chorzele,
- umacnianie więzi międzypokoleniowych,
- stworzenie warunków do współpracy i kontaktów sąsiedzkich w poszczególnych wioskach,
- pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców, zachęcanie do własnych przedsięwzięć,
- mobilizowanie do rozwoju kulturalnego społeczeństwa lokalnego,
- przekraczanie stereotypowych barier społecznych,
- ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych.

	Przedsięwzięcie zakłada aktywizację społeczną mieszkańców, integrację osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym z pozostałą częścią społeczeństwa Gminy Chorzele. Otwarcie się na integrację z pozostałymi mieszkańcami pozwoli na zrobienie pierwszego kroku w stronę poprawy zdolności do zatrudnienia osób nieaktywnych zawodowo i osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Przedsięwzięcie przyczyni się również pośrednio do generowania ruchu turystycznego, który sprzyja prowadzeniu działalności gospodarczej, a tym samym może przyczynić się do poprawy sytuacji gospodarczej obszaru rewitalizacji. W ramach przedsięwzięcia planowana jest aktywizacja społeczna osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym z całego obszaru rewitalizacji. Okres realizacji: 2018-2023 Szacowana wartość: 45.000,00 zł/rok Źródła finansowania: Krajowe środki publiczne (Budżet Gminy Chorzele)
Kierunek 2.4 Zwiększenie różnorodności funkcjonalnej przestrzeni publicznych i zmiana sposobu ich wykorzystania – wyposażenie w małą architekturę, obiekty rekreacyjne, nowe obiekty kubaturowe, umożliwiające integrację mieszkańców i wzmacnianie spójności społecznej	Przedsięwzięcie: „Stworzenie miejsca integracji społecznej mieszkańców Krukowa - budowa placu zabaw przy świetlicy wiejskiej w Krukowie”. Podmiot realizujący: Gmina Chorzele Cel 2 – Poprawa jakości przestrzeni publicznej i stanu zabudowy obszaru zdegradowanego Kierunek priorytetowy 2.2 – Zwiększenie różnorodności funkcjonalnej przestrzeni publicznych i zmiana sposobu ich wykorzystania – wyposażenie w małą architekturę, obiekty rekreacyjne, nowe obiekty kubaturowe, umożliwiające integrację mieszkańców i wzmacnianie spójności społecznej Lokalizacja: Krukowo 78, 06-330 Zaręby Opis zadań: Istnieje potrzeba stworzenia miejsca rekreacji i odpoczynku dla dzieci i dorosłych (całych rodzin), które będzie również miejscem społecznej integracji mieszkańców Krukowa. Na działce 193/3 należącej do Gminy Chorzele znajduje się obecnie budynek pełniący funkcję oddziału biblioteki publicznej, świetlicy wiejskiej oraz remizy strażackiej. W ramach przedsięwzięcia zaplanowano wygospodarowane w obrębie tej działki miejsca na wybudowanie placu zabaw, który swym zakresem robót będzie obejmował:

1. Roboty ziemne, w tym deniwelacja terenu.
2. Wykonanie nawierzchni bezpiecznej pod plac zabaw.
3. Wyposażenie placu zabaw:
 - huśtawka podwójna;
 - zestaw zabawowy;
 - huśtawka ważka na sprężynie;
 - karuzela;
 - sprężynowiec – 2 szt.;
 - tablica regulaminowa;
 - ławki i kosz na śmieci;
 - stół do tenisa stołowego.

4. Wzniesienie ogrodzeń.

Aktualnie na terenie miejscowości Krukowo nie funkcjonuje żaden obiekt rekreacyjny przystosowany do zabaw dla dzieci. Nie ma również żadnej otwartej przestrzeni publicznej, która spełniałaby funkcje otwartego miejsca spotkań i integracji mieszkańców miejscowości. W Krukowie funkcjonuje Publiczna Szkoła Podstawowa, która jest wyposażona w boisko sportowe, jednak jest to obiekt szkolny, czyli nie jest dostępny dla wszystkich mieszkańców Krukowa.

Wybudowany plac zabaw stanie się centralnym punktem miejscowości Krukowo dla mieszkańców, stworzy to możliwość aktywnego spędzania czasu wolnego dla dzieci oraz dorosłych, da to poczucie uczestnictwa we wspólnocie. Plac zabaw stanie się jednocześnie miejscem do prowadzenia różnych spotkań integracyjnych, pozwalających odbudować więzi międzyludzkie oraz poczucie współuczestnictwa we wspólnocie. Zwiększona integracja mieszkańców będzie pierwszym krokiem do aktywizacji osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem na obszarze rewitalizacji miejscowości Krukowo.

Okres realizacji:

2018

Szacowana wartość:

60.000,00 zł

Źródła finansowania:

	Krajowe środki publiczne (Budżet Gminy Chorzele) Przedsięwzięcie: „Stworzenie miejsca integracji społecznej mieszkańców - budowa placu zabaw dla dzieci młodszych i starszych oraz budowa siłowni zewnętrznej w miejscowości Zdziwój Stary”. Podmiot realizujący: Gmina Chorzele Cel 2 – Poprawa jakości przestrzeni publicznej i stanu zabudowy obszaru zdegradowanego Kierunek priorytetowy 2.2 – Poprawa stanu technicznego i jakości wyposażenia obiektów użyteczności publicznej, w tym ich termomodernizacja i dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych Lokalizacja: Zdziwój Stary, Działka o nr Ew. 10/5, teren planowanej świetlicy wiejskiej z garażem OSP. Opis zadań: Istnieje potrzeba stworzenia miejsca rekreacji i odpoczynku dla dzieci, młodzieży i dorosłych (całych rodzin), które będzie również miejscem społecznej integracji mieszkańców Zdziwója Starego oraz Zdziwója Nowego. Na działce nr 10/5 w Zdziwój Starym należącej do Gminy Chorzele zaplanowano budowę świetlicy z garażem dla Ochotniczej Straży Pożarnej w ramach innego działania rewitalizacyjnego. W ramach przedmiotowego przedsięwzięcia zaplanowano wygospodarowane w obrębie tej działki miejsca na wybudowanie placu zabaw dla dzieci młodszych i starszych oraz siłowni zewnętrznej o łącznej powierzchni użytkowej 500 m². Na zakres robót składać się będą: 1. Roboty ziemne, w tym deniwelacja terenu. 2. Wykonanie nawierzchni bezpiecznej. 3. Wyposażenie placu zabaw: ✓ huśtawka podwójna; ✓ zestaw zabawowy; ✓ huśtawka ważka na sprężynie; ✓ sprężynowiec koniczynka; ✓ sprężynowiec skuter; ✓ tablica regulaminowa; ✓ ławka i kosz na śmieci; ✓ stół do tenisa stołowego. 4. Wyposażenie siłowni zewnętrznej: ✓ Drabinka + pylon + podciąg nóg; ✓ Biegacz; ✓ Orbitrek;

	✓ Ławka + pylon + prostownik pleców; ✓ Twister/wahadło; ✓ Wyciąg górny + pylon + wyciskanie siedząc; 5. Wzniesienie ogrodzeń Aktualnie na terenie miejscowości Zdziwój Stary oraz Zdziwój Nowy nie funkcjonuje żaden obiekt spełniający funkcje integracyjne, przystosowany do zabaw dla dzieci i młodzieży. Nie ma również żadnej otwartej przestrzeni publicznej, która spełniałaby funkcje otwartego miejsca spotkań i integracji mieszkańców miejscowości. Po zamknięciu obiektu byłej szkoły podstawowej w Zdziwóju Starym, na terenie sołectwa nie ma żadnego budynku użyteczności publicznej ani innej infrastruktury, która spełniałaby funkcje społeczne, kulturalne, integracyjne. Wybudowany plac zabaw z siłownią zewnętrzną stanie się centralnym punktem miejscowości dla mieszkańców, stworzy to możliwość aktywnego spędzania czasu wolnego dla dzieci oraz dorosłych, dając poczucie uczestnictwa we wspólnocie. Plac zabaw z siłownią zewnętrzną stanie się jednocześnie miejscem do prowadzenia różnych imprez rekreacyjnych, pozwalających odbudować więzi międzyludzkie oraz poczucie współuczestnictwa we wspólnocie. Zwiększona integracja mieszkańców będzie pierwszym krokiem do aktywizacji osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem na obszarze rewitalizacji miejscowości Zdziwój Stary i Zdziwój Nowy. Okres realizacji: 2018 Szacowana wartość: 200.000,00 zł Źródła finansowania: Krajowe środki publiczne (Budżet Gminy Chorzele) Przedsięwzięcie: „Stworzenie miejsca integracji społecznej mieszkańców - budowa placu zabaw przy świetlicy wiejskiej w Mącicach” Podmiot realizujący: Gmina Chorzele Cel 2 – Poprawa jakości przestrzeni publicznej i stanu zabudowy obszaru zdegradowanego

Kierunek priorytetowy 2.2 – Poprawa stanu technicznego i jakości wyposażenia obiektów użyteczności publicznej, w tym ich termomodernizacja i dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych

Lokalizacja: Mącice 25, teren przy budynku komunalnym (świetlicy) w Mącicach.

Opis zadań:

Istnieje potrzeba stworzenia miejsca rekreacji i odpoczynku dla dzieci, młodzieży i dorosłych (całych rodzin), które będzie również miejscem społecznej integracji mieszkańców Mącic.

W ramach przedsięwzięcia zaplanowano zagospodarowanie miejsca pod małą infrastrukturę wypoczynkową na cele integracji i zacieśnienie więzi wśród mieszkańców miejscowości Mącice, w ramach działki gminnej nr 213, na której mieści się budynek komunalny (mieszkania komunalne – budynek wielorodzinny, świetlica wiejska).

Planowane zadania do realizacji:

- montaż wiaty turystycznej,
- montaż stolika/stolików,
- montaż siedzisk/ławek,
- montaż kosza na śmieci,
- montaż grilla z murowanych elementów.

Aktualnie na terenie miejscowości Mącice nie funkcjonuje żadna infrastruktura typu miejsce na wypoczynek i rekreację, która byłaby publicznie dostępna dla wszystkich mieszkańców Mącic. Oprócz budynku komunalnego, w którym mieści się m.in. świetlica wiejska nie ma również żadnej przestrzeni publicznej, która spełniałaby funkcje otwartego miejsca spotkań i integracji mieszkańców miejscowości.

Powstała infrastruktura wpłynie na ukształtowanie obszaru przestrzeni publicznej, a jednocześnie zapewni mieszkańcom możliwość atrakcyjnego spędzania wolnego czasu. W sąsiedztwie zrealizowanej inwestycji znajdują się lasy, które zapewnią mieszkańcom obcowanie na łonie natury. Nowa infrastruktura przyczyni się do integracji środowiska rodzinnego – rodziców, młodzieży i dzieci, promując wspólne i aktywne formy wypoczynku – gry, zabawy. Obiekt ten będzie stanowić czynnik do promowania zdrowego trybu życia oraz ruchu na świeżym powietrzu, który przede wszystkim jest drogą do wypoczynku i rozwoju fizycznego.

Wybudowana infrastruktura turystyczno-rekreacyjna wraz ze zmodernizowanym budynkiem komunalnym (w którym mieści się świetlica wiejska) stanie się centralnym punktem miejscowości. Zwiększona integracja

	mieszkańców będzie pierwszym krokiem do aktywizacji osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem na obszarze rewitalizacji miejscowości Mącice. Okres realizacji: 2018 Szacowana wartość: 40.000,00 zł Źródła finansowania: Krajowe środki publiczne (Budżet Gminy Chorzele) <i>„Budowa świetlicy z garażem dla Ochotniczej Straży Pożarnej w miejscowości Zdziwów Stary”</i> Podmiot realizujący: Gmina Chorzele Cel 2 – Poprawa jakości przestrzeni publicznej i stanu zabudowy obszaru zdegradowanego Kierunek priorytetowy 2.4 – Zwiększenie różnorodności funkcjonalnej przestrzeni publicznych i zmiana sposobu ich wykorzystania – wyposażenie w małą architekturę, obiekty rekreacyjne, nowe obiekty kubaturowe, umożliwiające integrację mieszkańców i wzmacnianie spójności społecznej Lokalizacja: Zdziwów Stary, działka o nr ew. 10/5 Obręb Zdziwów Stary Opis zadań: Gmina Chorzele zamierza zrealizować inwestycję w zakresie budowy i wyposażenia świetlicy z garażem dla Ochotniczej Straży Pożarnej w miejscowości Zdziwów Stary na działce o nr ew. 10/5, której jest właścicielem. Obecnie na działce należącej do gminy nie ma żadnych zabudowań, działka nie jest wykorzystywana do żadnych celów publicznych lub prywatnych. Na terenie miejscowości Zdziwów Stary oraz Zdziwów Nowy obecnie nie funkcjonują żadne obiekty publiczne spełniające funkcje społeczne, kulturalne. W obu miejscowościach funkcjonują natomiast stowarzyszenia: OSP w Zdziwów Starym oraz Koło Gospodyń Wiejskich w Zdziwów Nowym, które nie mają żadnego budynku publicznego, którego mogli by wykorzystać na cele statutowe, w którym mogliby się spotykać i rozwijać swoją działalność. Brak takiego obiektu obniża również możliwości aktywizacji i integracji mieszkańców Zdziwója, co przekłada się również na utrwalanie problemów społecznych tego terenu. Zaplanowana inwestycja obejmuje budowę obiektu jednokondygnacyjnego w technologii tradycyjnej – murowany z bloczków na zaprawie cem.-wap., o łącznej powierzchni zabudowy ok. 280 m² (w tym powierzchnia

użytkowa ok. 230m²). Budynek będzie składał się z następujących pomieszczeń: biuro OSP, pomieszczenia WC dla mężczyzn, kobiet i osób niepełnosprawnych, kuchni, dużej sali spotkań (pełniącej funkcję świetlicy wiejskiej), garażu OSP oraz pomieszczeń magazynowych i kotłowni. Wstępnie zaplanowano ogrzewanie budynku za pomocą c.o. zasilanym kotłem olejowym. Budynek będzie posiadał odpowiednią izolację termiczną dachu, ścian zewnętrznych. Będzie wyposażony w stolarkę okienną i drzwiową o odpowiedniej izolacji cieplnej. Zastosowane techniki budowlane oraz materiał budowlany zapewnią wysoki stopień energooszczędności budynku, co przełoży się również na ograniczenie kosztów eksploatacyjnych budynku oraz obniżoną emisję CO₂ oraz zanieczyszczeń do środowiska naturalnego (mniejsze zużycie energii na ogrzanie obiektu, mniej zużytego paliwa, mniejsza emisja CO₂, pyłów i innych zanieczyszczeń). Budynek będzie przystosowany do obsługi osób niepełnosprawnych (ułatwiony wjazd do budynku, toalety przystosowane do obsługi osób na wózkach inwalidzkich).

Zabudowa budynku świetlicy z garażem OSP będzie uzupełniona o powierzchnię placu manewrowo-parkingowego niezbędnego do prawidłowej obsługi pojazdów pożarniczych o łącznej powierzchni ok. 600 m².

Budowa obiektu świetlicy stworzy przede wszystkim miejsce spotkań dla mieszkańców lokalnej społeczności, które będzie pełniło funkcje społeczne i kulturalne. Dzięki budynkowi możliwa będzie realizacja projektów społecznych, tj. projektów dot. aktywizacji zawodowej osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym osób niepełnosprawnych realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorzelach jak i inne podmioty. Budynek będzie dostosowany do spotkań szkoleniowych i warsztatowych w ramach projektów. Budynek będzie również wykorzystywany na spotkania i imprezy integracyjne oraz kulturalne realizowane w ramach wydarzeń cyklicznych i indywidualnych organizowane przez gminne instytucje kultury (Ośrodek Upowszechniania Kultury w Chorzelach) oraz inne podmioty jak lokalne NGO (Ochotnicza Straż Pożarna i Koło Gospodyń Wiejskich).

Realizacja programów aktywizacyjnych w miejscu zamieszkania znacząco zachęci uczestników/beneficjentów projektów do udziału w proponowanych zajęciach szkoleniowych, warsztatach oraz spotkaniach aktywizacyjnych i integracyjnych. Biorąc pod uwagę dotychczasowe doświadczenie w realizacji programów aktywizacyjnych przez OPS w Chorzelach, zauważono że jednym z najważniejszych czynników zniechęcających mieszkańców gminy do udziału w tego typu projektach był problem transportu tych osób na zajęcia, czy

	szkolenia – brak środków komunikacji publicznej oraz ograniczony dostęp do prywatnych środków komunikacji oraz „marnowanie” czasu i środków finansowych na dojazd Okres realizacji: 2018 Szacowana wartość: 840.000,00 zł Źródła finansowania: Środki UE (EFRROW) – 63,63% kosztów kwalifikowanych Wkład własny: krajowe środki publiczne (Budżet Gminy Chorzele) – 36,37% kosztów kwalifikowanych Ewentualne koszty niekwalifikowane

Źródło: opracowanie własne

9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji

Wymogiem dla wspierania przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest zapewnienie komplementarności w różnych wymiarach. W szczególności dotyczy to komplementarności:

- Przestrzennej – powiązania pomiędzy przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi realizowanymi zarówno na obszarze rewitalizacji, jak i znajdującymi się poza nim, ale oddziałującymi na obszar rewitalizacji.
- Problemowej – konieczność realizacji projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które będą się wzajemnie dopełniały tematycznie, sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, technicznym, środowiskowym).
- Proceduralno-instytucjonalnej – konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur.
- Międzyokresowej – uzupełnianie przedsięwzięć już zrealizowanych w ramach polityki spójności 2007-2013 (np. o charakterze infrastrukturalnym) projektami komplementarnymi (np. o charakterze społecznym), realizowanymi w ramach polityki spójności 2014-2020.
- Źródeł finansowania – konieczność uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków EFRR, EFS, środków własnych i innych.

Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna oznacza konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji programu rewitalizacji wzajemnych powiązań pomiędzy przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi. Mechanizmy w zakresie zapewnienia komplementarności przestrzennej zostały uwzględnione zarówno na etapie wyznaczania obszaru rewitalizacji, jak i na etapie oceny zgłoszonych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Na etapie wyznaczania obszaru rewitalizacji postanowiono ukierunkować działania rewitalizacyjne na podobszary zdegradowane: Mącice, Krukowo, Rzodkiewnica oraz Zdziwój Stary/Zdziwój Nowy. Cały wyznaczony obszar rewitalizacji obejmuje łącznie 5 z 66 miejscowości gminy zamieszkiwanych przez 1 344 osoby (12,97% wszystkich mieszkańców gminy). Obszar rewitalizacji pokrywa przy tym 17,73% powierzchni całej Gminy Chorzele. Tym samym należy podkreślić komplementarność przestrzenną obszaru rewitalizacji.

Spśród wszystkich wytypowanych podobszarów zdegradowanych wybrano obszary, które charakteryzują się niekorzystnymi wskaźnikami społecznymi, gospodarczymi i infrastrukturalnymi, zaobserwowane tendencje zmian w strefie społeczno-gospodarczej wskazują na pogłębianie się niekorzystnych zjawisk, a jednocześnie liczba mieszkańców pozwala na objęcie pomocą wystarczająco dużej liczby osób będących podmiotem działań w zakresie aktywizacji społeczno-gospodarczej. Wybrany do rewitalizacji obszar zdegradowany zlokalizowano głównie we wschodniej części Gminy Chorzele (3 podobszary: Mącice, Krukowo, Rzodkiewnica) oraz 1 podobszar składający się z dwóch miejscowości położony jest w zachodniej części gminy (Zdziwój Stary i Zdziwój Nowy).

Komplementarność przestrzenna została wzięta pod uwagę również na etapie oceny zgłoszonych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, priorytetowo potraktowano przedsięwzięcia uzupełniające się wzajemnie, które skierowane są na osiągnięcie takiego samego celu i realizowane są w niewielkiej odległości od siebie lub w tym samym miejscu.

Podobszar I Mącice: termomodernizacja budynku komunalnego w Mącicach obejmujące mieszkania komunalne oraz świetlicę wiejską, stworzenie miejsca spotkań mieszkańców (plac zabaw) przy budynku komunalnym, realizacja przedsięwzięć aktywizacyjnych realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorzelach przy wykorzystaniu zmodernizowanej świetlicy wiejskiej, realizacja przedsięwzięć promocyjno-integracyjnych i kulturalnych przez Gminę i jej jednostki organizacyjne odpowiedzialne za kulturę przy wykorzystaniu wybudowanej infrastruktury miejsca spotkań mieszkańców (placu zabaw i świetlica wiejska). Wszystkie zaplanowane inwestycje infrastrukturalne oraz przedsięwzięcia aktywizacyjne, integracyjne, kulturalne, szkoleniowo-doradcze wzajemnie się uzupełniają i są komplementarne przestrzennie.

Zestawienie projektów podstawowych i pozostałych planowanych do realizacji na terenie miejscowości **Mącice:**

Projekty podstawowe:

- *„Termomodernizacja budynku komunalnego w Mącicach – etap II”*
- *„Razem możemy więcej”*
- *„Rozwój aktywnej integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym w szczególności osób niepełnosprawnych i ich otoczenia”*

Projekty pozostałe:

- *„Stworzenie miejsca integracji społecznej mieszkańców - budowa placu zabaw przy świetlicy wiejskiej w Mącicach”*
- *„Ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji poprzez organizację cyklicznych imprez o charakterze integracyjno-kulturalnym oraz prozdrowotnym”*

Podobszar II Krukowo: modernizacja budynku świetlicy – stworzenie lokalnego centrum kulturalnego i aktywizacyjnego, stworzenia miejsca spotkań (placu zabaw) przy budynku świetlicy, realizacja przedsięwzięć aktywizacyjnych realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorzelach przy wykorzystaniu zmodernizowanej świetlicy wiejskiej, realizacja przedsięwzięć promocyjno-integracyjnych i kulturalnych przez Gminę i jej jednostki organizacyjne odpowiedzialne za kulturę przy wykorzystaniu wybudowanej infrastruktury rekreacyjnej (placu zabaw) i zmodernizowanej świetlicy wiejskiej. Wszystkie zaplanowane inwestycje infrastrukturalne oraz przedsięwzięcia aktywizacyjne, integracyjne, kulturalne, szkoleniowo-doradcze wzajemnie się uzupełniają i są komplementarne przestrzennie.

Zestawienie projektów podstawowych i pozostałych planowanych do realizacji na terenie miejscowości **Krukowo:**

Projekty podstawowe:

- *„Modernizacja budynku remizo-świetlicy w Krukowie – stworzenie lokalnego centrum kulturalnego i aktywizacyjnego”*
- *„Razem możemy więcej”*
- *„Rozwój aktywnej integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym w szczególności osób niepełnosprawnych i ich otoczenia”*

Projekty pozostałe:

- *„Stworzenie miejsca integracji społecznej mieszkańców Krukowa - budowa placu zabaw przy świetlicy wiejskiej w Krukowie”*
- *„Ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji poprzez organizację cyklicznych imprez o charakterze integracyjno-kulturalnym oraz prozdrowotnym”*

Podobszar III Rzodkiewnica: modernizacja budynku świetlicy, realizacja przedsięwzięć aktywizacyjnych realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorzelach przy wykorzystaniu zmodernizowanej świetlicy wiejskiej, realizacja przedsięwzięć promocyjno-integracyjnych i kulturalnych przez Gminę i jej jednostki organizacyjne odpowiedzialne za kulturę przy wykorzystaniu zmodernizowanej świetlicy wiejskiej. Zaplanowana inwestycja infrastrukturalna oraz przedsięwzięcia aktywizacyjne, integracyjne, kulturalne, szkoleniowo-doradcze wzajemnie się uzupełniają i są komplementarne przestrzennie.

Zestawienie projektów podstawowych i pozostałych planowanych do realizacji na terenie miejscowości **Rzodkiewnica:**

Projekty podstawowe:

- *„Modernizacja budynku remizo-świetlicy w Krukowie – stworzenie lokalnego centrum kulturalnego i aktywizacyjnego”*
- *„Razem możemy więcej”*
- *„Rozwój aktywnej integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym w szczególności osób niepełnosprawnych i ich otoczenia”*

Projekty pozostałe:

- *„Stworzenie miejsca integracji społecznej mieszkańców Krukowa - budowa placu zabaw przy świetlicy wiejskiej w Krukowie”*
- *„Ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji poprzez organizację cyklicznych imprez o charakterze integracyjno-kulturalnym oraz prozdrowotnym”*

Podobszar IV Zdziwój Stary/Zdziwój Nowy: adaptacja budynku po byłej szkole podstawowej na działalność Edukacyjnego Inkubatora Przedsiębiorczości, budowa świetlicy wiejskiej z garażem dla OSP, stworzenie miejsca spotkań i integracji mieszkańców w postaci placów zabaw oraz siłowni zewnętrznej przy świetlicy, realizacja przedsięwzięć aktywizacyjnych realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorzelach przy wykorzystaniu budowanej infrastruktury świetlicy wiejskiej, realizacja przedsięwzięć promocyjno-integracyjnych i kulturalnych przez Gminę i jej jednostki organizacyjne odpowiedzialne za kulturę przy wykorzystaniu wybudowanej infrastruktury rekreacyjnej i świetlicy wiejskiej oraz realizacja przedsięwzięć aktywizacyjnych, przedsięwzięć promujących przedsiębiorczość wśród mieszkańców oraz przedsięwzięć w zakresie wsparcia szkoleniowo-doradczego dla nowopowstających firm realizowane poprzez projekty Edukacyjnego Inkubatora Przedsiębiorczości. Wszystkie zaplanowane inwestycje infrastrukturalne oraz przedsięwzięcia aktywizacyjne, integracyjne, kulturalne, szkoleniowo-doradcze wzajemnie się uzupełniają i są komplementarne przestrzennie.

Zestawienie projektów podstawowych i pozostałych planowanych do realizacji na terenie miejscowości **Zdziwój Stary i Zdziwój Nowy:**

Projekty podstawowe:

- *„Edukacyjny Inkubator Przedsiębiorczości w Zdziwóju Nowym i Zdziwóju Starym jako sposób na rewitalizację terenów wysiedlonych przez niemieckiego okupanta w czasie II wojny światowej”*
- *„Razem możemy więcej”*
- *„Rozwój aktywnej integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym w szczególności osób niepełnosprawnych i ich otoczenia”*

Projekty pozostałe:

- *„Stworzenie miejsca integracji społecznej mieszkańców Krukowa - budowa placu zabaw przy świetlicy wiejskiej w Krukowie”,*
- *„Ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji poprzez organizację cyklicznych imprez o charakterze integracyjno-kulturalnym oraz prozdrowotnym”,*
- *„Stworzenie miejsca integracji społecznej mieszkańców - budowa placu zabaw dla dzieci młodszych i starszych oraz budowa siłowni zewnętrznej w miejscowości Zdziwój Stary”,*

-
- „Budowa świetlicy z garażem dla Ochotniczej Straży Pożarnej w miejscowości Zdziwów Stary”,
 - Przedsięwzięcie w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji realizowane przez Powiat Przasnyski przy współudziale środków EFS,
 - Przedsięwzięcia w zakresie wsparcia początkowej fazy rozwoju przedsiębiorstw realizowane przez Powiat Przasnyski przy współudziale środków EFS,
 - Przedsięwzięcia w zakresie integracji mieszkańców Gminy Chorzele, w tym mieszkańców obszaru rewitalizacji realizowane przez Powiat Przasnyski

Komplementarność problemowa

Komplementarność problemowa oznacza konieczność realizacji projektów/przedsięwzięć, które będą się wzajemnie dopełniały tematycznie, sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcyjnym, technicznym, środowiskowym). Zapewnienie komplementarności problemowej ma przeciwdziałać fragmentacji działań (np. tzw. „rewitalizacji technicznej”, „rewitalizacji społecznej” – określeń błędnie stosowanych, ponieważ rewitalizacja jest zawsze kompleksowa) koncentrując uwagę na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru. W tym celu potencjalni projektodawcy na etapie zgłaszania propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostali zobowiązani do wskazania, w jaki sposób przedsięwzięcie przyczyni się do ograniczenia negatywnych zjawisk społecznych, np. bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym itp. Zgłoszone przedsięwzięcia rewitalizacyjne charakteryzują się komplementarnością problemową, ponieważ mimo iż większość z nich ma charakter przede wszystkim infrastrukturalny, to jednak każda wybudowana infrastruktura jest powiązana z przedsięwzięciami z zakresu aktywizacji społeczno-gospodarczej oraz/lub przedsięwzięciami integracyjno-kulturalnymi i promocyjnymi. Przedstawione przedsięwzięcia rewitalizacyjne stanowią zatem połączenie działań ze sfery technicznej z działaniami społecznymi, co zostało szczegółowo wykazane w charakterystyce poszczególnych przedsięwzięć.

Mącice

Wśród przedsięwzięć rewitalizacyjnych zaplanowano realizację działań infrastrukturalnych finansowanych w ramach środków EFRR, tj. modernizację budynku komunalnego w Mącicach obejmujące mieszkania komunalne oraz świetlicę wiejską (Przedsięwzięcie nr 4). Świetlica będzie docelowym miejscem realizacji przedsięwzięć aktywizacyjnych realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorzelach w ramach środków EFS (Przedsięwzięcie nr 2 *Razem możemy więcej* oraz Przedsięwzięcia nr 3 *Rozwój aktywnej integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym w szczególności osób*

niepełnosprawnych i ich otoczenia) oraz przedsięwzięć promocyjno-integracyjnych i kulturalnych realizowanych przez Gminę i jej jednostki organizacyjne odpowiedzialne za kulturę (Projekt z listy pozostałych przedsięwzięć *„Ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji poprzez organizację cyklicznych imprez o charakterze integracyjno-kulturalnym oraz prozdrowotnym”*). Świetlica będzie miejscem prowadzenia działań szkoleniowych, doradczych, integracyjnych dla mieszkańców obszaru zdegradowanego – miejscowości: Mącice. Tym samym zmodernizowana infrastruktura budynku zostanie wykorzystana na cele przedsięwzięć społecznych realizowanych w ramach środków EFS, co potwierdza komplementarność tych działań.

Kolejnym przedsięwzięciem zaplanowanym do realizacji jest zagospodarowanie terenu przy budynku świetlicy w postaci infrastruktury rekreacyjnej służącej integracji mieszkańców - plac zabaw (Projekt z listy pozostałych przedsięwzięć *„Stworzenie miejsca integracji społecznej mieszkańców - budowa placu zabaw przy świetlicy wiejskiej w Mącicach”*), finansowane ze środków własnych gminy.

Wszystkie zaplanowane inwestycje infrastrukturalne oraz przedsięwzięcia aktywizacyjne, integracyjne, kulturalne, szkoleniowo-doradcze wzajemnie się uzupełniają i są komplementarne.

Krukowo

Wśród przedsięwzięć rewitalizacyjnych zaplanowano realizację działań infrastrukturalnych finansowanych w ramach środków EFRR, tj. *„Modernizację budynku remizo-świetlicy w Krukowie – stworzenie lokalnego centrum kulturalnego i aktywizacyjnego”* (Przedsięwzięcie nr 5). Zmodernizowany budynek świetlicy będzie wykorzystany do przedsięwzięć: aktywizacyjnych realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorzelach w ramach środków EFS (Przedsięwzięcie nr 2 *Razem możemy więcej* oraz Przedsięwzięcia nr 3 *Rozwój aktywnej integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym w szczególności osób niepełnosprawnych i ich otoczenia*) oraz promocyjno-integracyjnych i kulturalnych realizowanych przez Gminę i jej jednostki organizacyjne odpowiedzialne za kulturę (Projekt z listy pozostałych przedsięwzięć *„Ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji poprzez organizację cyklicznych imprez o charakterze integracyjno-kulturalnym oraz prozdrowotnym”*). Świetlica będzie miejscem prowadzenia działań szkoleniowych, doradczych, integracyjnych dla mieszkańców obszaru zdegradowanego miejscowości Krukowo. Kolejnym przedsięwzięciem zaplanowanym do realizacji jest zagospodarowanie terenu przy świetlicy na infrastrukturę rekreacyjną - plac zabaw, finansowany ze środków własnych gminy, która również zostanie wykorzystana do działań promocyjno-integracyjnych i kulturalnych opisanych w Przedsięwzięciu nr 5. Podsumowując, wszystkie zaplanowane inwestycje infrastrukturalne oraz przedsięwzięcia aktywizacyjne, integracyjne, kulturalne, szkoleniowo-doradcze wzajemnie się uzupełniają i są komplementarne (przedsięwzięcia

związane z aktywizacją społeczną będą wykorzystywały zmodernizowaną/ wybudowaną wcześniej infrastrukturę).

Rzodkiewnica

Wśród przedsięwzięć rewitalizacyjnych zaplanowano realizację działań infrastrukturalnych finansowanych w ramach środków własnych Gminy Chorzele, tj. „*Modernizację budynku remizo-świetlicy w miejscowości Rzodkiewnica etap II*” (Przedsięwzięcie nr 6). Zmodernizowany budynek świetlicy będzie wykorzystany do przedsięwzięć: aktywizacyjnych realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorzelach w ramach środków EFS (Przedsięwzięcie nr 2 *Razem możemy więcej* oraz Przedsięwzięcia nr 3 *Rozwój aktywnej integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym w szczególności osób niepełnosprawnych i ich otoczenia*) oraz promocyjno-integracyjnych i kulturalnych realizowanych przez Gminę i jej jednostki organizacyjne odpowiedzialne za kulturę (Projekt z listy pozostałych przedsięwzięć „*Ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji poprzez organizację cyklicznych imprez o charakterze integracyjno-kulturalnym oraz prozdrowotnym*”). Świetlica będzie miejscem prowadzenia działań szkoleniowych, doradczych, integracyjnych dla mieszkańców obszaru zdegradowanego miejscowości Rzodkiewnica.

Zaplanowana inwestycja infrastrukturalna oraz przedsięwzięcia aktywizacyjne, integracyjne, kulturalne, szkoleniowo-doradcze wzajemnie się uzupełniają i są komplementarne.

Zdziwój Stary/Zdziwój Nowy

W ramach przedsięwzięć rewitalizacyjnych na tym obszarze zaplanowano realizację działań infrastrukturalnych finansowanych w ramach środków EFRR, EFRROW oraz ze środków publicznych. W ramach środków EFRR zaplanowano projekt w zakresie adaptacji budynku po byłej szkole podstawowej na działalność Edukacyjnego Inkubatora Przedsiębiorczości (Przedsięwzięcie nr 1) – projekt ten będzie komplementarny z planowanymi działaniami społecznymi wskazanymi w **pozostałych rodzajach przedsięwzięć rewitalizacyjnych** (Tabela 33) w ramach następujących Kierunków priorytetowych 1.1 (*Aktywizacja społeczno-zawodowa*), 1.2 (*Wsparcie rozwoju działalności gospodarczej*) oraz 1.3 (*Ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji poprzez organizację cyklicznych imprez o charakterze integracyjno-kulturalnym oraz prozdrowotnym*). W przebudowanym i zaadaptowanym obiekcie Inkubatora będą realizowane projekty związane z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych, aktywizacją społeczno-zawodową osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym - mieszkańców obszaru rewitalizacji jak i pozostałych mieszkańców gminy, współfinansowane częściowo ze środków EFS. Ze środków EFS współfinansowane będą również projekty szkoleniowo-doradcze skierowane do osób zainteresowanych założeniem działalności gospodarczej – świadczenie wsparcia specjalistycznego związanego m.in. z

doradztwem w zakresie zakładania działalności gospodarczej, opracowania strategii rozwoju przedsiębiorstwa, monitorowania biznesu oraz cykle szkoleniowe z zakresu obowiązującego prawa dla przedsiębiorstw, księgowości itp. Ponadto w obiekcie Inkubatora będą również realizowane przedsięwzięcia z zakresu integracji mieszkańców Zdziwója Starego i Zdziwója Nowego oraz podmiotów i osób korzystających z usług Inkubatora – projekty te będą finansowane ze środków własnych Starostwa Powiatowego w Przasnyszu.

Oprócz inwestycji z zakresu przebudowy i adaptacji budynku na Edukacyjny Inkubator Przedsiębiorczości na obszarze miejscowości Zdziwój Stary zaplanowano również budowę świetlicy wiejskiej z garażem dla OSP (Przedsięwzięcie *Budowa świetlicy z garażem dla Ochotniczej Straży Pożarnej w miejscowości Zdziwój Stary*) – realizowane ze środków własnych Gminy Chorzele oraz współfinansowanych w ramach środków EFRROW wraz z zagospodarowaniem terenu wokół świetlicy w postaci infrastruktury rekreacyjnej plac zabaw oraz siłownia zewnętrzna (Projekt z listy pozostałych przedsięwzięć *Stworzenie miejsca integracji społecznej mieszkańców - budowa placu zabaw dla dzieci młodszych i starszych oraz budowa siłowni zewnętrznej w miejscowości Zdziwój Stary*) – realizowane ze środków własnych Gminy Chorzele. Wybudowana infrastruktura będzie komplementarna z planowanymi przedsięwzięciami: aktywizacyjnymi realizowanymi przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorzelach dofinansowanymi ze środków EFS (Przedsięwzięcie nr 2 *Razem możemy więcej*, Przedsięwzięcie nr 3 *Rozwój aktywnej integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym w szczególności osób niepełnosprawnych i ich otoczenia*) oraz integracyjnymi realizowanymi przez Gminę Chorzele w ramach środków własnych gminy (Projekt z listy pozostałych przedsięwzięć *Ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji poprzez organizację cyklicznych imprez o charakterze integracyjno-kulturalnym oraz prozdrowotnym*”).

Wybudowana świetlica wiejska i infrastruktura rekreacyjna będzie komplementarna problemowo z planowanymi przedsięwzięciami promocyjno-integracyjnymi i kulturalnymi organizowanymi przez Gminę i jej jednostki organizacyjne odpowiedzialne za kulturę. Świetlica w Zdziwój Starym będzie wykorzystywana przy realizacji przedsięwzięć aktywizacyjnych OPS, będzie miejscem prowadzenia działań szkoleniowych, doradczych, integracyjnych dla mieszkańców obszaru zdegradowanego – miejscowości: Zdziwój Stary i Zdziwój Nowy.

Wszystkie zaplanowane inwestycje infrastrukturalne na obszarze miejscowości Zdziwój Stary i Zdziwój Nowy oraz zaplanowane przedsięwzięcia aktywizacyjne, integracyjne, kulturalne, szkoleniowo-doradcze wzajemnie się uzupełniają i są w pełni komplementarne (przedsięwzięcia „miękkie” będą wykorzystywały zmodernizowaną/ wybudowaną wcześniej infrastrukturę).

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. W tym zakresie należy podkreślić szczególną rolę wszystkich interesariuszy rewitalizacji na etapie wdrażania programu rewitalizacji. Procedury wdrażania programu rewitalizacji wymagają współdziałania Urzędu Miasta i Gminy Chorzele z wszystkimi podmiotami, których propozycje przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostały ujęte w programie, w celu monitorowania stopnia jego realizacji. W tym celu podmioty te będą zobligowane do regularnego raportowania stanu realizacji zgłoszonych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Koordynatorem realizacji i wdrażania programu rewitalizacji będzie Wydział Rozwoju funkcjonujący w strukturach Urzędu Miasta i Gminy w Chorzelach. Dyrektor Wydziału Rozwoju będzie odpowiedzialny za ocenę postępu realizacji i wdrażania poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz całego programu rewitalizacji. Wydział Rozwoju będzie współpracował z innymi wydziałami urzędu oraz instytucjami zaangażowanymi w proces rewitalizacji, w tym realizatorami przedsięwzięć rewitalizacyjnych. W tym zakresie należy podkreślić, że w proces rewitalizacji będą zaangażowane, oprócz Gminy Chorzele i Powiatu Przasnyskiego, m.in. samorządowe instytucje kultury czy jednostki organizacyjne gminy – Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorzelach, a więc podmioty bezpośrednio powiązane z samorządem. Powyższe powiązania przełożą się na wyższą skuteczność realizacji procedur związanych z wdrażaniem programu. W przypadku wszystkich podmiotów, których propozycje zostały uwzględnione w programie, kluczowe będzie informowanie nt. ich obowiązków w zakresie monitorowania przedsięwzięć.

Komplementarność międzyokresowa

Komplementarność międzyokresowa, w tym przypadku, oznacza uzupełnianie przedsięwzięć infrastrukturalnych i/lub społeczno-gospodarczych zrealizowanych w ramach polityki spójności 2007-2013 projektami komplementarnymi (np. o charakterze społecznym) realizowanymi w ramach polityki spójności 2014-2020. Takie działanie ma na celu zachowanie ciągłości programowej, kluczowej również w procesie rewitalizacji obszarów zdegradowanych. Należy przy tym podkreślić, iż Gmina Chorzele w poprzednim okresie programowym nie korzystała ze środków przeznaczonych na działania rewitalizacyjne. Pomimo tego władze gminy zrealizowały szereg inwestycji infrastrukturalnych oraz przedsięwzięć społecznych, które miały charakter działań rewitalizacyjnych, w tym część inwestycji została wsparta środkami zewnętrznymi w postaci dotacji z UE (RPO WM 2007-2013, PROW 2007-2013). Zrealizowane inwestycje dotyczyły zarówno terenu Miasta Chorzele oraz terenu wiejskiego, w tym obejmowały miejscowości ujęte w niniejszym Programie Rewitalizacji Gminy Chorzele na lata 2016-2023.

W tym kontekście należy podkreślić, że proces rewitalizacji obszarów zdegradowanych w Gminie Chorzele w latach 2016-2023 stanowi kontynuację działań rewitalizacyjnych

realizowanych na tym obszarze w latach 2007-2013. Należy zatem stwierdzić, że niniejszy program rewitalizacji spełnia wymóg komplementarności międzyokresowej. W rewitalizacji rozumianej jako kompleksowy i zintegrowany proces ożywiania społeczno-gospodarczego wszelkie planowane do realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne stanowiąc będą co do zasady kontynuację już wcześniej zrealizowanych działań. Komplementarność międzyokresowa będzie realizowana również częściowo na poziomie poszczególnych projektów. Zakłada się realizację przedsięwzięć, które w większości przypadków stanowiąc będą kontynuację/uzupełnienie projektów zrealizowanych w ramach poprzedniej perspektywy.

Tabela 34. Komplementarność międzyokresowa

Nazwa przedsięwzięcia	Projekty komplementarne zrealizowane w perspektywie finansowej 2007-2013
„Razem możemy więcej” „Rozwój aktywnej integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym w szczególności osób niepełnosprawnych i ich otoczenia”	<i>Wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w Mieście i Gminie Chorzele</i> – projekt realizowany w 2011 roku przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorzelach zakładał realizację działań zmierzających do ułatwienia dostępu na rynku pracy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, nakierowany był na poprawę skuteczności funkcjonowania instytucji pomocy społecznej. W projekcie brały udział osoby długotrwale bezrobotne będące w wieku aktywności zawodowej, korzystające ze świadczeń pomocy społecznej, zagrożone wykluczeniem społecznym. W ramach projektu przeprowadzone były następujące działania: warsztaty z psychologiem, warsztaty z doradcą zawodowym, kursy zawodowe, działania w zakresie integracji społeczno-kulturalnej. W projekcie wzięło udział łącznie 18 osób, z czego 3 osoby podjęły zatrudnienie po zakończeniu projektu. <i>Przyszłość w naszych rękach</i> – projekt był realizowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej w latach 2012-2014 zakładał realizację działań zmierzających do ułatwienia dostępu na rynku pracy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, nakierowany był na poprawę skuteczności funkcjonowania instytucji pomocy społecznej. Projekt miał charakter systemowy – był realizowany w okresie 3 lat, w ramach których realizowane były różne formy działań wspierających uczestników projektu. Co roku w projekcie brała udział inna grupa beneficjentów. W 2012 roku w ramach projektu przeprowadzono następujące działania: kursy zawodowe, kursy udoskonalenia wyglądu i poprawy własnego wizerunku, spotkania indywidualne i grupowe z psychologiem, spotkania indywidualne i grupowe z doradcą zawodowym. W 2013 roku w ramach projektu przeprowadzono działania: kursy zawodowe, kursy j. angielskiego, kurs przedsiębiorczości, kurs udoskonalenia wyglądu i poprawy własnego wizerunku, spotkania indywidualne i grupowe z psychologiem, spotkania indywidualne i grupowe z doradcą zawodowym oraz działania integracyjne. W 2014 roku w ramach projektu przeprowadzono działania: kurs komputerowy, kurs j. angielskiego, warsztaty z doradcą zawodowym i psychologiem. W sumie w trzyletnim projekcie systemowym udział wzięło 56 osób – 34 kobiety i 22 mężczyzn, w wieku 18-55 lat, tj. w wieku intensywnej aktywności zawodowej. Grupy docelowe stanowiły osoby bezrobotne lub poszukujące pracy w wieku aktywności zawodowej, w tym osoby niepełnosprawne, korzystające ze

	świadczeń pomocy społecznej zamieszkujące na terenie miasta i gminy Chorzele. Po zakończeniu projektu pracę podjęło 15 uczestników projektu. Przedsięwzięcia ujęte w niniejszym programie rewitalizacji są komplementarne w stosunku do projektów społecznych już zrealizowanych przez Gminę poprzez OPS w Chorzelach. Komplementarność międzyokresowa wynika z faktu, iż przedsięwzięcia ujęte w PR (<i>Rozwój aktywnej integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym w szczególności osób niepełnosprawnych i ich otoczenia oraz Razem możemy więcej</i>) będą stanowić kontynuację działań już zrealizowanych w ramach projektu „Przyszłość w naszych rękach”. Projekty w ramach PR są również skierowane do osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w celu ich aktywizacji społeczno-gospodarczej (z obszaru podlegającego rewitalizacji). Projekty związane z adaptacją budynku pod działalność środowiskowego domu dziennego pobytu oraz funkcjonowanie tej placówki jest poszerzeniem oferowanych dotychczas usług dla osób wykluczonych (w tym niepełnosprawnych i osób starszych) z terenu podlegającego rewitalizacji.
„Modernizacja budynku remizo - świetlicy w miejscowości Rzodkiewnica etap II”	Gmina Chorzele zrealizowała w ostatnich latach szereg przedsięwzięć związanych z modernizacją budynków świetlic wiejskich oraz remizo-świetlic, które w przypadku wielu wsi w gminie są jedynymi budynkami użyteczności publicznej spełniających funkcje integracyjne i kulturalne dla miejscowej ludności. Gmina zrealizowała w poprzedniej perspektywie finansowej następujące projekty inwestycyjne: ▪ <i>Remont świetlicy wiejskiej w Nowej Wsi - 2013 r.,</i> ▪ <i>Remont świetlicy wiejskiej w Rzodkiewnicy - 2013 r.,</i> ▪ <i>Remont połączony z modernizacją istniejącej świetlicy wiejskiej w miejscowości Przysowy oraz zagospodarowanie terenu przylegającego do obiektu – 2014 r.,</i> ▪ <i>Remont połączony z modernizacją istniejącej świetlicy wiejskiej w Duczyminie oraz zagospodarowanie terenu przylegającego do obiektu - 2014 r.</i> Wszystkie wymienione powyżej inwestycje były współfinansowane ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Ponadto w ramach środków budżetowych Gminy zrealizowano szereg prac inwestycyjnych dotyczących wymienionych powyżej obiektów oraz innych zlokalizowanych w pozostałych miejscowościach Gminy. Zrealizowano m.in.: ▪ <i>Utwardzenie terenu przy budynku OSP w Rzodkiewnicy w 2012 roku.</i> ▪ <i>Remont dachu w świetlicy wiejskiej w Przysowych w 2013 roku.</i> ▪ <i>Remont świetlicy wiejskiej w Opaleńcu w 2013 roku.</i> ▪ <i>Remont wraz z wymianą ogrzewania w OSP Rycice.</i>
„Modernizacja budynku remizo – świetlicy w Krukowie – stworzenie lokalnego centrum kulturalnego i aktywizacyjnego”	

	▪ <i>Remont kuchni w OSP w Raszujce oraz Remont pomieszczeń OSP Raszujka</i> zrealizowane w 2014 roku. ▪ <i>Remont dachu remizy OSP w Pruskołęce</i> zrealizowane w 2015 roku. ▪ <i>Remont pomieszczeń budynku OSP w Rembielinie</i> zrealizowane w 2015 roku. Przedsięwzięcia termomodernizacyjne oraz budowa nowego obiektu świetlicy wykazują komplementarność międzyokresową ze zrealizowanymi już projektami, bowiem dotyczą tych samych problemów, co projekty ujęte w niniejszym PR, tj. niskiej efektywności energetycznej obiektów, niskiej jakości technicznej infrastruktury budynków publicznych spełniających funkcje integracyjne i kulturalne dla lokalnych społeczności. Ponadto Projekt „<i>Modernizacja budynku remizo-świetlicy w miejscowości Rzodkiewnica etap II</i>” wykazuje komplementarność międzyokresową z częścią zrealizowanych projektów („<i>Remont świetlicy wiejskiej w Rzodkiewnicy</i>” - 2013 r. współfinansowanego ze środków PROW oraz „<i>Utwardzenie terenu przy budynku OSP w Rzodkiewnicy</i>” w 2012 roku zrealizowanego ze środków budżetowych gminy), gdyż stanowi kontynuację działań inwestycyjnych w obrębie tego samego obiektu budowlanego.
„<i>Termomodernizacja budynku komunalnego w Mącicach – etap II</i>”	<i>Remont budynku komunalnego w Mącicach – 2014 r.</i> projekt dotyczył wymiany stolarki okiennej oraz modernizacji pokrycia dachowego w budynku zaadaptowanym na mieszkania komunalne. Przedsięwzięcie ujęte w niniejszym programie rewitalizacji jest komplementarne w stosunku do zrealizowanego projektu, gdyż stanowi kontynuację działań inwestycyjnych w zakresie dalszej kompleksowej termomodernizacji obiektu.
„<i>Edukacyjny Inkubator Przedsiębiorczości w Zdziwóju Nowym i Zdziwóju Starym jako sposób na rewitalizację terenów wysiedlonych przez niemieckiego okupanta w czasie II wojny światowej</i>”	„<i>Dyfuzja procesów rozwojowych na terenie Północnego Mazowsza poprzez kompleksowe uzbrojenie terenów inwestycyjnych w północnej części powiatu przasnyskiego</i>” - projekt zrealizowany przez Powiat Przasnyski. Przedmiotem Projektu było kompleksowe uzbrojenie w infrastrukturę techniczną następujących terenów tworzonej Przasnyskiej Strefy Gospodarczej: 1. Obszar Chorzele 1 na terenie Gminy Chorzele, przyległy do linii kolejowej nr 035 Ostrołęka-Chorzele-Wielbark-Olsztyn oraz do dróg: krajowej DK 57 i wojewódzkiej DW 614. 2. Obszar Sierakowo położony na terenie Gminy Przasnysz, pomiędzy dwiema głównymi drogami powiatu, tj. drogą wojewódzką nr 544 i drogą krajową nr 57. Jest to teren byłego lotniska o powierzchni 309 ha uzbrojony obwodowo w infrastrukturę. 3. Obszar Chorzele 2 na terenie Gminy Chorzele przyległy do Mazowieckiego Centrum Sportów Zimowych. 4. Obszar pasa infrastrukturalno-drogowego łączącego wyżej wymienione obszary. Głównym celem Projektu było udostępnienie terenów inwestycyjnych w północnej części powiatu przasnyskiego przedsiębiorcom krajowym i zagranicznym. Projekt zrealizowano przy wsparciu środków UE w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013 - Priorytet I – „Tworzenie warunków dla

	rozwoju potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości na Mazowszu”, Działanie 1.3 „Kompleksowe przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą”. Przedmiotowe przedsięwzięcie planowane do realizacji w ramach Programu Rewitalizacji „Edukacyjny Inkubator Przedsiębiorczości w Zdziwóju Nowym i Zdziwóju Starym jako sposób na rewitalizację terenów wysiedlonych przez niemieckiego okupanta w czasie II wojny światowej”, jest działaniem uzupełniającym w obszarze Przasnyskiej Strefy Gospodarczej Podstrefa Chorzele. Inwestycja jest pomysłem służącym promowaniu przedsiębiorczości, ułatwiającym wykorzystanie powstałych terenów inwestycyjnych, co ma sprzyjać tworzeniu nowych firm. Inkubator będzie uzupełniał wsparcie oferowane przez PSG dla nowych i funkcjonujących przedsiębiorstw, co przełoży się na stworzenie nowych miejsc pracy, a tym samym rozwiązanie problemów związanych z wysokim bezrobociem i ubóstwem na terenie Gminy Chorzele, w tym na obszarze wskazanym do rewitalizacji.

Źródło: opracowanie własne

Komplementarność źródeł finansowania oznacza, że projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne, wynikające z programu rewitalizacji opierają się na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków EFRR, EFS i EFRROW i innych z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania. W związku z powyższym w ramach listy planowanych głównych i uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych, program rewitalizacji zawiera zarówno przedsięwzięcia inwestycyjne, programy społeczno-aktywizacyjne i społeczno-gospodarcze. Zapewnia tym samym koncentrację celów, ich wzajemne powiązanie i synergię. Jednocześnie należy podkreślić, że ujęte w niniejszym programie rewitalizacji przedsięwzięcia zakładają nie tylko zewnętrzne źródła finansowania typu EFRR, EFS i EFRROW, ale również zaangażowanie środków publicznych w ramach budżetu gminy (w przypadku organizacji wydarzeń integracyjno-kulturalnych oraz realizacji przedsięwzięć infrastrukturalnych). Stąd też należy uznać, iż niniejszy program rewitalizacji spełnia wymóg komplementarności źródeł finansowania.

Komplementarność źródeł finansowania

Komplementarność źródeł finansowania projektów	
Źródło EFRR	Źródło: EFS
Przedsięwzięcie nr 1 „Edukacyjny Inkubator Przedsiębiorczości w Zdziwóju Nowym i Zdziwóju Starym jako sposób na rewitalizację terenów wysiedlonych przez niemieckiego okupanta w czasie II wojny światowej” Podmiot realizujący: Starostwo Powiatowe w Przasnyszu	Przedsięwzięcia w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji Podmiot realizujący: Starostwo Powiatowe w Przasnyszu (poprzez IOB odpowiedzialną za działalność operacyjną Edukacyjnego Inkubatora Przedsiębiorczości) Cel 1 – Aktywizacja społeczno-gospodarcza obszaru zdegradowanego Kierunek priorytetowy 1.1 – Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i zagrożonych

Cel 2 – Poprawa jakości przestrzeni publicznej i stanu zabudowy obszaru zdegradowanego Kierunek priorytetowy 2.1 – Adaptacja istniejącej zabudowy na funkcje gospodarcze, społeczne, lub edukacyjne, w tym dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych	wykluczeniem poprzez integrację społeczną, aktywizację zawodową Lokalizacja: Zdziwój Stary/Zdziwój Nowy - w obiekcie Edukacyjnego Inkubatora Przedsiębiorczości Źródła finansowania: Środki UE (EFS) – 80% kosztów kwalifikowalnych Wkład własny: krajowe środki publiczne (Budżet Powiatu Przasnyskiego) – 20% kosztów kwalifikowalnych Pełen opis zadania, w tym nawiązanie do komplementarności przedstawiono w Tabeli nr 33 Pozostałe rodzaje przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Przedsięwzięcia w zakresie wsparcia początkowej fazy rozwoju przedsiębiorstw Podmiot realizujący: Starostwo Powiatowe w Przasnyszu (poprzez IOB odpowiedzialną za działalność operacyjną Edukacyjnego Inkubatora Przedsiębiorczości) Cel 1 – Aktywizacja społeczno-gospodarcza obszaru zdegradowanego Kierunek priorytetowy 1.2 – Wsparcie rozwoju działalności gospodarczej, ukierunkowanej na tworzenie nowych miejsc pracy, pomoc w zakładaniu działalności gospodarczej Lokalizacja: Zdziwój Stary/Zdziwój Nowy - w obiekcie Edukacyjnego Inkubatora Przedsiębiorczości, Źródła finansowania: Środki UE (EFS) – 80% kosztów kwalifikowalnych Wkład własny: krajowe środki publiczne (Budżet Powiatu Przasnyskiego) – 20% kosztów kwalifikowanych. Pełen opis zadania, w tym nawiązanie do komplementarności przedstawiono w Tabeli nr 33 Pozostałe rodzaje przedsięwzięć rewitalizacyjnych.
Przedsięwzięcie nr 4 „Termomodernizacja budynku komunalnego w Męcicach – etap II” Cel 2 – Poprawa jakości przestrzeni publicznej i stanu zabudowy obszaru zdegradowanego Kierunek priorytetowy 2.3 – Poprawa stanu technicznego komunalnych budynków mieszkalnych, w tym ich termomodernizacja	Przedsięwzięcie nr 2 „Razem możemy więcej” Cel 1 – Aktywizacja społeczno-gospodarcza obszaru zdegradowanego Kierunek priorytetowy 1.1 – Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem poprzez integrację społeczną, aktywizację zawodową Podmiot realizujący: OPS w Chorzelach

Kierunek priorytetowy 2.2 – Poprawa stanu technicznego i jakości wyposażenia obiektów użyteczności publicznej, w tym ich termomodernizacja i dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych Podmiot realizujący: Gmina Chorzele/ Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Chorzelach Lokalizacja: Mącice 25 Źródła finansowania: Środki UE (EFRR) – 80 % kosztów kwalifikowanych Wkład własny: krajowe środki publiczne (budżet gminy) – 20% kosztów kwalifikowanych, ewentualne koszty niekwalifikowane Pełen opis zadania, w tym nawiązanie do komplementarności przedstawiono w Tabeli nr 28. Przedsięwzięcie nr 5 „Modernizacja budynku remizo-świetlicy w Krukowie – stworzenie lokalnego centrum kulturalnego i aktywizacyjnego” Cel 2 – Poprawa jakości przestrzeni publicznej i stanu zabudowy obszaru zdegradowanego Kierunek priorytetowy 2.3 – Poprawa stanu technicznego komunalnych budynków mieszkalnych, w tym ich termomodernizacja Podmiot realizujący: Gmina Chorzele Lokalizacja: Krukowo 78, 06-33 Zaręby Źródła finansowania: Środki UE (EFRR) – 80 % kosztów kwalifikowanych Wkład własny: krajowe środki publiczne (budżet gminy) – 20% kosztów kwalifikowanych, ewentualne koszty niekwalifikowane Pełen opis zadania, w tym nawiązanie do komplementarności przedstawiono w Tabeli nr 29.	Lokalizacja: Cały obszar rewitalizacji, działania będą podejmowane w miejscowościach: Krukowo, Mącice, Rzodkiewnica, Zdziwój Stary/Zdziwój Nowy (w tym m.in. wykorzystanie do tego celu zmodernizowanych budynków świetlic wiejskich w Krukowie i Mącicach) Źródła finansowania: Środki UE (EFS) – 80% kosztów kwalifikowanych Wkład własny: krajowe środki publiczne (Budżet Gminy Chorzele) – 20% kosztów kwalifikowanych. Przedsięwzięcie nr 3 „Rozwój aktywnej integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym w szczególności osób niepełnosprawnych i ich otoczenia” Cel 1 – Aktywizacja społeczno-gospodarcza obszaru zdegradowanego Kierunek priorytetowy 1.1 – Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem poprzez integrację społeczną, aktywizację zawodową Podmiot realizujący: OPS w Chorzelach Lokalizacja: Cały obszar rewitalizacji, działania będą podejmowane w miejscowościach: Krukowo, Mącice, Rzodkiewnica, Zdziwój Stary/Zdziwój Nowy (w tym m.in. wykorzystanie do tego celu zmodernizowanych budynków świetlic wiejskich w Krukowie i Mącicach) Źródła finansowania: Środki UE (EFS) – 80% kosztów kwalifikowanych Wkład własny: krajowe środki publiczne (Budżet Gminy Chorzele) – 20% kosztów kwalifikowanych.

Źródło: opracowanie własne

Komplementarność źródeł dofinansowania będzie zachowana również poprzez realizację przez Gminę Chorzele projektów wyłącznie ze środków własnych (Budżetu Gminy) z listy podstawowych przedsięwzięć oraz z listy pozostałych przedsięwzięć. Dzięki temu zachowane będą różnorodne źródła finansowania: środki zewnętrzne w postaci dotacji z EFRR, EFS, EFRROW oraz środków własnych (krajowych środków publicznych).

Przedsięwzięcia realizowane ze wyłącznie ze środków własnych gminy to:

1. „Modernizacja budynku remizo-światlicy w miejscowości Rzodkiewnica – Etap II”
2. „Stworzenie miejsca integracji społecznej mieszkańców Krukowa - budowa placu zabaw przy światlicy wiejskiej w Krukowie”
3. „Stworzenie miejsca integracji społecznej mieszkańców - budowa placu zabaw dla dzieci młodszych i starszych oraz budowa siłowni zewnętrznej w miejscowości Zdziwój Stary”.
4. „Stworzenie miejsca integracji społecznej mieszkańców - budowa placu zabaw przy światlicy wiejskiej w Mącicach”

Przedsięwzięcia realizowane przy współudziale środków EFRROW:

1. „Budowa światlicy z garażem dla Ochotniczej Straży Pożarnej w miejscowości Zdziwój Stary”

10. Indykatywne ramy finansowe przedsięwzięć

Poniżej przedstawiono indykatywne ramy finansowe głównych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Tabela 35. Indykatywne ramy finansowe głównych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Termin realizacji	Szacowana wartość [zł]	Poziom dofinansowania ²		Źródło finansowania				
				%	zł	Środki publiczne				Wkład własny (środki publiczne lub prywatne) [zł]
						EFS [zł]	EFRR [zł]	EFROW [zł]	Budżet państwa [zł]	
„Edukacyjny Inkubator Przedsiębiorczości w Zdziwioju Nowym i Zdziwioju Starym jako sposób na rewitalizację terenów wysiedlonych przez niemieckiego okupanta w czasie II wojny światowej”	Powiat Przasnyski	2017-2018	14 000 000,00	80	11 200 000,00	-	11200000,00	-	-	2800000,00
„Razem możemy więcej”	Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorzelach	2017-2018	100 000,00	95	95000,00	80000,00	-	-	15000,00	5000,00
„Rozwój aktywnej integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym w szczególności osób niepełnosprawnych i ich otoczenia”	Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorzelach	2017-2018	120 000,00	95	114000,00	96000,00	-	-	18000,00	6000,00
„Termomodernizacja budynku komunalnego w Mąćicach – etap II”	Gmina Chorzele Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Chorzelach	2017-2018	150 000,00	80	120000,00	-	120000,00	-	-	30000,00
„Modernizacja budynku remizo-świetlicy w Krukowie – stworzenie lokalnego centrum kulturalnego i aktywizacyjnego”	Gmina Chorzele	2017-2018	200 000,00	80	160000,00	-	160000,00	-	-	40000,00
„Modernizacja budynku remizo-świetlicy w miejscowości Rzodkiewnica – etap II”	Gmina Chorzele	2017-2018	120 000,00	63,63	76356,00	-	76356,00	-	-	43644,00

² Wskazany poziom dofinansowania odnosi się wyłącznie do kosztów kwalifikowanych poszczególnych przedsięwzięć. Na obecnym etapie przyjęto, że wszystkie założone koszty stanowiąc będą koszty kwalifikowane. Powyższe zostanie zweryfikowane na etapie składania wniosków o dofinansowanie poszczególnych przedsięwzięć.

Źródło: opracowanie własne

11. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów oraz grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

Niniejszy program rewitalizacji został wypracowany przez samorząd gminny we współpracy z podmiotami i mieszkańcami, którzy uczestniczyli w spotkaniach organizowanych przez Urząd Miasta i Gminy w Chorzelach na etapie przygotowania i opracowania programu, brali udział w przeprowadzonym badaniu ankietowym w zakresie diagnozy obszaru, odpowiedzieli na zaproszenie do zgłaszania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w oparciu o diagnozę lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Projekt dokumentu został poddany dyskusji w ramach procesu konsultacji społecznych. Prace nad przygotowaniem programu, jego aktualizacją, jak również wdrażanie (realizacja) programu oparte są na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym szczególnie ze społecznością obszaru rewitalizacji, organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami.

Opis procesu przygotowania programu rewitalizacji

Warunkiem skutecznej partycypacji społecznej w przypadku opracowywania programów gospodarczych i innych dokumentów, do których należy program rewitalizacji (zgodnie z art. 18. Ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym – t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 446) jest włączanie interesariuszy nie tylko poprzez umożliwienie im zgłaszania uwag do już gotowego projektu dokumentu, ale również ich uczestnictwo w samym procesie jego tworzenia, w tym przede wszystkim w procesie identyfikacji podstawowych problemów, jak również pożądanym kierunków działania. Mając na uwadze powyższe, Gmina Chorzele przeprowadziła konsultacje społeczne w postaci badania ankietowego wśród mieszkańców/podmiotów z obszaru gminy, mające na celu zdiagnozowanie problemów społecznych oraz problemów im towarzyszących: gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych, środowiskowych oraz zlokalizowanie ich w konkretnych obszarach Gminy Chorzele. Dodatkowym celem badania ankietowego było wskazanie najważniejszych przedsięwzięć w zakresie zmian sfery społecznej, gospodarczej i infrastrukturalnej na wskazanym terenie, które według ankietowanych powinny być zrealizowane w celu rozwiązania przytoczonych problemów. Badanie ankietowe było przeprowadzone w okresie 20.07.-20.09.2016 r.

Uzyskane na tej podstawie informacje posłużyły jako jedno ze źródeł do opracowania diagnozy obszarów zdegradowanych na terenie Gminy Chorzele. Ich wyniki zostały wykorzystane do opracowania Programu Rewitalizacji, na podstawie którego Gmina podejmować będzie działania, mające na celu skuteczne wyprowadzenie danych obszarów z sytuacji kryzysowej.

Badanie przeprowadzono w oparciu o badanie ilościowe zrealizowane za pomocą dwóch metod:

-
- I. drukowanych ankiet konsultacyjnych dystrybuowanych wśród mieszkańców, przedsiębiorców, rolników i innych podmiotów
 - II. internetowego badania CAWI (Computer Assisted Web Interview), czyli wspomaganego komputerowo wywiadu przy pomocy strony www - ankieta w formie elektronicznej umieszczona na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy Chorzele.

W obu przypadkach użyto tego samego kwestionariusza ankiety, dlatego też przedstawiono zbiorcze wyniki badań. Wyniki uzyskane z przeprowadzonych konsultacji były wykorzystane w przygotowaniu Diagnozy strategicznej, stanowiącej pierwszy element kompleksowego procesu rewitalizacji, którego ramy wyznacza niniejszy dokument. Wyniki badania były również jednym z czynników wpływających na analizę strategiczną Programu Rewitalizacji, były brane pod uwagę przy konstruowaniu projektów przedsięwzięć infrastrukturalnych oraz społecznych przygotowywanych przez Gminę i jej jednostki budżetowe.

Przeprowadzone konsultacje miały charakter ogólnogminny i były pierwszym etapem przygotowań do opracowania *Programu Rewitalizacji Gminy Chorzele na lata 2016-2023*. Konsultacje były skierowane do ogółu mieszkańców Gminy Chorzele, w tym do mieszkańców obszaru zdegradowanego, którego dotyczyły konsultacje (weryfikacja na podstawie metryczki w ankiecie). W badaniu wzięło udział łącznie 115 osób (udział kobiet wśród ankietowanych 55,7%, mężczyzn 44,3%).

W ankietach proszono o: wskazanie obszarów/miejscowości, które powinny poddane być rewitalizacji ze względu na koncentrację problemów, wskazanie najważniejszych zdiagnozowanych problemów dotyczących te obszary/miejscowości. Dodatkowym elementem ankiety było uzyskanie informacji na temat najważniejszych rodzajów przedsięwzięć, które powinny być podjęte na wskazanym obszarze w celu ograniczania negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych.

Drugim etapem konsultacji społecznych były przeprowadzone spotkania informacyjne z mieszkańcami Gminy Chorzele, w celu zapoznania mieszkańców z ideą rewitalizacji społeczno-gospodarczej, zapoznania mieszkańców z przebiegiem prac nad opracowaniem diagnozy społeczno-gospodarczej, poinformowania o wyznaczonym obszarze zdegradowanym oraz o obszarze planowanym do rewitalizacji. Spotkania z mieszkańcami gminy odbyły się 06.10.2016 w miejscowościach Duczymin (światlica wiejska) dla mieszkańców i podmiotów z zachodniej części gminy i Łaz (punkt przedszkolny) dla mieszkańców i podmiotów ze wschodniej części gminy. W spotkaniach wzięło udział łącznie 35 osób, w tym przedstawiciele instytucji oświatowych i kultury, sołtysi miejscowości objętych obszarem zdegradowanym oraz mieszkańcy.

Opinie uzyskane w ramach spotkań konsultacyjnych zostały wzięte pod uwagę na etapie przygotowywania niniejszego programu rewitalizacji – w dokumencie znalazły się zarówno propozycje dotyczące organizacji imprez, miejsc spotkań dla mieszkańców, zagospodarowanie obiektów gminy na cele społeczne i kulturalne.

W oparciu o deklaracje mieszkańców zainteresowanych włączeniem się w proces rewitalizacji została stworzona lista adresów e-mail uczestników, którzy tą drogą otrzymują informacje związane z rewitalizacją.

Kluczowym elementem programu rewitalizacji jest lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących kierunki działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową. Lista projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych została stworzona w wyniku otwartego naboru propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, który odbył się w terminie 24 października - 7 listopada 2016 r. W ramach naboru zostały zgłoszone propozycje przedsięwzięć rewitalizacyjnych odnoszące się do następujących obszarów problemowych: niekorzystne warunki zamieszkania na obszarze zdegradowanym, niski poziom aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców obszaru, niska jakość przestrzeni publicznej i stanu zabudowy.

Informacja nt. planowanego naboru przedsięwzięć wraz z formularzem zgłoszeniowym i instrukcją wypełniania formularza zgłoszeniowego została zamieszczona na tytułowej stronie internetowej Gminy Chorzele www.chorzele.pl.

Kolejnym elementem włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji były konsultacje społeczne, które odbyły się w terminie 21 listopada – 5 grudnia 2016 r.

W ramach konsultacji społecznych wyłożone zostały do wglądu dokumenty będące przedmiotem konsultacji w siedzibie Urzędu Miasta i Gminy w Chorzelach oraz w Ośrodku Pomocy Społecznej w Chorzelach. Informacja o wyłożeniu dokumentów i możliwości zapoznania się z nimi została zwyczajowo wywieszona w Urzędzie Miasta i Gminy w Chorzelach, w Ośrodku Pomocy Społecznej w Chorzelach oraz dodatkowo została rozwieszona w centrach wsi objętych obszarem rewitalizacji. Informacja o konsultacjach została przekazana sołtysom wsi w formie plakatów do rozwieszenia na tablicach ogłoszeń w sołectwach. Dokument Programu Rewitalizacji został również zamieszczony w formie elektronicznej na stronie tytułowej Gminy Chorzele www.chorzele.pl.

W przeprowadzonych konsultacjach społecznych Programu Rewitalizacji ważną rolę odegrali sołtysowie poszczególnych sołectw, którzy zostali zaangażowani w akcję informacyjną i aktywizującą mieszkańców w konsultacje projektu dokumentu.

Wykorzystano następujące formy przeprowadzenia konsultacji:

- a) w formie elektronicznej poprzez nadsyłanie uwag na adres: sekretariat@chorzele.pl,
- b) w formie elektronicznej poprzez wypełnienie formularza internetowego na stronie www.chorzele.pl,
- c) w formie papierowej poprzez wypełnienie formularza zgłaszania uwag do projektu *Programu Rewitalizacji Gminy Chorzele na lata 2016-2023*, ankiety konsultacyjnej dotyczącej *Projektu Programu Rewitalizacji Gminy Chorzele na lata 2016-2023* i złożenie go w sekretariacie Urzędu Miasta i Gminy w Chorzelach.

Sprawozdanie z przeprowadzonych konsultacji społecznych stanowi załącznik do niniejszego programu.

Sposób włączenia interesariuszy w proces zarządzania programem rewitalizacji

Zaplanowane mechanizmy włączenia interesariuszy w proces zarządzania programem rewitalizacji uwzględniają wszystkie trzy poziomy zaangażowania obywateli w sprawy publiczne, tj.: informowanie, czyli przekazywanie informacji, konsultowanie, czyli przekazywanie informacji wraz uzyskaniem informacji zwrotnej oraz aktywne uczestnictwo – pełną partycypację interesariuszy, opartą na współpracy.

Interesariusze rewitalizacji będą zaangażowani w proces zarządzania programem rewitalizacji w zakresie proceduralnym poprzez zaangażowanie w proces monitorowania wdrażania programu. Zaangażowanie społeczności partnerów będzie stanowić również kluczowy element w ramach planowania i realizacji kolejnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych:

- Organizacja aktywizacyjnych działań społecznych i gospodarczych z udziałem mieszkańców, tak, aby byli nie tylko beneficjentami, ale także w możliwie jak największym stopniu realizatorami działań rewitalizacyjnych (dotyczy w szczególności kierunków działania zakładających poprawę bezpośredniego otoczenia wielorodzinnych budynków mieszkalnych poprzez tworzenie przestrzeni wspólnych oraz miejsc spotkań umożliwiającą integrację mieszkańców i wzmacnianie spójności społecznej oraz kierunku działania w zakresie poprawy poczucia bezpieczeństwa mieszkańców).
- Organizacja festynów, innych wydarzeń w obszarze zdegradowanym połączonych z prezentacją efektów rewitalizacji – prezentacja założeń przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz promocja efektów już zrealizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.
- Zaangażowanie sektora pozarządowego – włączenie sektora pozarządowego w realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych jako podmiotów samodzielnie realizujących przedsięwzięcia rewitalizacyjne lub jako partnerów w zaplanowanych przedsięwzięciach, współpraca sektora publicznego z organizacjami pozarządowymi w zakresie udostępniania zmodernizowanej infrastruktury na potrzeby realizacji ich zadań statutowych – wykorzystanie infrastruktury do jak największej aktywności NGO na rzecz aktywizacji i integracji mieszkańców.
- Zadbanie o tworzenie możliwie szerokiego rynku pracy dla samych mieszkańców przy okazji realizowania zadań inwestycyjnych związanych z rewitalizacją (preferencje dla projektów zapewniających pracę mieszkańcom obszaru rewitalizacji, klauzule społeczne przy przetargach).

Ponadto przewidziano wykorzystanie mechanizmów włączania różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji stosowanych w sposób ciągły, zarówno na etapie opracowania, jak i na etapie zarządzania programem. W tym celu założono wykorzystanie stałego systemu

komunikacji Wydziału Rozwoju z mieszkańcami. W ramach promocji programu rewitalizacji podejmowane będą w szczególności takie działania jak:

- Utworzenie podstrony na stronie internetowej www.chorzele.pl dotyczącej programu rewitalizacji zawierającej wszelkie istotne informacje z punktu widzenia opracowania i wdrażania programu (upublicznianie aktów prawnych i dokumentów: programów, wytycznych, procedur, informacja nt. naboru przedsięwzięć rewitalizacyjnych, stanu realizacji programu rewitalizacji).
- Organizowanie cyklicznych spotkań z mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami oraz innymi zainteresowanymi podmiotami,
- Umieszczanie informacji na tablicach ogłoszeń w miejscach publicznie dostępnych.
- Bieżące informowanie Rady Miejskiej przez Burmistrza Miasta i Gminy.
- Publikacje w lokalnej prasie, informacje w radiu.

W odniesieniu do każdego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego zakłada się informowanie o nim przed rozpoczęciem realizacji (podmiot realizujący, przyczyny realizacji, spodziewane rezultaty, zalety wybranego wariantu lokalizacyjnego/technicznego), w trakcie realizacji (informacje o postępach prac), po zakończeniu (informacje o osiągniętych korzyściach).

12. System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji

We wdrażanie *Programu rewitalizacji Gminy Chorzele na lata 2016-2023* będą zaangażowane następujące podmioty:

- Urząd Miasta i Gminy w Chorzelach;
- Jednostki organizacyjne Urzędu Miasta i Gminy w Chorzelach;
- Mieszkańcy obszaru rewitalizacji;
- Przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą w granicach obszaru rewitalizacji;
- Jednostki organizacyjne pomocy i integracji społecznej;
- Organizacje pozarządowe oraz inne podmioty prowadzące działalność o charakterze społecznym;
- Instytucje kultury;
- Inne podmioty zainteresowane procesem rewitalizacji.

Koordynatorem realizacji programu rewitalizacji Wydział Rozwoju funkcjonujący w Urzędzie Miasta i Gminy w Chorzelach. Dyrektor Wydziału będzie odpowiedzialny za ocenę postępu realizacji i wdrażania poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz całego programu rewitalizacji. Wyznaczenie ww. komórki organizacyjnej Urzędu Miasta i Gminy do koordynowania procesem rewitalizacji wynika z faktu, że samorząd koordynuje proces rewitalizacji i zaangażowany będzie w wiele projektów rewitalizacyjnych. Ponadto samorząd gminny jest właścicielem znacznego majątku na obszarze zdegradowanym oraz opracowuje program rewitalizacji, który będzie służyć jako narzędzie zarządzania procesem rewitalizacji.

Do zadań Wydziału Rozwoju należeć będą zadania kluczowe z punktu widzenia wdrożenia programu rewitalizacji, w tym:

- Zbieranie danych niezbędnych do monitorowania programu rewitalizacji i ewaluacja programu rewitalizacji;
- Przygotowanie i przeprowadzenie naboru propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach aktualizacji Programu Rewitalizacji;
- Zaopiniowanie zgłoszonych przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
- Promocja programu rewitalizacji.

Wydział Rozwoju będzie ściśle współpracował w procesie zarządzania rewitalizacją z innymi właściwymi merytorycznie wydziałami Urzędu Miasta i Gminy Chorzele, w tym:

- Referatem Promocji w zakresie inicjowania i współorganizowania imprez kulturalnych oraz budowania i kreowania pozytywnego wizerunku obszaru zdegradowanego/ podobszarów zdegradowanych podczas imprez, współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami w zakresie działań kulturalnych i integracyjnych, promocja programu rewitalizacji.
- Referatem Spraw Obywatelskich w zakresie ewidencji ludności.
- Wydziałem Organizacyjnym w zakresie zarządzania nieruchomościami Gminy.

Wydział Rozwoju będzie ponadto współpracował z następującymi podmiotami i jednostkami organizacyjnymi gminy:

- Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Chorzelach w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z pomocy społecznej oraz przygotowania wspólnych działań, w tym projektów współfinansowanych z funduszy UE, udzielania informacji o liczbie mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z pomocy społecznej oraz innych niezbędnych do monitoringu i ewaluacji programu.
- Zakładem Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Chorzelach w zakresie zarządzania zasobem komunalnym na obszarze rewitalizacji, udzielania informacji o stanie zasobów komunalnych, liczbie mieszkańców oraz innych niezbędnych do monitoringu i ewaluacji programu.
- Powiatowym Urzędem Pracy w Przasnyszu w zakresie udzielania informacji o stanie bezrobocia na obszarze rewitalizacji niezbędnych do monitoringu i ewaluacji programu.
- Komendą Policji w Chorzelach w zakresie udzielania informacji o liczbie przestępstw oraz zakłócania miru domowego i porządku publicznego na obszarze rewitalizacji niezbędnych do monitoringu i ewaluacji programu.
- Organizacjami pozarządowymi w zakresie wspólnej realizacji projektów.

Lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych po zatwierdzeniu przez Dyrektora Wydziału, któremu podlega Wydział Rozwoju Miasta i Gminy Chorzele, zostanie włączona do niniejszego

programu, który po akceptacji Burmistrza Miast i Gminy będzie kierowany do Rady Miejskiej w celu uchwalenia. Decyzje w sprawie włączenia przedsięwzięć rewitalizacyjnych do programu oraz aktualizacji dokumentu podejmuje Burmistrz. Aktualizowany dokument podlega uchwaleniu przez Radę Miejską.

Harmonogram działań podejmowanych w ramach wdrażania programu rewitalizacji będzie przedstawiał się następująco:

Tabela 316. Harmonogram wdrażania programu rewitalizacji

Lp.	Nazwa działania	2016	2017	2018	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1	Opracowanie i uchwalenie programu rewitalizacji, w tym nabór propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych										
2	Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych wskazanych w programie rewitalizacji										
3	Monitoring wdrażania programu rewitalizacji										
4	Aktualizacja programu rewitalizacji										
5	Promocja programu rewitalizacji										
6	Ewaluacja śródkresowa wdrażania programu rewitalizacji										
7	Ewaluacja końcowa wdrażania programu rewitalizacji										

Źródło: opracowanie własne

13. System monitoringu oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu

Monitoring programu rewitalizacji będzie dokonywany co do zasady raz w roku. Jednostką odpowiedzialną za ten proces będzie Wydział Rozwoju Miasta i Gminy Chorzele funkcjonujący w strukturach Urzędu Miasta i Gminy w Chorzelach. Kontrola poprawności procesu rewitalizacji będzie odbywać się poprzez monitorowanie efektów i celów założonych we wdrażanych projektach. Wydział Rozwoju będzie odpowiedzialny za przygotowanie rocznego sprawozdania z monitoringu programu.

Wszystkie podmioty, których propozycje przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zostaną wpisane do programu rewitalizacji, będą zobligowane do dostarczenia w określonym terminie informacji nt. stanu realizacji zgłoszonych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, na podstawie której tworzona będzie karta oceny realizacji przedsięwzięcia.

Tabela 327. Karta oceny realizacji przedsięwzięcia

Nazwa przedsięwzięcia		
Podmiot/-y realizujący/-e przedsięwzięcie		
Osoba udzielająca informacji		
Zakładany harmonogram realizacji	Rzeczywisty harmonogram realizacji	
Wskaźniki		
Wskaźniki produktu	Zakładane wartości	Osiągnięte wartości
Wskaźniki rezultatu	Zakładane wartości	Osiągnięte wartości
Podstawowe problemy związane z realizacją przedsięwzięcia		
Termin uzyskania danych i informacji:		
Sporządził:		
Data:		
Zatwierdził:		
Data:		

Karty oceny realizacji projektu posłużą do sporządzania corocznie karty oceny realizacji niniejszego programu rewitalizacji.

Tabela 38. Karta oceny realizacji programu rewitalizacji

Lista przedsięwzięć zaplanowanych do realizacji w danym okresie sprawozdawczym (nr i nazwa)			
Lista przedsięwzięć zrealizowanych w terminie (nr i nazwa)			
Lista przedsięwzięć zrealizowanych po terminie (nr i nazwa) wraz z informacją nt. przyczyny opóźnień			
Lista przedsięwzięć niezrealizowanych (nr i nazwa) wraz z informacją nt. przyczyny			
Wskaźniki			
Wskaźniki produktu	Zakładane wartości	Osiągnięte wartości	Stopień osiągnięcia wskaźnika [%]
Wskaźniki rezultatu	Zakładane wartości	Osiągnięte wartości	Stopień osiągnięcia wskaźnika [%]
Podstawowe problemy związane z wdrażaniem programu rewitalizacji			
Termin uzyskania danych i informacji			
Sporządził:			
Data:			
Zatwierdził:			
Data:			

Źródło: opracowanie własne

Sprawozdanie z monitoringu programu (karty oceny realizacji przedsięwzięcia oraz karta oceny realizacji programu rewitalizacji) będą corocznie przekazywane Burmistrzowi i Radzie Miejskiej oraz publikowane na stronie internetowej Gminy Chorzele.

Burmistrz po zapoznaniu się z wynikami monitoringu będzie miał możliwość wprowadzenia autopoprawek do programu rewitalizacji. Jednocześnie przewiduje się możliwość

aktualizowania listy podstawowych projektów i przedsięwzięć oraz pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu uwzględnienia w programie nowych projektów i przedsięwzięć zgłoszonych przez podmioty zainteresowane oraz doprecyzowania założeń pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych i uwzględnienia ich na liście podstawowych projektów i przedsięwzięć. Zakłada się, że aktualizacja programu rewitalizacji będzie przeprowadzana co do zasady raz do roku, chyba że nie zaistnieją ww. okoliczności.

Oprócz corocznego monitoringu programu rewitalizacji, założono przeprowadzenie po upływie połowy horyzontu czasowego programu ewaluacji śródkresowej, której celem będzie ocena wdrażania programu rewitalizacji pod kątem jego wpływu na ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru zdegradowanego. W tym celu zakłada się przeprowadzenie analizy wskaźników wykorzystanych do delimitacji oraz porównanie ich wartości do stanu wyjściowego i stanu planowanego.

Mając na uwadze wysokie dysproporcje między wyjściowymi wartościami wskaźników dla obszaru rewitalizacji oraz obszaru całej gminy, osiągnięcie średniego poziomu dla gminy na skutek planowanych do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest mało realne. W związku z powyższym, oraz biorąc pod uwagę fakt, że rewitalizacja jest wieloletnim procesem, przyjęto spadek/wzrost wartości wskaźników na poziomie możliwym do osiągnięcia. Należy jednak podkreślić, że na etapie aktualizacji programu możliwe będzie włączanie do niego nowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, co będzie wiązać się z aktualizacją wartości wskaźników w 2019 i 2023 roku.

Wykaz wskaźników wraz ze wskazaniem stanu planowanego na etapie analizy śródkresowej i analizy końcowej przedstawiono w poniższej tabeli. Powyższa analiza posłuży do sporządzenia sprawozdania śródkresowego z realizacji programu rewitalizacji. Po upływie okresu obowiązywania programu rewitalizacji zakłada się przeprowadzenie ewaluacji końcowej, której zadaniem będzie pełna ocena wdrażania niniejszego programu rewitalizacji. Na tym etapie również zakłada się możliwość przeprowadzenia analizy wskaźnikowej w celu porównania wartości docelowych założonych wskaźników z wartościami śródkresowymi i bazowymi. Wyniki uzyskane na etapie analizy śródkresowej i analizy końcowej umożliwią ocenę skuteczności zaplanowanych działań rewitalizacyjnych.

Tabela 339. Wskaźniki monitorowania programu rewitalizacji – stan istniejący i planowany

Lp.	Nazwa wskaźnika	Stan istniejący – 2015	Stan planowany – 2019	Stan planowany – 2023
1	Spadek liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności na obszarze rewitalizacji [os.]	46,88	44,54 (spadek o 5%)	42,19 (spadek o 10%)
2	Spadek udziału bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym na obszarze rewitalizacji [%]	11,19	10,63 (spadek o 5%)	10,07 (spadek o 10%)

3	Wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób na obszarze rewitalizacji [szt.]	1,86	1,92 (wzrost o 3%)	1,97 (wzrost o 6%)
4	Spadek udziału budynków publicznych/komunalnych wymagających modernizacji, w tym termomodernizacji, w liczbie budynków publicznych ogółem na obszarze rewitalizacji	100%	85%	50%

Źródło: opracowanie własne

Dane źródłowe dla wyliczenia wartości bazowych wskaźników monitorowania programu rewitalizacji pozyskano od następujących podmiotów:

Urząd Miasta i Gminy w Chorzeliach – liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej, liczba budynków publicznych/komunalnych ogółem, liczba budynków publicznych/komunalnych wymagających modernizacji, w tym termomodernizacji oraz liczba mieszkańców.

Powiatowy Urząd Pracy w Przasnyszu – liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorzeliach – liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej.

Załączniki:

1. Mapy:
 - Lokalizacji i zasięgu obszaru zdegradowanego w Gminie Chorzele
 - Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji w Gminie Chorzele
2. Sprawozdanie z konsultacji społecznych.

Spis tabel, wykresów, rysunków, schematów

Tabela 1. Ludność Gminy Chorzele na tle danych powiatu przasnyskiego oraz woj. mazowieckiego..	18
Tabela 2. Ludność Gminy Chorzele z podziałem na płeć mieszkańców	19
Tabela 3. Przyrost naturalny i ruch migracyjny Gminy Chorzele.....	19
Tabela 4. Prognoza liczby ludności Gminy Chorzele na lata 2016-2020	20
Tabela 5. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w Gminie Chorzele w latach 2010-2015	21
Tabela 6. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w Powiecie Przasnyskim i Województwie Mazowieckim w 2015 r.....	21
Tabela 7. Pomoc społeczna w Gminie Chorzele	24
Tabela 8. Wyniki testu 6-klasistów w 2015 roku w poszczególnych SP w Gminie Chorzele na tle wyników powiatu przasnyskiego i województwa mazowieckiego.....	26
Tabela 9. Wyniki testów gimnazjalnych w 2015 roku w poszczególnych Gimnazjach w Gminie Chorzele na tle wyników powiatu przasnyskiego i województwa mazowieckiego	26
Tabela 10. Podmioty gospodarcze działające na terenie Miasta i Gminy Chorzele w latach 2010-2015	30
Tabela 11. Podmioty gospodarcze wg sekcji.....	30
Tabela 12. Wskaźnik przedsiębiorczości w Gminie Chorzele, Województwie Mazowieckim oraz Polsce – podmioty wpisane do rejestru REGON na 1 tys. ludności.....	31
Tabela 13. Wskaźnik przedsiębiorczości w Gminie Chorzele, Województwie Mazowieckim oraz Polsce – podmioty wpisane do rejestru REGON na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym.	32
Tabela 14. Struktura bezrobocia na terenie Miasta i Gminy Chorzele w latach 2010-2015.....	34
Tabela 15. Struktura bezrobocia na terenie powiatu przasnyskiego, województwa mazowieckiego i kraju.....	34
Tabela 16. Struktura gruntów na terenie miasta i gminy Chorzele (spis rolny 2005 r.).....	39
Tabela 17 Analiza wskaźnikowa miejscowości Gminy Chorzele	46
Tabela 18 Ogólna charakterystyka podobszarów zdegradowanych	49
Tabela 19. Charakterystyka statystyczna podobszarów zdegradowanych – miejscowości Gminy Chorzele.....	50
Tabela 20. Analiza wskaźnikowa podobszarów zdegradowanych – miejscowości Gminy Chorzele	51
Tabela 21. Analiza wskaźnikowa porównawcza dla poszczególnych miejscowości - podobszarów rewitalizacji, całego obszaru rewitalizacji oraz obszaru całej Gminy Chorzele – sfera społeczna.	80
Tabela 22. Analiza wskaźnikowa porównawcza dla poszczególnych podobszarów rewitalizacji, całego obszaru rewitalizacji oraz obszaru całej Gminy Chorzele – sfera techniczna.....	81
Tabela 23. Analiza wskaźnikowa porównawcza dla poszczególnych miejscowości - podobszarów rewitalizacji, całego obszaru rewitalizacji oraz obszaru całej Gminy Chorzele – sfera gospodarcza	83
Tabela 24. Wskaźniki realizacji celów programu.....	90
Tabela 25. Planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne – przedsięwzięcie nr 1.....	91
Tabela 26. Planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne – przedsięwzięcie nr 2.....	95
Tabela 27. Planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne – przedsięwzięcie nr 3.....	97
Tabela 28. Planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne – przedsięwzięcie nr 4.....	99
Tabela 29. Planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne – przedsięwzięcie nr 5.....	102
Tabela 30. Planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne – przedsięwzięcie nr 6.....	104
Tabela 31. Komplementarność międzyokresowa	133
Tabela 32. Indykatywne ramy finansowe głównych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	140

Tabela 33. Harmonogram wdrażania programu rewitalizacji	148
Tabela 34. Karta oceny realizacji przedsięwzięcia	149
Tabela 35. Karta oceny realizacji programu rewitalizacji	150
Tabela 36. Wskaźniki monitorowania programu rewitalizacji – stan istniejący i planowany	151
Rysunek 1. Mapa lokalizacyjna Gminy Chorzele	18
Rysunek 2. Miejscowości objęte obszarem rewitalizacji - Gmina Chorzele	76
Wykres 1. Piramida wieku mieszkańców Gminy Chorzele w 2015 r.	21